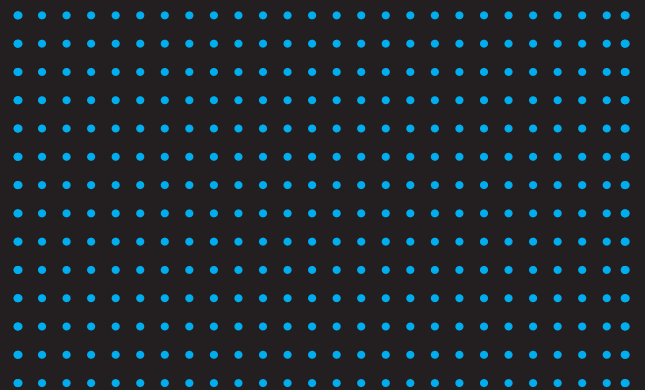

SPO 2022

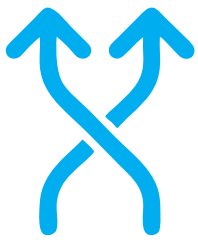
Sociálne procesy a osobnosť 2022
Kniha abstraktov 23. ročníka me-
dzinárodnej vedeckej konferencie

Social Processes and Personality 2022
Book of Abstracts of the 23rd
International Scientific Conference

Institute of Experimental Psychology of the
Centre of Social and Psychological Sciences
SAS

2022

SPO2022

Social Processes and Personality 2022
Book of Abstracts of the 23rd
International Scientific Conference

5 – 7 September 2022 / Stará Lesná, Slovakia

EDITORS

Mgr. Martin Sedlár, PhD.

Mgr. Matúš Grežo, PhD.

ENGLISH LANGUAGE PROOFREADING

Mgr. Ida Prokopčáková

COVER PAGE

Ján Kurinec

The authors are responsible for the content
of the contributions.

Published in 2022 by the Institute of Experi-
mental Psychology of the Centre of Social
and Psychological Sciences SAS

Dúbravská cesta 9

841 04 Bratislava

Slovakia

ISBN
EAN

978-80-89524-69-3
9788089524693

MAIN ORGANISER

Institute of Experimental Psychology of the Centre of Social and Psychological Sciences SAS

CO-ORGANISERS

Institute of Psychology of the Czech Academy of Sciences

Institute of Social Sciences of the Centre of Social and Psychological Sciences SAS

Institute of Psychology, Faculty of Arts of Masaryk University

ORGANISING COMMITTEE OF THE SOCIAL PROCESSES AND PERSONALITY 2022 CONFERENCE

PhDr. Eva Ballová Mikušková, PhD.

prof. Mgr. Peter Halama, PhD.

doc. PaedDr. Vladimíra Čavojová, PhD.

Mgr. Magdalena Adamus, PhD.

PhDr. Ivan Brezina, PhD.

Mgr. Miroslava Galasová, PhD.

Mgr. Matúš Grežo, PhD.

PhDr. Lucia Kočíšová, PhD.

Mgr. Martin Sedlár, PhD.

Mgr. Jakub Šrol, PhD.

Mgr. Roman Burič

Mgr. Bianka Karlíková

Mgr. Radoslav Merva

Mgr. Viktória Sunyík

Mgr. Jakub Lieskovský

Mgr. Denisa Marcinechová

Mgr. Ing. Peter Teličák

Lívia Budzáková

Mgr. Ida Prokopčáková

STANDING SCIENTIFIC COMMITTEE OF THE SOCIAL PROCESSES AND PERSONALITY CONFERENCE

prof. PhDr. Marek Blatný, DrSc.

doc. PhDr. Iva Burešová, Ph.D.

doc. PaedDr. Vladimíra Kurincová Čavojová, PhD.

Mgr. Denisa Fedáková, PhD.

prof. Mgr. Peter Halama, PhD.

doc. PhDr. Martina Hřebíčková, Dr., DSc.

Mgr. Michal Kentoš, PhD.

prof. PhDr. Tomáš Urbánek, Ph.D.

Content

Foreword	2
Invited presentations	
Registrovaný výskum (Registered Report): Stručný návod	4
Registered Report: Introduction and short tutorial <i>Marcel Martončík</i>	
Česká a slovenská psychologie před a po roce 1989	5
Czech and Slovak psychology before and after November 1989 <i>Radovan Šikl</i>	
Symposiums	
Transparentnosť psychologického výskumu: Prečo a ako na to?	7
Transparency of psychological research: Why and how to do it? <i>Head of the symposium: Peter Babinčák</i>	
Zdieľanie dát v kvantitatívnom výskume: Ako na to?	8
Data sharing in quantitative research: A tutorial <i>Matúš Adamkovič</i>	
Otvorená veda, učenie a proces učenia	9
Open science, teaching and the learning process <i>Gabriel Baník</i>	
Zdieľanie dát v kvalitatívnom výskume	10
Sharing data in qualitative research <i>Lucia Kočíšová</i>	
Konceptuálne otázky štatistickej sily a informatívosti inferenčných testov	11
Conceptual issues of statistical power and the informativeness of inferential tests <i>Ivan Ropovik</i>	
Otvorená veda a Ph.D.: Ako otvorená veda pomáha študentom doktorandského štúdia	12
Open Science and Ph.D.: How open science helps doctoral students <i>Lenka Vargová</i>	
Aktuálne postoje voči migrantom	13
Current attitudes towards migrants <i>Head of the symposium: Miroslava Bozogánová</i>	
Ako vnímajú ukrajinskí študenti žijúci na Slovensku presvedčenia Slovákov voči migrantom?	14
How do Ukrainian students living in Slovakia perceive the beliefs of Slovaks towards migrants? <i>Marianna Berinšterová, Tatiana Pethö, Monika Magdová</i>	
Postoje Slovákov k moslimským migrantom	15
Attitudes of Slovaks towards Muslim migrants <i>Miroslava Bozogánová, Michal Kentoš</i>	
Viac ako len postoje voči migrantom: Vzťah well-beingu a preferencií migračných politik pred vojnou na Ukrajine a počas jej počiatkovej fázy	16
More than attitudes towards migrants: The relationship between well-being and the preference for migration politics before the Ukrainian war and in its initial phase <i>Matúš Grežo, Magdalena Adamus</i>	
Vnímanie nenávisťných prejavov voči migrantom v kontexte ľudských hodnôt	17
Perception of hate speech against migrants in the context of human values <i>Jana Papcunová, Erika Liptáková</i>	
Kto viní migrantov a kto vládu za finančnú situáciu v krajine?	18
Who blames the migrants and who blames the government for the country's financial situation? <i>Ivana Piterová</i>	

Psychologické súvislosti nepodložených presvedčení ohľadne aktuálnych spoločenských fenoménov	19
Psychological relations of unfounded beliefs about current social phenomena	
<i>Head of the symposium: Peter Halama</i>	
Konštrukcia testovej batérie merania fake news o COVID-19	20
Construction of a test battery for measuring fake news about COVID-19	
<i>Vladimíra Čavojová, Jakub Šrol</i>	
Príklon ku konšpiráciám a osobná pohoda: Mediačný efekt nedôvery a osamelosti	21
Tendency towards conspiracies and personal well-being: The mediation effect of distrust and loneliness	
<i>Peter Halama</i>	
Viera a využívanie doplnkovej a alternatívnej medicíny vo vzťahu s vedeckým myslením a dôverou k vede	22
Belief in CAM and its use in relationship with scientific reasoning and trust in science	
<i>Viktória Sunyík, Ivana Maxoňová</i>	
Psychologické a demografické prediktory klimatického skepticizmu a pro-environmentálneho správania na Slovensku	23
Psychological and demographic predictors of climate scepticism and pro-environmental behaviour in Slovakia	
<i>Jakub Šrol</i>	
Paranoja, konšpiračné a pseudovedecké presvedčenia ako prediktory Covid-19 nepodložených presvedčení	24
Paranoia, conspiracy and pseudoscientific beliefs as predictors of unfounded beliefs about Covid-19	
<i>Peter Teličák, Gabriela Pavleová</i>	
Exekutívne funkcie u detí a ich ďalšie súvislosti	25
Executive functions in children and their other contexts	
<i>Head of the symposium: Margaréta Hapčová</i>	
Vzťah exekutívnych funkcií a (mal)adaptívneho správania u detí	26
The relationship between executive function and (mal) adaptive behaviour in children	
<i>Diana Demkaninová, Margaréta Hapčová, Daniela Turoňová</i>	
Exekutívne funkcie u detí od predškolského veku po adolescenciu a ich ďalšie súvislosti – predstavenie výskumných projektov	27
Executive functions of children from preschool to adolescence and their other contexts - presentation of research projects	
<i>Margaréta Hapčová, Daniela Turoňová, Barbora Mesárošová, Ľubica Konrádová, Silvia Harvanová, Radoslav Blaho, Eva Chudá, Michaela Souček Vaňová, Barbora Malík</i>	
Korelačná štúdia: BRIEF-2 a TMCQ u neklinickej populácie v mladšom školskom veku	28
Correlation study: BRIEF-2 a TMCQ in a nonclinical population of middle-aged children	
<i>Silvia Harvanová, Margaréta Hapčová, Daniela Turoňová</i>	
BRIEF2 – porovnanie hodnotenia exekutívnych funkcií rodičmi, učiteľmi a adolescentami	29
BRIEF2 – comparison of parents', teachers' and adolescents' evaluation of executive functions	
<i>Ľubica Konrádová, Diana Demkaninová, Daniela Turoňová, Barbora Mesárošová, Margaréta Hapčová, Silvia Harvanová</i>	
Porovnanie účinnosti škály BRIEF-2 a performačných testov pri meraní horúcich a chladných EF u dvoch kategórií detí školského veku	30
Comparison of the effectiveness of the BRIEF-2 scale and performance tests in measuring hot and cold EF in two categories of school-age children	
<i>Barbora Mesárošová, Ľubica Konrádová, Daniela Turoňová, Margaréta Hapčová, Diana Demkaninová, Silvia Harvanová</i>	
Psychometrické vlastností slovenskej verzie dotazníka BRIEF-2: Pilotné výsledky	31
Psychometric properties of the Slovak version of behaviour rating inventory of executive function: Preliminary results	
<i>Daniela Turoňová, Margaréta Hapčová, Barbora Mesárošová, Ľubica Konrádová, Diana Demkaninová</i>	
Slovensko-české sympozium o meziskupinových vzťahoch	32
Slovak-Czech symposium about intergroup relations	
<i>Head of the symposium: Martina Hřebíčková</i>	
In-group bias a konzistencia slovenského auto- a heterostereotypu	33
Ingroup-bias and consistency of auto- and hetero-stereotype of Slovaks	
<i>Ivan Brezina, Jakub Šrol</i>	

Konšpiračné teórie o COVID-19 a ich súvis s predsudkami voči skupinám najviac postihnutým pandémiou	34
Conspiracy theories about COVID-19 and their associations with prejudice against groups most affected by the pandemic <i>Vladimíra Čavojová, Jakub Šrol</i>	
Prediktory postojů k Rusku a k Západu: Komparativní studie na českém a slovenském reprezentativním souboru	35
Predictors of attitudes related to Russia and to the West: Comparative study on Czech and Slovak representative samples <i>Jiří Čeněk</i>	
Vliv meziskupinového kontaktu na akulturační preference a chování Čechů k Vietnamcům	36
The influence of intergroup contact on acculturation preferences and behaviour of Czechs towards Vietnamese <i>Martina Hřebíčková, David Lacko, Tibor Žingora, Sylvie Graf, Jaroslav Točík</i>	
Transformace ve středním věku	37
Transformation in midlife <i>Head of the symposium: Vladimír Chrz</i>	
Bezdětnost ve středním věku	38
Childlessness in midlife <i>Zdeňka Bajgarová, Veronika Plachá</i>	
Příležitosti růstu spojené s "krizí" středního věku u žen	39
Growth opportunities associated with women's midlife crisis <i>Eva Dubovská, Vladimír Chrz, Iva Poláčková Šolcová</i>	
Koncept životního autorství jako klíč k porozumění zdařilé transformaci ve středním věku	40
The concept of life authorship as a key to understanding successful midlife transformation <i>Vladimír Chrz</i>	
Transformace ve středním věku jako proces „kalibrace“	41
Midlife transformation as a process of "calibration" <i>Iva Poláčková Šolcová</i>	
Protirómsky rasizmus v Európe: Dôsledky pre identitu a kolektívnu akciu Rómov a Rómok	42
Anti-Gypsyism across Europe: Consequences for Roma identity and collective action <i>Head of the symposium: Barbara Láštiová & Anna Kende</i>	
Identita rómskych aktivistov a aktivistiek: Príležitosť alebo hrozba?	43
Roma activist identity: Opportunity or a threat? <i>Lucia Hargašová, Barbara Láštiová, Dóra Belán, Miroslav Popper</i>	
Nedostatočné uznanie a diskriminácia ako prekážky dvojitej identity Rómov vo východnej a strednej Európe	44
Misrecognition and discrimination as obstacles for dual identity among Roma people in East-Central Europe <i>Anna Kende, Hadi Sam Nariman, Arin Ayanian, Slieman Halabi, Claudiu Ivan, Tijana Karić, Vladimír Mihić, Boglárka Nyúl, József Pántya, Caroline da Silva, Nick Hopkins</i>	
Kontaktná hypotéza a protirómsky rasizmus v Strednej a Východnej Európe	45
Reexamining the contact hypothesis regarding anti-Gypsyism outside WEIRD countries <i>Boglárka Nyúl, Anna Kende</i>	
Identitné mechanizmy znevýhodnenia: Individuálna mobilita alebo kolektívna akcia?	46
Identity mechanisms of disadvantage: Individual mobility or collective action? <i>Xenia Daniela Poslon, Barbara Láštiová, Henrieta Ševčíková, Andrej Findor</i>	
Prechod do dospelosti a jeho špecifiká	47
The transition to adulthood and its specifics <i>Head of the symposium: Beáta Ráczová</i>	
Kategórie mladých dospelých podľa cieľovej orientácie - predbežné výsledky	48
Categories of young adults according to goal orientation - preliminary results <i>Jozef Bavoľár, Ladislav Lovaš, Bibiána Kováčová Holevová, Monika Hricová</i>	
Čas na dospelosť/Na dospelosť je ešte čas? Rola časovej perspektívy na rozmedzí adolescence a mladej dospelosti	49
Time for adulthood/There is still time for adulthood? The role of time perspective in between adolescence and young adulthood <i>Pavol Kačmár</i>	

Efekt naplňania vývinových úloh na životnú spokojnosť vynárajúcich sa dospelých	50
The effect of fulfilling developmental tasks on the life satisfaction of emerging adults <i>Veronika Kohútová, Michal Kohút, Patrik Havan</i>	
Rola osobnostných rysov pri stanovovaní cieľov v období vynárajúcej sa dospelosti	51
The role of personality traits in goal setting in emerging adulthood <i>Miroslava Köverová</i>	
Vynárajúca sa dospelosť z pohľadu sociodemografických charakteristík a ich úloha pri prežívaní pocitu vlastnej dospelosti	52
Emerging adulthood in terms of socio-demographic characteristics and their role in experiencing the feeling of one's own adulthood <i>Beáta Ráczová, Pavol Kačmár</i>	
Temné stránky používania informačných technológií: Technostres a jeho dôsledky na pracovný a súkromný well-being	53
Dark sides of information technology use: Effects of technological stress on well-being at work and private life <i>Head of the symposium: Milica Schraggeová</i>	
Osobnostné črty a s technostresom súvisiace premenné vo vzťahu k burnoutu	54
Personality traits and techno-stress related variables in the relationship with burnout <i>Martin Jakubek, Nikola Mičíková</i>	
Reflexia radikálnych technologických inovácií v autonómnych vozidlách: Postoje, obavy, benefity	55
Reflection of radical technological innovations in autonomous vehicles: Attitudes, concerns, benefits <i>Eva Rošková, Andrea Kristína Szabó</i>	
Techno-stresory a rovnováha pracovného a osobného života. Moderačný vplyv obsedantno-kompulzívnych osobnostných tendencií a vnímanej organizačnej podpory	56
Techno-stressors and work-life balance. Moderating influence of obsessive-compulsive personality tendencies and perceived organizational support <i>Milica Schraggeová, Karolína Osrmanová</i>	
Facetový prístup k osobnosti a technostres	57
Personality facets and technostress <i>Jozef Smoroň, Milica Schraggeová</i>	
Kto sleduje živé vysielanie na Twitch-i? Skúmanie správania, osobnostných vlastností a motivácie divákov	58
Who watches live streaming on Twitch? Examining viewers' behaviours, personality traits, and motivations <i>Nina Urukovičová, Ema Marušáková</i>	
Oral presentations	
Vysvetlenie rodovo podmieneného ekonomického správania pomocou krátkej verzie Bemovej inventára sexuálnych rolí	60
Explaining gender-typed economic behaviour using a short version of Bem's Sex Role Inventory <i>Magdalena Adamus, Eva Ballová Mikušková</i>	
Rodičovská sebaúčinnosť rodičov dospievajúcich evidovaných v psychologickej starostlivosti. Predbežné výsledky	61
Parental self-efficacy of parents of adolescents registered in psychological care. Preliminary results <i>Mária Bačíková, Lucia Barbierik, Anna Janovská</i>	
Prosociálne správanie: Čo vedie ľudí k tomu, aby konali nad rámec vlastných záujmov?	62
Explaining prosocial behaviour: What prompts people to transcend their narrow self-interest? <i>Eva Ballová Mikušková, Magdalena Adamus, Vladimíra Čavojová</i>	
Stabilita osobnosti ve střední dospělosti: Výsledky Brněnské longitudinální studie celoživotního vývoje člověka	63
Personality stability in middle adulthood: Results of the Brno longitudinal study of life-span human development <i>Marek Blatný, Martin Jelínek, Terezie Osecká</i>	
Niektoré demografické súvislosti odpúšťania	64
Associations of some demographic variables with forgiveness <i>Vladimír Dočkal, Lucia Záhorcová</i>	
Možnosti péče o well-being a pracovní spokojenost u policejních vyšetřovatelů v České republice	65
Well-being and job satisfaction among police criminal investigators in the Czech Republic <i>Karolína Faberová</i>	

Obrazy duševných porúch na sociálnych sieťach TikTok a Instagram: Analýza diskurzu Representations of mental disorders on TikTok and Instagram: A discourse analysis <i>Janka Gavurová, Branislav Uhrecký</i>	66
Naratívny výskum pozitívnych dôsledkov nevery medzi mladými dospelými A narrative inquiry into the positive consequences of infidelity among young adults <i>Denisa Hnatkovičová, Nikola Kallová</i>	67
Skúsenosť slovenských detí a mládeže so šikanovaním počas pandémie The experience of Slovak children and youth with bullying during the pandemic <i>Juraj Holdoš, Angela Almášiiová, Katarína Kohútová, Pavel Izrael</i>	68
Vývinové aspekty osobnosti, faktory sociálneho prostredia a suicidálne správanie u dospievajúcich po odznení pandémie SARS-CoV-2: Prípadové štúdie Developmental aspects of personality, factors of social environment and suicidal behaviour in adolescents after the SARS-CoV-2 pandemic: Case studies <i>Martina Chylová</i>	69
Fenotyp autizmu a psychotických porúch a jeho vzťah k interpersonálnym vzťahom v bežnej populácii The phenotype of autism and psychotic disorders and its relation to interpersonal relationships in the general population <i>Vladimír Ivančík, Jakub Januška, Natália Čavojská, Alexandra Straková, Michal Hajdúk</i>	70
Stresové prožívání po tornádu na Moravě Stress experiencing after the tornado in Moravia <i>Dagmar Kožinová</i>	71
Postoje voči LGBT komunite vo vzťahu k štýlu pripútania slovenských a českých dospelých vo veku 18 až 60 rokov Attitudes towards the LGBT community in relation to the attachment styles of Slovak and Czech adults aged from 18 to 60 years <i>Daniel Lenghart, Michal Čerešník</i>	72
Osobnosť a riadičský štýl teleoperátorů dálkově řízených vozidel Personality and driving style of teleoperators of remotely driven vehicles <i>Václav Linkov</i>	73
Výzvy a nástrahy komunikácie pracovníkov záchrannej zdravotnej služby počas pandémie COVID-19 Challenges and pitfalls of emergency medical service communication during the COVID-19 pandemic <i>Denisa Marcinechová, Jitka Gurňáková</i>	74
Vplyv vzťahovej väzby na využívanie obranných mechanizmov The impact of attachment on the use of defense mechanisms <i>Katarína Matejová, Liliána Medvedová</i>	75
Reflexe aktuální praxe v psychologické diagnostice pro aktualizaci používaných jazykově diagnostických nástrojů Reflection of the current practice in psychological diagnostics for updating and reviewing the language-based diagnostic tools <i>Lothar Filip Rudorfer</i>	76
Souvislost mezi autoritářstvím a politickou participací u mladých lidí The association between authoritarianism and political participation among the youth <i>Michal Mužík</i>	77
Skryté medzi riadkami: Úskalia sekundárneho transferu pri používaní literárnych príbehov na zmierňovanie predsudkov Hidden between the lines: The pitfalls of secondary transfer when using literary stories to reduce prejudice <i>Simona Olhová, Monika Brachtlová</i>	78
Osobnostní rozvoj v procesu zotavování se ze závislosti na alkoholu – dílčí výsledky Personal growth in alcohol addiction recovery – partial results of the research study <i>Alena Olivová, Alena Slezáčková</i>	79
Naratívna produkcia detí v predškolskom veku: Porovnanie vplyvu dvoch vzdelávacích programov jazykového vzdelávania Narrative production in preschool age: A comparison of two early literacy programmes <i>Zuzana Petrová, Olga Zápotočná, Marek Urban, Kamila Urban</i>	80

Štýly humoru a odpustenie vo vzťahu k osobnosti človeka Styles of humor and forgiveness in relation to personality traits <i>Mário Schwarz, Miroslava Nováková</i>	81
Senzitivita voči nespravodlivosti, empatia, vďačnosť v kontexte odpustenia Sensitivity to injustice, empathy, gratitude in the context of forgiveness <i>Mário Schwarz, Andrea Demková</i>	82
Dôvera a dôveryhodnosť: Ako ich vnímame a ako sa líšia? Trust and trustworthiness: How do we perceive them and how do they differ? <i>Jana Tencerová, Martin Pástor, Lucia Záhorcová</i>	83
Copingové stratégie a meta-emočné prežívanie ako prediktory reziliencie u študentov zdravotníckych odborov Coping strategies and meta-mood as predictors of resilience in healthcare students <i>Branislav Uhrecký, Lucia Konečná, Veronika Šlehoferová</i>	84
Kritéria validity testů kognitivních schopností v baterii Woodcock-Johnson IV u romských dětí Validity criteria for the Woodcock-Johnson IV tests of cognitive abilities in Roma children <i>Tomáš Urbánek, Kristína Czekóová, Alena Hricová, Tomáš Mrhálek, Matěj Seifert, Jiří Laciga</i>	85
Naratívna produkcia ako prekursor úspešnosti rozvoja ranej gramotnosti detí Narrative production in preschool age as a precursor for successful literacy development <i>Oľga Zápotočná, Zuzana Petrová, Marek Urban, Kamila Urban</i>	86
Posters	
Faktory rodinného prostredia ako prediktory depresívnych symptómov u mladých dospelých Factors of the family environment as predictors of depressive symptoms in young adults <i>Peter Babinčák</i>	88
Kvalita vzťahu s otcom ako korelát spokojnosti so životom u mladých dospelých Nurturing father as a correlate of life satisfaction in young adults <i>Peter Babinčák, Monika Kačmárová, Michaela Pariláková, Jaroslava Babjáková</i>	89
Negatívne emocionálne prežívanie a nespokojnosť s telom ako prediktory sebapoškodzujúceho správania vysokoškolákov Negative emotional experience and body dissatisfaction as predictors of self-harm behaviour among university students <i>Lucia Barbierik, Anna Janovská, Mária Bačíková, Veronika Petrovová</i>	90
Osobnostné koreláty prokrastinácie stredoškólkov a vysokoškólkov Personality correlates of procrastination in high school and college students <i>Marianna Berinšterová, Katarína Fuchsová, Jana Kapová</i>	91
Kognitívne zlyhania a kvalita života odličených onkologických pacientov Cognitive failures and quality of life in cancer survivors <i>Veronika Boleková, Veronika Chlebcová</i>	92
Politická kultúra, demokratické hodnoty a dezinformácie v Strednej Európe Political culture, democratic values and misinformation in Central Europe <i>Ivan Brezina, Martina Klicperová</i>	93
Sociálna komparácia a diskriminácia učiteľov na slovenských národnostných školách v Maďarsku Social comparison and discrimination of teachers at Slovak ethnic schools in Hungary <i>Mária Ďurkovská, Lucia Heldáková</i>	94
Osobnostné faktory (HEXACO) a úzkostlivosť ako determinanty alkoholovej závislosti Personality factors (HEXACO) and anxiousness as determinants of alcohol addiction <i>Rudolf Fábry, Zuzana Mičková</i>	95
Kvalita života súvisiaca s prácou v kontexte sociálno-demografických charakteristík Work related quality of life in the context of socio-demographic characteristics <i>Denisa Fedáková, Dávid Ivanoc</i>	96

Vzťahové správanie a jeho zmeny u žien závislých od psychoaktívnych látok počas liečby	97
Relationship behaviour and its changes in women addicted to psychoactive substances during treatment <i>Laura Filipčíková, Lucia Ptáčniková, Marta Popelková, Erika Jurišová</i>	
Vyzerá ako ja, alebo nie? Úloha potreby štruktúry v procese vytvárania dôvery	98
Does he look like me, or not? The role of personal need for structure in the process of trust building <i>Matúš Grežo</i>	
Konštruktívna validita BRIEF-2	99
The construct validity of BRIEF-2 <i>Margaréta Hapčová, Silvia Harvanová, Diana Demkaninová, Daniela Turoňová</i>	
Morálny distress u učiteľov programu Teach for Slovakia	100
Moral distress among teachers within the Teach for Slovakia programme <i>Sára Haščáková</i>	
Prevalencia rodičovstvá medzi pacienty se závažnou duševní poruchou: Predbežné výsledky	101
Prevalence of parenthood among patients with severe mental illness: Preliminary results <i>Anna Havelková, David Havelka, Kateřina Bartošová, Eliška Kubovčíková</i>	
Kvalita života onkologických pacientov počas pandémie Covid-19: Naratívny prehľad	102
Quality of life of cancer patients during the Covid-19 pandemic: Narrative review <i>Dominika Havrillová</i>	
Konštruktívna validita vybraných škál emocionálnej inteligencie	103
Construct validity of selected emotional intelligence scales <i>Zuzana Heinzová</i>	
Rodová dynamika a naratívy o rode v kontexte transnacionálnej migrácie	104
Gender dynamics and narratives about gender in the context of transnational migration <i>Ines Herčan</i>	
Súvislosti charakteristík rozhodovania, cieľových charakteristík dosahovania cieľov a akčnej krízy v nastupujúcej dospelosti	105
Context of decision-making characteristics, goal characteristics of achievement goals and action crisis in emerging adulthood <i>Simona Hirčková</i>	
Vďačnosť odliečených pacientok s rakovinou prsníka	106
Gratitude in breast cancer survivors <i>Veronika Chlebcová, Veronika Boleková</i>	
Intelektové schopnosti a exekutívne funkcie u predškolských detí	107
Intellectual abilities and executive functions in preschool children <i>Eva Chudá, Daniela Franková, Diana Demkaninová, Daniela Turoňová, Margaréta Hapčová</i>	
Zmeny v miere sebapoškodzovania v ranej adolescencii v kontexte zmien vo vybraných psychologických faktoroch	108
Changes in the level of self-harm in early adolescence in the context of changes in selected psychological factors <i>Anna Janovská, Mária Bačíková, Lucia Barbierik</i>	
Psychologická diagnostika vodičov s využitím virtuálnej reality a eye-trackingu	109
Psychological diagnostics of drivers using virtual reality and eye-tracking <i>Vojtěch Juřík, Petr Děcký</i>	
Rola otca v živote dcéry – kvalitatívna analýza výpovedí dospelých dcér	110
The role of the father in the life of the daughter - qualitative analysis of adult daughters' statements <i>Monika Kačmárová, Erika Kostárová</i>	
Obraz insomnie a deprese	111
Mapping insomnia and depression <i>Veronika Káplová, Veronika Ondráčková Dacerová</i>	
Percipované zmeny vo vybraných aspektoch kvality života u onkologických pacientov s rôznym typom liečby (návrh štúdie)	112
Perceived changes in selected aspects of quality of life in cancer patients with different types of treatment (study design) <i>Bianka Karliková, Jitka Gurňáková</i>	

Zariadenie pre seniorov a kvalita života: Čím je tvorený subjektívny wellbeing ľudí žijúcich v zariadení sociálnej starostlivosti	113
Social care facility for older adults and their quality of life: What constitutes the subjective wellbeing of people living in social care institutions <i>Miroslava Kinczer</i>	
Koncepty dôchodku a osobnostné črty ako prediktory plánovania dôchodku u preddôchodcov	114
Retirement concepts and personality traits as predictors of retirement planning in pre-retirees <i>Lucia Kocišová, Viera Bačová, Peter Halama</i>	
Maladaptívne črty ako prediktory epistemicky nepodložených presvedčení	115
Maladaptive traits as predictors of epistemically suspect beliefs <i>Petra Lichvárová, Miroslava Galasová</i>	
Analýza obsahu Facebookovej skupiny zameranej na nespavosť	116
Analysis of a self-help online Facebook group focused on insomnia <i>Martina Lysičanová</i>	
Psychometrické overenie škály Covid-19 nepodložených presvedčení na vzorke mladých dospelých	117
Psychometric verification of Covid-19 Unfounded Beliefs Scale on sample of young adults <i>Radoslav Merva, Peter Teličák</i>	
Psychosociálni charakteristiky ľudí v zakotvené dospelosti: Pilotní studie	118
Psychosocial characteristics of people in established adulthood: A pilot study <i>Katarína Millová, František Baumgartner, Petra Kohoutková, Nikola Martiníková, Monika Vítková, Marek Malůš</i>	
Kognitívne behaviorálny prístup v párové terapii	119
Cognitive behavioural therapy for couples <i>Veronika Ondráčková Dacerová, Aneta Bočková</i>	
Osobnosť potenciálneho lídra z pohľadu Big Five	120
The personality of a potential leader from the perspective of the Big Five <i>Lucia Pašková</i>	
Diagnostika skupinových postojů k vyučovacím predmětům prostřednictvím metafor	121
Diagnosing group attitudes towards teaching subjects through metaphors <i>Karel Paulík, František Baumgartner, Josef Kundrát, Denisa Prachařová</i>	
Faktorová štruktúra slovenskej verzie Sussex-Oxfordských škál súcitu (SOCS) u adolescentov	122
Factor structure of the Slovak version of the Sussex-Oxford Compassion Scales (SOCS) in adolescence <i>Lubor Pilárik, Lukáš Novák, Petr Mikoška</i>	
Predikcia populistických postojov na Slovensku	123
Prediction of populist attitudes in Slovakia <i>Ivana Píterová</i>	
Skríning psychomotorického vývinu S-PMV11: Medzipohlavné rozdiely vo vývine detí	124
Screening of psychomotor development S-PMV11: Sex differences in children's development <i>Lucia Ptáčníková, Laura Filipčíková, Tomáš Sollár, Marta Popelková, Erika Jurišová</i>	
Situačno-motivačné faktory alkoholového správania ako determinanty alkoholovej závislosti	125
Situation-motivational factors of alcohol behaviour as determinants of alcohol addiction <i>Zuzana Rojková, Marta Vavrová</i>	
Akčná kríza pri dosahovaní cieľov v oblasti psychického zdravia u mladých dospelých	126
The action crisis in achieving mental-health-related goals in young adults <i>Natália Sabolová</i>	
Osobné ciele, motivácia a stratégie prekonávania prekážok pri dosahovaní cieľov u dvadsiatnikov	127
Personal goals, motivation and strategies for overcoming obstacles in achieving goals of twenty-year-olds <i>Martina Semešiová</i>	
Když se z hyperkinetických poruch stalo ADHD: Implikace pro diagnostiku, výzkum a klinickou praxi	128
When hyperkinetic disorders turned into ADHD: The implications for diagnostics, research, and clinical practice <i>Jana Sklepníková, Alena Slezáčková</i>	

Antivakcinačné presvedčenia pod vplyvom sociálnych noriem offline a online prostredia	129
Anti-vaccination beliefs under the influence of social norms of the offline and online environment <i>Natália Slivková</i>	
Prináležitosť k škole vo vzťahu k akademickému a psychologickému fungovaniu študentov počas online vzdelávania počas pandémie COVID-19	130
School belonging in the relation to academic and psychological functioning of students during online learning amid the COVID-19 pandemic <i>Gabriela Šeboková, Jana Uhláriková</i>	
Viacnásobná stigmatizácia a prosociálne správanie v kontexte školského prostredia	131
Multiple stigmatization and prosocial behaviour in the school context <i>Henrieta Ševčíková, Barbara Lášticová, Xenia Daniela Poslon</i>	
Rodový audit v SAV: Prípadová štúdia	132
Gender audit at the SAS: A case study <i>Miroslava Šudila Žilinská, Barbora Holubová, Gabriel Bianchi</i>	

Foreword

Dear colleagues,

during its existence, the conference Social Processes and Personality has become a stable space for formal and informal exchange of scientific knowledge in the field of psychology in the Slovak and Czech context. Unfortunately, the pandemic situation did not allow for face-to-face meetings in recent years and the last edition of the conference was held online in 2020. Although the online format of the conference is in many ways an excellent way to enable the exchange of scientific and professional information among participants in times of pandemic, several of us feel that it cannot replace face-to-face meetings with formal or less formal interviews and discussions.

Since 2002, four research centres have taken turns in organising the conference: Institute of Psychology of the CAS, Institute of Psychology of the Faculty of Arts MU in Brno, Institute of Social Sciences of the CSPS SAS in Košice and Institute of Experimental Psychology of the CSPS SAS in Bratislava. This year, the organisation of the conference falls to the latter institution. Since many regular conference attendees already miss attending the conference in person, we have decided that as organizers we will do our best to make this year's conference possible in attendance form. After the experience with the pandemic situation in the past years, when the situation in summer was always better than the situation in autumn and winter, we decided to move the date of the conference a little earlier than usual. Therefore, this year's 23rd SPP conference will take place on September 5-7, 2022. The conference venue will be the Academia Congress Centre in Stara Lesna.

On behalf of the staff of the IEE CSPS SAS and the entire organizing committee of the conference, I would like to thank you for the opportunity to participate in the organization of this event and at the same time invite all those concerned to participate in the conference and share their work with other colleagues. The conference offers the opportunity to exchange current scientific knowledge, but at the same time it is an opportunity for getting to know each other not only on a professional level but also on a human and personal level.

The conference Social Processes and Personality offers space for a whole range of topics directly or indirectly related to the functioning of personality in a social context. It can be said that it has become a kind of an overview of current developments in psychological research in Slovakia and the Czech Republic, but it is also attended by a number of foreign guests. We firmly believe that the pandemic situation at the time of the conference will be so good that all interested persons will be able to attend the conference in the largest possible number.

We look forward to seeing you there.

Peter Halama
Eva Ballová Mikušková

Invited Presentations

Registrovaný výskum (Registered Report): Stručný návod

Registered Report: Introduction and short tutorial

Marcel Martončík

Prešovská univerzita v Prešove

Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Za účelom riešenia replikačnej krízy bol vytvorený špecifický typ výskumu, v rámci ktorého výskumník zasiela do časopisu rukopis bez výsledkovej a diskusnej časti. To, čo teda výskumník zasiela, je prepracovaný plán výskumu, ktorý sa počas recenzného konania na základe pripomienok recenzentov môže vylepšovať. Cieľom registrovaného výskumu je produkcia replikovateľného (zmysluplného, robustného) zistenia. Tým, že zasielaný rukopis neobsahuje posledné dve časti (výsledky a diskusiu), nie je výskumník tlačný do problematických výskumných praktík. Pri štandardných formátoch publikovania mnohí výskumníci pociťujú tlak vytvárať zo škaredých dát krásne, hoci nereplikovateľné, zistenia, ktoré tradičným recenzným konaním už nie je možné vylepšiť. Prezentovaný rukopis predstavuje čitateľovi stručný návod k príprave rukopisu (ako pripraviť teoretické východiská, ako formulovať hypotézy, ako pripraviť metódu – požadovanú veľkosť a opis vzorky, nástroje či formy kontroly nežiaducich vplyvov vonkajších premenných) pre jeho zasielanie vo formáte registrovaného výskumu (Registered Report).

Kľúčové slová: Registered Report, replikovateľnosť, predregistrácia

Grantová podpora: Agentúra na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-18-0140

Abstract: In order to address the replication crisis, a specific type of research was created in which the researcher submits a manuscript to a journal without a results and discussion section. Thus, what the researcher submits is a revised research plan, which may be refined during the review process based on the reviewers' comments. The goal of registered report is to produce replicable (meaningful, robust) findings. By not including the last two parts (results and discussion) in the submitted manuscript, the researcher is not pushed into questionable research practices. With standard publication formats, many researchers feel pressure to create beautiful, albeit unreproducible, findings out of ugly data that can no longer be improved by traditional peer review. The manuscript presents the reader with a brief guide to preparing a manuscript (how to prepare the theoretical background, how to formulate hypotheses, how to prepare the method - desired sample size and description, instruments or forms of control) for submission in Registered Report format.

Keywords: Registered Report, replicability, preregistration

Grant affiliation: Slovak Research and Development Agency under the Contract no. APVV-18-0140

Česká a slovenská psychologie před a po roce 1989

Czech and Slovak psychology before and after November 1989

Radovan Šikl

Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.

Abstrakt: Více než 30 let, které již uběhly od listopadových událostí v roce 1989, je snad dostatečná doba pro získání historického odstupu umožňujícího reflexi změn, k nimž v našem oboru v této zlomové době došlo. Obsahem přednášky bude vedle úvodního krátkého představení historického projektu řešeného v Psychologickém ústavu AV ČR právě popis, analýza a zhodnocení polistopadového vývoje v tuzemské psychologii. Před rokem 1989 byla psychologie v Československu přehlíženou a spíše jen trpěnou Popelkou, která podobně jako jiné společenské vědy neměla příležitost plně rozvinout svůj potenciál. O to větší očekávání pak byla spojena s pádem hranic a ideologických bariér na počátku let devadesátých. Vedle spontánního nadšení psychologů z otevírajících se možností (styk se zahraničím, dostupnost západní literatury, studium dosud tabuizovaných témat a přístupů, reforma vysokoškolského studia psychologie) se ovšem brzy dostavila i jistá bezradnost doprovázená buď chybějící vizí a naivitou při přejímání vzorů ze Západu či naopak přehnaným lpěním na zavedeném systému a nedostatečnou sebereflexí. U mnohých psychologů vyvolával vývoj v prvních měsících a letech po pádu komunistického režimu spíše rozpaky a rozmrzelost než katarzi a pocit uspokojení. A i s odstupem času vyvolává; při zpětném ohlednutí zaznívají hodnotící soudy jako nevyužitá příležitost nebo ztracená generace. Informace pro přednášku, která by však neměla vyznít tak pesimisticky jako anotace, čerpáme primárně z archivních dobových materiálů a ze vzpomínek předních osobností české a slovenské psychologie.

Klíčové slová: dějiny psychologie, československá psychologie, ideologické vlivy na psychologii

Abstract: More than 30 years that have passed since the Velvet Revolution are perhaps a sufficient time to gain a historical distance to reflect on the changes that occurred in Czech and Slovak psychology during this important historical period. The subject of the lecture will be, in addition to a brief introduction to the historical project carried out at the Institute of Psychology of the Czech Academy of Sciences, mainly a description, analysis and evaluation of the post-1989 development in domestic psychology. Before 1989, psychology in Czechoslovakia was an overlooked and underappreciated Cinderella, which, like other social sciences, did not have much opportunity to develop its full potential. With the fall of borders and ideological barriers in the early 1990s, expectations were all high. The spontaneous enthusiasm of psychologists for the opportunities that opened up (e.g., contact with Western psychologists, the availability of Western literature, the research of previously taboo topics and approaches, the reform of education in psychology), however, was soon followed by their cluelessness accompanied either by a lack of vision and naivety in adopting models from the West or, on the contrary, by an excessive adherence to the established communist system and insufficient self-reflection. For many psychologists, the development in the months and years following the fall of communism in Czechoslovakia has caused more embarrassment and dissatisfaction than catharsis and enjoyment. And even in retrospect, evaluative judgments such as a missed opportunity or a lost generation, especially from the oldest generation, can be heard. The information for the lecture, which, however, should not give such a pessimistic impression of the post-1989 development as the annotation, is drawn primarily from archival materials and from the personal memoirs of leading figures in Czech and Slovak psychology.

Keywords: history of psychology, Czechoslovak psychology, ideological influences on psychology

Symposiums

Transparentnosť psychologického výskumu: Prečo a ako na to?

Transparency of psychological research: Why and how to do it?

Head of the symposium: Peter Babinčák

Zdieľanie dát v kvantitatívnom výskume: Ako na to?

Data sharing in quantitative research: A tutorial

Matúš Adamkovič

Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Jednou zo základných zložiek transparentného výskumu a praktík otvorenej vedy je zdieľanie dát. Zdieľanie dát je základnou podmienkou reprodukovateľnosti výskumu, zvyšuje jeho kredibilitu, umožňuje iným výskumníkom pracovať so sekundárnymi dátami a celkovo zlepšuje hospodárenie s verejnými zdrojmi, respektíve zdrojmi ľudskými. V rámci prezentácie si na príklade kvantitatívnych dát z psychologického výskumu ukážeme niekoľko tipov a trikov ako čo najefektívnejšie zdieľať dáta a aké informácie či meta-dáta by (ne)mali zdieľaný dataset a k nemu pridružený „codebook“ respektíve „data dictionary“ obsahovať. V krátkosti si tiež ukážeme základné princípy (napr. z projektu SCORE; Center for Open Science), ako takýto „codebook vytvoriť“ v excelovskom formáte a v prostredí programu R (generický kód bude voľne dostupný). Záver bude orientovaný na niektoré etické aspekty súvisiace so zdieľaním kvantitatívnych dát a výsledky výskumu postojov k zdieľaniu dát slovenských výskumníčov a výskumníkov z oblasti psychológie.

Kľúčové slová: zdieľanie dát, otvorená veda, codebook

Grantová podpora: Agentúra na podporu výskumu a vývoja (APVV-20-0319); Projekt PRIMUS/20/HUM/009; This project has received funding from the European Research Council (ERC) under the European Union's Horizon Europe research and innovation programme (grant agreement No 101042052)

Abstract: Data sharing is one of the main pillars of transparent research and open science practices. Data sharing is fundamental for the reproducibility of the findings and their credibility, it allows other researchers to analyse secondary data, and, overall, it makes the use of taxpayers' money and human resources more efficient. In this presentation, we will take a look at sharing quantitative psychological data and provide several tips and tricks for effective data sharing. We will reflect on information and meta-data that should (not) be contained in a dataset or its accompanied codebook / data dictionary. We will briefly show basic principles (based on guidelines from the SCORE project; Center for Open Science) of how to create a codebook in both Excel and R (a generic analytic code will be freely available). The talk will conclude by focusing on some of the ethical aspects related to data sharing and attitudes of Slovak psychology researchers towards data sharing.

Keywords: data sharing, open science, codebook

Grant affiliation: Slovak research and development agency (APVV-20-0319); Project PRIMUS/20/HUM/009; This project has received funding from the European Research Council (ERC) under the European Union's Horizon Europe research and innovation programme (grant agreement No 101042052)

Otvorená veda, učenie a proces učenia

Open science, teaching and the learning process

Gabriel Baník

Inštitút psychológie, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove

Abstrakt: Praktiky otvorenej vedy majú priamy dosah a dopad nielen na zmenu kultúry výskumu a obsahu vedeckého poznania, ale aj na proces učenia. Poukázané bude na najznámejšie miskoncepce a chybné termíny, ktoré sa ešte stále zvyknú používať pri výučbe. Reflektované bude to ako otvorená veda napomáha korekcii týchto chýb a nedostatkov. Zároveň bude poukázané na to, ako výsledky výskumu založenom na princípe otvorenej vedy menia učebný obsah v rámci vybraných oblastí sociálno-behaviorálnych vied. V príspevku bude ďalej diskutované ako zdieľanie analytického kódu a dát prispieva k efektívnosti učenia sa. Prezentované budú niektoré platformy, ktoré umožňujú bezplatné vzdelávanie sa, na konkrétnych príkladoch bude predstavený napr. koncept MOOC (Massive Open Online Course). V neposlednom rade reflektované správanie sa výskumníkov praktizujúcich otvorenú vedu v kontexte zdieľania a voľného šírenia vzdelávacích materiálov.

Kľúčové slová: otvorená veda, učenie, učenie sa

Abstract: Open science practices have a direct impact and influence not only on changing the culture of research and the content of scientific knowledge, but also on the process of learning. The most notorious misconceptions that are still commonly used in teaching will be pointed out. How open science helps to correct these errors and shortcomings will be reflected upon. It will also be shown how the results of research based on the principle of open science are changing the teaching content within selected areas of the social-behavioural sciences. The paper will further discuss how the sharing of analytic code and data contributes to learning effectiveness. Some platforms that enable free learning will be presented, e.g. the concept of MOOCs (Massive Open Online Course) will be introduced using concrete examples. Last but not least, the behaviour of researchers practicing open science in the context of sharing and free dissemination of educational materials will be reflected.

Keywords: open science, teaching, learning

Zdieľanie dát v kvalitatívnom výskume

Sharing data in qualitative research

Lucia Kočíšová

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Zdieľanie dát je jedným z princípov otvorenej vedy. V kvalitatívnom výskume sa táto téma objavuje v súvislosti so zakladaním archívov pre kvalitatívne dáta (Qualidata, UK, 1994). Aj keď v súčasnosti už existuje viacero archívov po celom svete, diskusia ohľadom zdieľania či nezdieľania kvalitatívnych dát je veľmi živá. Rozdielnosť kvalitatívnych dát od kvantitatívnych zameriava diskusiu na odlišné problémy. Riešia sa otázky ohľadom opätovného použitia dát v inom kontexte, vhodnosť výskumnej metódy pre sekundárnu analýzu dát, zrozumiteľnosť terénnych poznámok pre iných výskumníkov, reflexivita výskumníka pôvodnej štúdie, anonymizácia účastníkov či informovaný súhlas (Chauvette et al., 2019, Bishop, 2014, Field et al., 2021). Cieľom príspevku je mapovať tieto diskusie prebiehajúce vo svete a prezentovať čiastočné výsledky prieskumu postoja slovenských a českých kvalitatívnych výskumníkov k zdieľaniu kvalitatívnych dát.

Kľúčové slová: zdieľanie dát, kvalitatívny výskum, otvorená veda

Grantová podpora: VEGA 02/0091/22

Abstract: Data sharing is one of the principles of open science. In qualitative research, this theme emerges in the context of setting up repositories for qualitative data (Qualidata, UK, 1994). Although there are many archives around the world, the debate regarding whether or not to share qualitative data is very much alive. The distinction between qualitative data and quantitative data focuses the debate on different problems. Questions regarding the reuse of data outside the context under study, the appropriateness of the research method for secondary data analysis, the understandability of field notes for other researchers, the reflexivity of the researcher of the original study, the anonymization of participants, or informed consent are addressed (Chauvette et al., 2019; Bishop, 2014; Field et al., 2021). The aim of this article is to map these debates and present partial results of a survey on the attitudes of Slovak and Czech qualitative researchers towards qualitative data sharing.

Keywords: data sharing, qualitative research, open science

Grant affiliation: VEGA 02/0091/22

Konceptuálne otázky štatistickej sily a informatívnosti inferenčných testov

Conceptual issues of statistical power and the informativeness of inferential tests

Ivan Ropovik

Ústav výskumu a rozvoje vzdelávania, Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove

Abstrakt: Cieľom príspevku je diskutovať o tom, čo je to štatistická sila, akú úlohu zohráva pri plánovaní a hodnotení informatívnosti kvantitatívnych výskumných plánov a prečo je jediná interne konzistentná konceptualizácia tá neempirická, t.j., ako senzitivita výskumného plánu reliabilne detekuje škálu hypotetických veľkostí efektov. Popri tom budeme diskutovať o spôsoboch optimalizácie informatívnosti a efektívnosti výskumných plánov, ktorých cieľom je testovanie hypotéz. Záver bude patriť pragmatickým otázkam a rôznym alternatívam plánovania veľkosti výskumnej vzorky.

Kľúčové slová: štatistická sila, testovanie hypotéz, dizajn výskumu

Grantová podpora: NPO Národní institut pro výzkum socioekonomických dopadů nemocí a systémových rizik (LX22NPO5101) & APVV-18-0140 & PRIMUS/20/HUM/009

Abstract: The aim of the talk is to discuss what statistical power is, what role it plays in the design and assessment of informativeness of quantitative research designs, and why the only internally consistent conceptualization is the non-empirical one, i.e., how the sensitivity of a research design reliably detects a range of hypothetical effect sizes. In addition, we will tackle the ways to optimize the informativeness and efficiency of research designs testing empirical hypotheses. We will conclude with pragmatic issues and various alternatives for sample size planning.

Keywords: statistical power, hypothesis testing, research design

Grant affiliation: NPO "Systemic Risk Institute" (LX22NPO5101) & APVV-18-0140 & PRIMUS/20/HUM/009

Otvorená veda a Ph.D.: Ako otvorená veda pomáha študentom doktorandského štúdia

Open Science and Ph.D.: How open science helps doctoral students

Lenka Vargová

Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove

Abstrakt: V ceste k úspešnému ukončeniu doktorandského štúdia stoja často viaceré faktory. Výskumy publikované v prestížnych vedeckých časopisoch poukazujú na potrebu venovať pozornosť duševnému zdraviu PhD. študentov. Čo sa však týka samotného zhoršenia ich duševného zdravia, zdá sa, že kultúra výskumu, pracovného prostredia a etické problémy zohrávajú dôležitú úlohu nie len v tom, ako sa PhD. študenti cítia, ale aj v tom, či sa rozhodnú napríklad štúdium predčasne ukončiť a vedeckú kariéru tým pádom zanechať. Cieľom tohto príspevku je predstaviť niektoré z dôležitých oblastí a súčasné výskumné zistenia v tejto problematike so zreteľom na to, ako praktiky otvorenej vedy a samotné hnutia za otvorenú vedu môžu byť PhD. študentom nápomocné.

Kľúčové slová: otvorená veda, PhD., zámer zanechať PhD. štúdium

Abstract: Several factors often stand in the way of completing a Ph.D. Research studies published in prestigious scientific journals point to the need to pay attention to the mental health of Ph.D. students. However, when it comes to the worsening of their mental health itself, research culture, work environment, and ethical issues seem to play an important role not only in how Ph.D. students feel but also in whether they decide, for example, to leave their Ph.D. program and thus abandon their scientific careers. This paper aims to present some of the important areas and current research findings on this issue concerning how open science practices and the open science movements themselves can be helpful to Ph.D. students.

Keywords: open science, Ph.D., intention to leave Ph.D.

Aktuálne postoje voči migrantom

Current attitudes towards migrants

Head of the symposium: Miroslava Bozogánová

Ako vnímajú ukrajinskí študenti žijúci na Slovensku presvedčenia Slovákov voči migrantom? How do Ukrainian students living in Slovakia perceive the beliefs of Slovaks towards migrants?

Marianna Berinšterová¹, Tatiana Pethö², Monika Magdová¹

¹Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita v Prešove

²Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Vojnový konflikt na Ukrajine priniesol vlnu migrantov na Slovensko. Na Slovensku však žije študuje pomerne veľký počet študentov pôvodom z Ukrajiny. Cieľom príspevku je zistiť nakoľko ukrajinskí študenti vnímajú negatívne presvedčenia Slovákov vo vzťahu k migrantom, ako aj to, či v tom hrajú rolu ich osobnostné charakteristiky. Výskumnú vzorku tvoria ukrajinskí študenti žijúci a študujúci na Slovensku. Medzi použité metodiky patria: Threat of Immigrants Scale (Golec de Zavala et al., 2017), BFI-2 XS (Kohút, Halama, 2020); Bullshitting Frequency Scale (Slovenská adaptácia; Littrell, Risko & Fugelsang, 2020; Čavojová, Brezina, 2021). Zber dát prebieha online formou. Predbežné výsledky hovoria o pozitívnom vzťahu medzi vnímaním negatívnych presvedčení voči migrantom a nižšou mierou svedomitosti, ako aj o pozitívnom vzťahu medzi zveličovaním (bullshitting) a extroverziou. Ukrajinským študentom na Slovensku je doposiaľ venovaná len nepatrná pozornosť, čo podporuje prínos predkladanej štúdie.

Kľúčové slová: migrácia, študenti z Ukrajiny na Slovensku, presvedčenia

Grantová podpora: VEGA 2/0068/19 Postoje voči migrantom v sociálno - psychologických kontextoch, VEGA 2/0146/22 Psychologické konštrukty a kontextové rámce determinujúce zámer dievčat a žien študovať odbory informačných a komunikačných technológií (IKT)

Abstract: The war conflict in Ukraine caused a wave of migrants to Slovakia. However, there is a relatively large number of students of Ukrainian origin studying in Slovakia. The aim of the paper is to explore to what extent Ukrainian students perceive negative beliefs of Slovaks in relation to migrants, as well as whether their personality characteristics play a role in this. The research sample consists of Ukrainian students living and studying in Slovakia. The methodologies used include: the Threat of Immigrants Scale (Golec de Zavala et al., 2017), the BFI-2 XS (Kohút, Halama, 2020); the Bullshitting Frequency Scale (Slovak adaptation; Littrell, Risko & Fugelsang, 2020; Čavojová, Brezina, 2021). Data collection is conducted online. Preliminary results suggest a positive relationship between perceptions of negative beliefs towards migrants and lower levels of conscientiousness, as well as a positive relationship between exaggeration (bullshitting) and extraversion. Ukrainian students in Slovakia have received little attention so far, which supports the contribution of the present study.

Keywords: migration, Ukrainian students in Slovakia, beliefs

Grant affiliation: VEGA 2/0068/19 Attitudes towards Migrants in the Socio-psychological Context, VEGA 2/0146/22 Psychologické konštrukty a kontextové rámce determinujúce zámer dievčat a žien študovať odbory informačných a komunikačných technológií (IKT)

Postoje Slovákov k moslimským migrantom

Attitudes of Slovaks towards Muslim migrants

Miroslava Bozogáňová, Michal Kentoš

Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Z doterajších výskumov postojov k migrantom na Slovensku vyplýva, že obyvatelia Slovenska viac akceptujú ľudí rovnakej rasy resp. etnickej skupiny v porovnaní s príslušníkmi iných rás alebo etník. Ide zväčša o migrantov z moslimských krajín, ktoré sú vnímané ako hrozba sekulárnych a liberálnych hodnôt. V tejto súvislosti nás zaujímalo ako slovenskí respondenti vnímajú moslimských migrantov. Rovnako sme analyzovali osobnostné charakteristiky vo vzťahu k postojom k moslimským migrantom. Výsledný výskumný súbor tvorilo 505 respondentov (48.5% mužov, vek: $M = 42.62$; $SD = 14.66$). Zber dát bol realizovaný on-line agentúrou – reprezentatívny z hľadiska rodu, veku, vzdelania a regiónu. Na meranie sociálnej vzdialenosti od moslimov sme použili Bogardusovu škálu – iScore ($\omega = .935$). Použili sme tiež škálu BFI-2 S, škálu náboženskej tolerancie ($\omega = .771$), škálu Threat of immigrants ($\omega = .961$), tri položky na meranie postojov k migrácii ($\omega = .785$). Úlohu osobnostných charakteristík pri vnímaní sociálnej vzdialenosti moslima sme overovali pomocou hierarchickej lineárnej regresie, kde postupne vstupovali najprv socdem. charakteristiky rodu a veku a vzdelanie ($R^2 = 2.1\%$), náboženská tolerancia ($R^2 = 4.3\%$), osobnostné charakteristiky Big Five ($R^2 = 9.1\%$) a napokon vnímaná hrozba migrácie a postoje k migrácii ($R^2 = 44.3\%$). Výsledky potvrdili nízku akceptáciu moslimských migrantov slovenskými respondentmi. Vplyv osobnostných charakteristík bol vo vzťahu k postojom k migrantom zanedbateľný.

Kľúčové slová: migrants, attitudes, personality

Grantová podpora: VEGA 2/0068/19 - Postoje voči migrantom v sociálno-psychologických kontextoch

Abstract: Previous research on attitudes towards migrants in Slovakia shows that Slovak residents are more accepting of people of the same ethnic group compared to people of other ethnicities. These are mostly migrants from Muslim countries, which are perceived as a threat to secular and liberal values. In this context, we were interested in how Slovak respondents perceive Muslim migrants. We analysed personality characteristics in relation to attitudes towards Muslim migrants. The final research sample consisted of 505 respondents (48.5% male, age: $M = 42.62$; $SD = 14.66$). Data collection was conducted by an online agency - representative with respect to gender, age, education, and region. To measure social distance from Muslims, we used the Bogardus scale - iScore ($\omega = .935$). We also used the BFI-2 S scale, the Religious Tolerance scale ($\omega = .771$), the Threat of Immigrants scale ($\omega = .961$), and three items to measure attitudes towards migration ($\omega = .785$). We tested the role of personality in perceived social distance from Muslims using hierarchical linear regression, with socdem. characteristics of gender, age and education entering first ($R^2 = 2.1\%$), religious tolerance ($R^2 = 4.3\%$), Big Five personality characteristics ($R^2 = 9.1\%$), and finally perceived threat of migration and attitudes towards migration ($R^2 = 44.3\%$). The results confirmed the low acceptance of Muslim migrants by Slovaks. The influence of personality characteristics was insignificant in relation to attitudes towards migrants.

Keywords: migrants, attitudes, personality

Grant affiliation: VEGA 2/0068/19 - Attitudes towards Migrants in the Socio-psychological Context

Viac ako len postoje voči migrantom: Vzťah well-beingu a preferencií migračných politík pred vojnou na Ukrajine a počas jej počiatkovej fázy

More than attitudes towards migrants: The relationship between well-being and the preference for migration politics before the Ukrainian war and in its initial phase

Matúš Grežo, Magdalena Adamus

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Na pokraji novej migračnej krízy na jeseň 2021 sme realizovali výskum o postojoch voči migrantom a preferenciám migračnej politiky. Konkrétne nás zaujímal súvis medzi well-beingom, postojmi voči migrantom a mierou podpory liberálnejšej migračnej politiky. Zistili sme, že postoje voči migrantom mediujú vzťah medzi well-beingom a podporou liberálnejšej migračnej politiky. Po vzniku vojnového konfliktu na Ukrajine, a s tým súvisiacou novou vlnou utečencov prichádzajúcich na Slovensko, sme tento výskum replikovali. V replikovanom zbere sme však predpokladali, že negatívne emočné reakcie spôsobované vojnovým konfliktom budú predikovať postoje voči migrantom silnejšie v porovnaní s well-beingom. Zistili sme, že hoci pôvodný mediačný vzťah medzi well-beingom, postojmi voči migrantom a podporou liberálnejšej migračnej politiky zostal štatisticky významný, pocity úzkosti, beznádeje a obáv z vojny predikovali podporu liberálnejšej migračnej politiky silnejšie ako well-being. Naše výsledky indikujú, že pre hlbšie porozumenie problematiky preferencií migračnej politiky je potrebné rozšíriť vedecké zameranie nad rámec postojov voči migrantom. V tomto zmysle môže byť užitočné hlbšie preskúmanie efektov emócií, ktoré môžu formovať špecifické preferencie migračnej politiky (a politických strán, ktoré ich presadzujú), a to predovšetkým v turbulentných časoch vojny prebiehajúcej priamo za našimi hranicami.

Kľúčové slová: well-being, postoje voči migrantom, migračná politika

Grantová podpora: Tento výskum bol podporený vedeckou grantovou agentúrou VEGA č. 2/0035/20: Kognitívne a osobnostné aspekty budovania dôvery

Abstract: In autumn 2021, on the verge of a new migration crisis, we conducted a research on attitudes towards migrants and preferences for migration politics. Specifically, we investigated the role well-being has on attitudes towards migrants as well as support for more liberal migration politics. We found that attitudes towards migrants mediate the relationship between well-being and support for more liberal migration politics. After the Russian attack on Ukraine, and the new wave of war refugees entering Slovakia, we replicated the research. This time, however, we expected that war-induced negative emotional responses affect attitudes towards migrants over their well-being. Our data showed that although the mediation relationship between well-being, attitudes towards migrants, and migration politics remained significant, the feelings of anxiety, hopelessness, and worry about war predicted the tendency to support more liberal migration politics more than well-being. The results indicate that to understand preferences for migration politics more thoroughly, it is necessary to go beyond the focus of attitudes towards migrants. Instead, it may be useful to delve deeper into emotions that shape specific preferences for migration politics (and political parties promoting them), particularly in such turbulent times with the threat of war looming across the border.

Keywords: well-being, attitudes towards migrants, migration politics

Grant affiliation: The research was funded by the VEGA grant no. 2/0035/20: Cognitive and personality predictors of trust building

Vnímanie nenávistných prejavov voči migrantom v kontexte ľudských hodnôt

Perception of hate speech against migrants in the context of human values

Jana Papcunová¹, Erika Liptáková²

¹Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

²Katedra aplikovanej matematiky a hospodárskej informatiky, Ekonomická fakulta, Technická univerzita v Košiciach

Abstrakt: Ľudské hodnoty sú považované za dôležitú charakteristiku človeka, ktorá vplyva na jeho správanie, percepciu ľudí a udalostí. Hodnoty, ktorých napĺňanie a presadzovanie môže byť podporované alebo blokové príchodom migrantov do krajiny, pravdepodobne ovplyvnia naše postoje k nim. Tie sa následne môžu pretaviť aj do nášho online správania, vnímania a zdieľania textu o migrantoch, často aj s nenávistným obsahom. Cieľ: Príspevok ponúka prvotný vhľad do problematiky rozdielneho vnímania nenávistných prejavov voči migrantom v kontexte ľudských hodnôt. Metóda: Reprezentatívnej vzorke bežnej populácie (N=649) bol prezentovaný súbor 20 náhodne vybraných komentárov, obsahujúcich rôzne úrovne nenávistných prejavov. Účastníci hodnotili charakter textu t.j. nakoľko je/nie je nenávistným prejavom. Na meranie hodnotovej orientácie bol použitý Schwartzov dotazník hodnotovej orientácie (PVQ 21). Dáta boli spracované v programovacom jazyku R, použitím opisnej štatistiky a Pearsonových korelácií. Ako grafickú metódu zobrazenia viacrozmerých údajov sme použili radarový graf. Výsledky: Výsledky poukazujú na rozdiely vo vnímaní nenávistného obsahu vo vzťahu k hodnotám. Jednotlivci s vysokým skóre v tradičných hodnotách (t.j. zdôrazňovanie tradičnej kultúry, náboženstva) vnímali nenávistné prejavy inak, ako osoby s vysokým skóre v univerzalizme (t.j. tolerancia rozdielnosti, ochrana všetkých ideí a presvedčení). Jednotlivci preferujúci hodnotu bezpečia (t.j. národná bezpečnosť) boli voči nenávistnému obsahu na internete tolerantnejší.

Kľúčové slová: ľudské hodnoty, vnímanie nenávistných prejavov, migranti

Grantová podpora: Tento výskum bol podporený grantom VEGA 2/0068/19: Postoje voči migrantom v sociálno-psychologických kontextoch

Abstract: Human values are considered an important characteristic of a person, which influence his behavior, perception of other people, and events. Human values, whose expression, attainment, or motivation may be promoted or blocked by immigration to a country are likely to affect attitudes toward them. These can then be transformed into our online behavior, perception, and sharing of comments about migrants, often even with hateful content. Aim: This study aims to provide insight into people's perception of hate speech against migrants in the context of human values. Method: A representative sample of the general population (N = 649) was presented with a set of 20 randomly selected comments, containing different levels of hate speech. The participants evaluated the character of the text, i.e. it is/is not hate speech. The Schwartz Value Orientation Questionnaire (PVQ 21) was used to measure value orientation. Data processing was performed in R programming, using descriptive statistics and Pearson's correlations. We used a radar chart as a graphical method of displaying multivariate data. Results: The results point to differences in the perception of hate speech in relation to human values. Individuals with a high score in traditional values (i.e., respect for traditional culture) perceived hate speech differently compared to individuals with a high score in universalism (i.e., tolerance and protection for the welfare of all people). Individuals preferring the value of the security (i.e., national security) proved to be more tolerant of hate speech on the Internet.

Keywords: human values, perception of hate speech, migrants

Grant affiliation: This research was supported by a grant VEGA 2/0068/19: Attitudes towards Migrants in the Socio-psychological Context

Kto viní migrantov a kto vládu za finančnú situáciu v krajine?

Who blames the migrants and who blames the government for the country's financial situation?

Ivana Piterová

Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstract: Obviňovanie migrantov a vlády môže slúžiť ako kopingová stratégia, ktorá pomáha vyrovnáť sa s nedostatkom kontroly. Keďže zahŕňa kategorizáciu na „in-group“ a „out-group“, obviňovanie môže posilniť identifikáciu so skupinou a viesť k zvýšeniu pocitu kontroly. Hlavný cieľ príspevku spočíva v ozrejmí významu faktorov, ktoré určujú kontrolu založenú na príslušnosti k skupine - identifikácia so skupinou „Slovák“ a „obyčajný človek“; a sociálnu dominanciu - rod, vzdelanie, subjektívny príjem, sociálny status, na vzťah vnímanej kontroly (Locus of control - LoC) a obviňovania migrantov a vlády za finančnú situáciu v krajine. Vzorku tvorí 1019 respondentov, ktorí reprezentujú slovenskú populáciu na základe rodu (51 % žien), veku (M = 43, SD = 14.98), rozdelenia do ôsmich regiónov Slovenska, s malou odchýlkou vo výške dosiahnutého vzdelania (ZŠ = 10 %, SŠ bez maturity = 33 %, SŠ s maturitou = 39 %, VŠ = 18 %). Výsledky SEM potvrdzujú, že vzťah LoC a obviňovania migrantov/vlády je moderovaný zvolenými premennými. Nízky LoC vedie k obviňovaniu migrantov len u mužov, ľudí s VŠ vzdelaním, s nižším sociálnym statusom a ľudí identifikujúcich sa so skupinou „Slovák“ a „obyčajný človek“. Vysoký LoC vedie k obviňovaniu vlády u ľudí, ktorí sa neidentifikujú so skupinami „Slovák“ a „obyčajný človek“ a majú vyšší sociálny status. Výsledky o význame identifikácie so skupinou a sociálnej dominancie sa rôznia pre obviňovanie migrantov a vlády.

Kľúčové slová: obviňovanie, migranti, miesto kontroly

Grant affiliation: VEGA 2/0068/19: Postoje voči migrantom v sociálno-psychologických kontextoch; a VEGA 2/0065/21: Sociálne a psychologické koreláty populistických postojov

Abstract: Blaming migrants and the government can serve as a coping strategy in the absence of control. As it involves categorisation into 'in-group' and 'out-group', blaming can reinforce identification with the group and lead to an increased control. The main aim of this study consists of shedding light on factors underlying group-based control - identification with the group "Slovak" and "common people"; and social dominance - gender, education, subjective income, and social status in the association between perceived locus of control (LoC) and blaming migrants and the government for the country's financial situation. The sample consisted of 1019 respondents representing the Slovak population based on gender (51% female), age (M = 43, SD = 14.98), and regions of Slovakia, with a small variation in the level of education (primary = 10%, lower secondary = 33%, upper secondary = 39%, university = 18%). The SEM results confirmed that the selected variables moderate the relationship between the LoC and migrant/government blame. Low LoC leads to migrant blaming only among men, people with university education, lower social status, identifying with the group "Slovak" and "common people". High LoC leads to blaming the government among people who do not identify with the groups "Slovak" and "common people" and have a higher social status. The results on the importance of factors underlying social dominance and identification with the group vary for blaming the migrants and government.

Keywords: blaming, migrants, locus of control

Grant affiliation: VEGA 2/0068/19: Attitudes towards Migrants in the Socio-psychological Context; and VEGA 2/0065/21: Social and psychological correlates of populist attitudes

**Psychologické súvislosti nepodložených presvedčení
ohľadne aktuálnych spoločenských fenoménov**

**Psychological relations of unfounded beliefs about
current social phenomena**

Head of the symposium: Peter Halama

Konštrukcia testovej batérie merania fake news o COVID-19

Construction of a test battery for measuring fake news about COVID-19

Vladimíra Čavojová, Jakub Šrol

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Problém tzv. fake news (falošných správ) nie je nový a v posledných rokoch výskumníci testujú rôzne spôsoby, ako merať schopnosť ľudí rozoznávať falošné správy od pravdivých. V našom príspevku chceme priblížiť, akým praktickým aj metodologickým problémom čelia výskumníci, ktorí chcú zostrojiť metódu na testovanie schopnosti rozoznávať falošné správy od reálnych a predstaviť metodiku, ktorú sme použili na meranie pri výskume dezinformácií o COVID-19. Štúdia bola súčasťou longitudinálneho výskumu; zberu sa zúčastnilo 1471 účastníkov (priemerný vek = 46.46, SD = 16.12; 52 % žien). Hodnovernosť pravdivých správ bola signifikantne vyššia ako falošných správ ($t(1470) = 14.51, p < .001$), ochota zdieľať bola signifikantne vyššia u pravdivých správ ($t(1470) = 6.33, p < .001$) a reálne správy boli signifikantne konzistentnejšie s názormi účastníkov ($t(1470) = 12.22, p < .001$). Mať validnú a reliabilnú metodiku je nevyhnutným predpokladom ak chceme testovať efektivitu intervencií na redukciu šírenia dezinformácií vo verejnom priestore.

Kľúčové slová: fake news, COVID-19, metodológia

Grantová podpora: APVV-20-0387

Abstract: The problem of fake news is not new, and in recent years, researchers have been testing various ways to measure people's ability to distinguish fake news from real news. In our paper, we present the practical and methodological problems faced by researchers who want to develop a method for testing the ability to distinguish fake news from real ones and to present the methodology we used to measure disinformation about COVID-19. The study was part of a longitudinal study; 1471 participants participated in the data collection ($M_{age} = 46.46, SD = 16.12; 52\%$ women). The trustworthiness of real news was significantly higher than the trustworthiness of fake news ($t(1470) = 14.51, p < .001$), the willingness to share was significantly higher for real news ($t(1470) = 6.33, p < .001$) and real news was significantly more consistent with participants' opinions ($t(1470) = 12.22, p < .001$). Having a valid and reliable methodology is a prerequisite if we want to test the effectiveness of interventions to reduce the spread of misinformation in public space.

Keywords: fake news, COVID-19, methodology

Grant affiliation: APVV-20-0387

Príklon ku konšpiráciám a osobná pohoda: Mediačný efekt nedôvery a osamelosti

Tendency towards conspiracies and personal well-being: The mediation effect of distrust and loneliness

Peter Halama

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Doterajšie výskumy naznačujú, že príklon ku konšpiráciám môže mať pre človeka viacero negatívnych dôsledkov vrátane nízkej osobnej pohody. V príspevku overujeme predpoklad, že tento efekt je sprostredkovaný efektom konšpiračných presvedčení na zníženie dôvery a sociálne vzťahy človeka. Výskumu sa zúčastnilo 600 osôb z bežnej populácie rekrutovaných cez online panel prieskumnej agentúry, s priemerným vekom 49.4 roka. Z nich bolo 294 mužov a 306 žien. Išlo o jednorazový korelačný výskum, pričom merané boli všeobecná konšpiračná mentalita, konšpirácie súvisiace s pandemiou COVID-19, všeobecná dôvera, miera osamelosti a osobná pohoda. Overované boli dva modely sériovej mediácie, kde prediktormi boli osobitne konšpiračná mentalita a konšpirácie COVID-19, závislou premennou osobná pohoda a sériovými mediátormi dôvera a osamelosť. Výsledky potvrdili že efekt konšpirácií na osobnú pohodu sa dá vysvetliť nepriamym mediačným efektom dôvery a osamelosti, teda že konšpirácie môžu cez znižovanie dôvery a zvyšovanie osamelosti pôsobiť negatívne na osobnú pohodu.

Kľúčové slová: conspiracy beliefs, loneliness, personal well-being

Grantová podpora: Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0335

Abstract: Previous research suggested that tendency to believe in conspiracies can have several negative consequences, including a decrease in personal well-being. In this study, we verify the assumption that this effect is mediated by the negative effect of conspiracy beliefs on trust and social relations. The research sample included 600 people from the general population recruited through an online panel of the research agency, with an average age of 49.4 years. 294 were men and 306 were women. In a correlation study, we measured the general conspiracy mentality, COVID-19 pandemic conspiracies, general trust, loneliness, and personal well-being. Two models of serial mediation were tested, where the predictors were conspiracy mentality and COVID-19 conspiracies, the dependent variable personal well-being, and the serial mediators were trust and loneliness. The results confirm that the effect of conspiracies on personal well-being can be explained by the indirect mediation effect of trust and loneliness, i.e. that conspiracies have a negative effect on personal well-being through the decrease of trust and increase of loneliness.

Keywords: konšpiračné presvedčenia, osamelosť, osobná pohoda

Grant affiliation: The study was supported by the Slovak Research and Development Agency as part of the research project APVV-20-0335

Viera a využívanie doplnkovej a alternatívnej medicíny vo vzťahu s vedeckým myslením a dôverou k vede

Belief in CAM and its use in relationship with scientific reasoning and trust in science

Viktória Sunyík¹, Ivana Maxoňová²

¹Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

²Ústav aplikovanej psychológie, Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Cieľom príspevku bolo skúmanie vzťahov medzi vierou v účinnosť doplnkovej a alternatívnej medicíny (z angl. complementary and alternative medicine, ďalej len „CAM“) a jej využívaním s dôverou vo vedu a vedeckým myslením. Výskumný súbor tvorilo 145 účastníkov vo veku od 18 do 76 rokov ($M = 33.39$, $SD = 14.80$), z čoho žien bolo 69.7%, mužov 30.3%. Viera v účinnosť CAM a jej využívanie bolo merané škálou, ktorá obsahovala 11 typov alternatívnych liečebných postupov (Lindeman, 2011), vedecké myslenie bolo merané slovenskou verziou Škály vedeckého myslenia (Bašnáková et al., 2021) a dôvera k vede Škálou dôveryhodnosti vedy (Hartman, et al., 2017). Vzťahy medzi premennými sme skúmali korelačnou analýzou. Dôvera vo vedu bola vo významnom negatívnom vzťahu s vierou v účinnosť CAM ako aj jej využívaním. Očakávané negatívne vzťahy medzi vedeckým myslením a vierou v účinnosť a využívaním CAM sme nepotvrdili. Vedecké myslenie významne pozitívne korelovalo s dôverou vo vedu. Výsledky štúdie poukazujú na dôležitosť zvyšovania dôvery vo vedu, pretože sa spája s nižšou mierou viery v rôzne, častokrát neúčinné a vedecky netestované alternatívne spôsoby liečenia, ktoré môžu byť potenciálne až zdraviu škodlivé.

Kľúčové slová: doplnková a alternatívna medicína, dôvera vo vedu, vedecké myslenie

Grantová podpora: APVV-20-0335

Abstract: The paper aims to examine relationships between belief in complementary and alternative medicine (CAM) and use of CAM with trust in science and scientific reasoning. 145 adults participated in this study ($M_{age} = 33.39$, $SD_{age} = 14.80$, range 18-76) 69.7% female, 30.3% male. Belief in CAM and use of CAM were measured using a scale which included 11 types of alternative healing treatments (Lindeman, 2011). Scientific reasoning was measured with the adapted Slovak version of the Scientific Reasoning Scale (Bašnáková et al., 2021) and trust in science was measured with the Credibility of Science Scale (Hartman et al., 2017). To examine relationships between variables we ran a correlation analysis. Trust in science significantly negatively correlated both with belief in CAM and use of CAM. Unexpectedly, we did not find relationships between scientific reasoning and belief in CAM and use of CAM. Scientific reasoning significantly positively correlated with trust in science. The results point to the importance of increasing trust in science, as it is associated with a lower level of beliefs in various, often ineffective and scientifically untested alternative treatments that can be potentially harmful to health.

Keywords: complementary and alternative medicine, trust in science, scientific reasoning

Grant affiliation: APVV-20-0335

Psychologické a demografické prediktory klimatického skepticizmu a pro-environmentálneho správania na Slovensku

Psychological and demographic predictors of climate scepticism and pro-environmental behaviour in Slovakia

Jakub Šrol

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Štúdiá skúma psychologické a demografické prediktory skepticizmu ohľadom klimatickej zmeny a pro-environmentálneho správania na Slovensku. Pomocou maloškálovej meta-analýzy štúdií ($k = 5$) vykonaných na slovenských vzorkách v rokoch 2020 a 2021, zhŕňam a analyzujem vzťahy medzi klimatickým skepticizmom, pro-environmentálnym správaním a demografickými (vek, pohlavie, vzdelanie, politické zaradenie) a psychologickými faktormi (vedecké uvažovanie, kognitívna reflexia, dôvera vo vedu, psychologická vzdialenosť). Výsledky ukazujú prevažne slabé vzťahy medzi demografickými faktormi a klimatickým skepticizmom a pro-environmentálnym správaním; vek slabo pozitívne koreluje s prvým z nich, kým ženské pohlavie je asociované s vyšším pro-environmentálnym správaním. No oveľa silnejšie korelácie sa ukázali v prípade psychologických faktorov: nižšia dôvera vo vedu a vyšší politický konzervativizmus boli stredne až silno pozitívne korelované s klimatickým skepticizmom. Celkovo sú výsledky vo viacerých ohľadoch podobné záverom známej meta-analýzy Hornseyho a kol. (2016), ktorá však bola založená prevažne na štúdiách zo západných krajín. Berúc do úvahy kultúrnu špecifickosť postojov ku klimatickej zmene, v príspevku diskutujem zistenia v kontexte povedomia o klimatickej zmene na Slovensku a porovnávam výsledky v rámci širšieho európskeho kontextu.

Kľúčové slová: klimatický skepticizmus, pro-environmentálne správanie, psychologické faktory

Grantová podpora: VEGA 2/0053/21: Skúmanie nepodložených presvedčení vo vzťahu ku kontroverzným spoločenským otázkam; APVV-20-0335: Redukovanie šírenia dezinformácií a nepodložených presvedčení

Abstract: The study examines psychological and demographic predictors of scepticism about climate change and self-reported pro-environmental behaviour in Slovakia. Using a small-scale meta-analysis of studies ($k = 5$) conducted with Slovak samples in the years 2020 and 2021, I review and analyse the associations between climate scepticism, pro-environmental behaviour and demographic (age, gender, education, political orientation) as well as other psychological factors (scientific reasoning, cognitive reflection, trust in science, psychological distance). The results show mostly relatively subtle associations between demographic factors and climate scepticism and pro-environmental behaviour, with age being weakly but positively correlated with the former, and female gender being weakly positively associated with more self-reported pro-environmental behaviour. However, much stronger associations were found in case of psychological factors: lower trust in science and higher political conservatism were moderately to strongly positively associated with climate scepticism. Overall, the results are in several respects similar to a popular meta-analysis by Hornsey et al. (2016), which was, however, based on the results of studies conducted mostly with samples from western countries. Taking into account the cultural specificity of attitudes towards climate change, I discuss the findings in the context of awareness about climate change in Slovakia and compare the results within a broader European context.

Keywords: climate scepticism, pro-environmental behaviour, psychological factors

Grant affiliation: VEGA 2/0053/21: Examining unfounded beliefs about controversial social issues; APVV-20-0335: Reducing the spread of disinformation, pseudoscience and bullshit

Paranoja, konšpiračné a pseudovedecké presvedčenia ako prediktory Covid-19 nepodložených presvedčení

Paranoia, conspiracy and pseudoscientific beliefs as predictors of unfounded beliefs about Covid-19

Peter Teličák¹, Gabriela Pavleová²

¹Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

²Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt: Úvod: Covid-19 nepodložené presvedčenia (C19-NP) majú špekulatívny charakter a nie sú v zhode so súčasným poznáním. Majú negatívny vzťah k postojom súvisiacim so zdravím a sú zdrojom negatívnej sociálnej dynamiky. Ukazuje sa, že jedným zo zdrojov C19-NP sú paranoja a iné nepodložené presvedčenia ako súčasť monologického modelu nepodložených presvedčení. Metódy: Výskumný súbor bol tvorený 405 respondentami z čoho bolo 64% žien vekového rozsahu od 18 do 66 rokov. Vekový priemer bol $M = 30.6$ rokov, $SD = 12.4$. Na meranie C19-NP sme zostavili šesť položkovú škálu. Na meranie konšpiračných a pseudovedeckých presvedčení bola použitá Škála epistemicko nepodložených presvedčení (Halama, 2019). Paranoja bola meraná Škálou paranoje (Hajdúk, Heretik, 2016). Dáta boli analyzované lineárnou regresnou analýzou, kde C19-NP boli definované ako závislá premenná a konšpiračné a pseudovedecké presvedčenia spoločne s paranojou ako prediktory. Ako kontrolné premenné boli zahrnuté vek a pohlavie. Výsledky: Výsledky ukázali, že konšpiračné a pseudovedecké presvedčenia spoločne s paranojou sú kladnými signifikantnými prediktormi C19-NP. Celý model premenných vysvetľuje 55% variability hodnôt C19-NP z čoho demografické premenné vysvetľujú 2%, paranoja 2.6% a konšpiračné presvedčenia spolu s pseudovedeckými 50.4%. Diskusia: Výsledky naznačujú, že paranoja spoločne s konšpiračnými a pseudovedeckými presvedčeniami sú zdrojmi C19-NP.

Kľúčové slová: paranoja, Covid-19 nepodložené presvedčenia, konšpiračné a pseudovedecké presvedčenia

Grantová podpora: Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0387

Abstract: Introduction: Covid-19 unfounded beliefs (C19-UB) are those beliefs, which are inconsistent with the totality of knowledge and evidence of contemporary science. They have a negative attitude towards health-related attitudes and are a source of negative social dynamism. One source of C19-UB is paranoia and other unfounded beliefs as part of a monologue model of unfounded beliefs. Methods: The sample included 405 participants, 64% of them were women, mean age was 30.6 years (range from 18 to 66), $SD = 12.4$. C19-UBs were measured by an original scale consisting of 6 items. The Scale of Epistemic Unfounded Beliefs (Halama, 2019) was used to measure conspiracy and pseudo-scientific beliefs. Paranoia was measured by the Paranoia Scale (Hajdúk, Heretik, 2016). Data were analysed by linear regression analysis with C19-UBs as dependent variables, paranoia, conspiracy and pseudoscientific beliefs as predictors, and demographic information (gender, age) as control variables. Results: The results showed that conspiracy and pseudoscientific beliefs and paranoia positively predicted C19-UB. The whole model of variables explained 55% of the variance in C19-UB, of which demographic variables explain 2%, paranoia 2.6% and conspiracy together with pseudo-scientific beliefs 50.4%. Discussion: Results confirmed that paranoia, conspiracy and pseudoscientific beliefs play a significant role in accepting C19-UB.

Keywords: paranoia, Covid-19 unfounded beliefs, conspiracy and pseudoscientific beliefs

Grant affiliation: The study was supported by the Slovak Research and Development Agency as part of the research project APVV-20-0387

Exekutívne funkcie u detí a ich ďalšie súvislosti

Executive functions in children and their other contexts

Head of the symposium: Margaréta Hapčová

Vzťah exekutívnych funkcií a (mal)adaptívneho správania u detí

The relationship between executive function and (mal) adaptive behaviour in children

Diana Demkaninová, Margaréta Hapčová, Daniela Turoňová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Cieľom štúdie je zmapovať vzťahy medzi adaptívnym správaním neurotypických detí mladšieho školského veku a ich ťažkosťami v exekutívnych funkciách. Adaptívne správanie sú zručnosti v konceptuálnej, sociálnej a praktickej oblasti, ktoré umožňujú samostatné fungovanie v každodennom živote. Exekutívne funkcie sú široký konštrukt vzájomne súvisiacich neurokognitívnych procesov, ktoré zámerne usmerňujú a kontrolujú správanie. Výskumnú vzorku tvorilo 55 detí vo veku 6-12 rokov ($M = 8.5$, $SD = 1.5$), z toho 56% (24) chlapcov. Na hodnotenie adaptívneho správania bola použitá slovenská verzia Vineland Adaptive Behavior Scales - 3 rodičovská forma. Exekutívne funkcie boli hodnotené pomocou slovenskej verzie Behavior Rating Inventory of Executive Function (BRIEF-2) pre rodičov. Kvalitu zručností v oblasti socializácie bolo možné vysvetliť v 18% varianciou ťažkostí v regulácii správania (inhibícia a seba-monitorovanie). Komunikačná doména ani zručnosti každodenného života neboli vo vzťahu k exekutívnym ťažkostiam. Maladaptívne správanie bolo v stredne silnom vzťahu s ťažkosťami v emočnej regulácii a regulácii správania ($r = 0.51-0.56$). Motorické schopnosti boli v negatívnom stredne silnom vzťahu s kognitívnou reguláciou ($r = -0.34$). Rozdiely v rode neboli pozorované vo výsledkoch analýz. Prítomnosť exekutívnych deficitov ovplyvňuje niektoré oblasti adaptívneho správania, výraznejšie však maladaptívneho.

Kľúčové slová: exekutívne funkcie, adaptívne správanie, maladaptívne správanie

Grantová podpora: Príspevok bol podporený grantovou schémou APVV 20-0139 a VEGA 1/0640/22

Abstract: The aim of the study is to explore the relationships between the adaptive behaviour of neurotypical children of middle-school age and their difficulties in executive functions. Adaptive behaviours are conceptual, social, and practical skills that enable independent daily functioning. Executive functions are a broad construct of interrelated neurocognitive processes that deliberately direct and control behaviour. The research sample consisted of 55 children aged 6-12 years ($M = 8.5$, $SD = 1.5$), 56% (24) were boys. The Slovak version of the Vineland Adaptive Behavior Scales - 3 Parent form evaluated the adaptive behaviour. Executive functions were evaluated using the Slovak version of the Behavior Rating Inventory of Executive Function (BRIEF-2) for parents. The quality of Socialization skills could be explained in 18% by the variance of difficulties in Behavior regulation (Inhibition and Self-monitoring). Neither the Communication domain nor Daily Living Skills were related to the executive difficulties. Maladaptive behaviour was in a moderate relationship with difficulties in Emotional and Behavioral regulation ($r = 0.51-0.56$). Motor skills were in a moderate negative relationship with Cognitive regulation ($r = -0.34$). No differences in gender were observed in the results of the analyses. The presence of executive deficits affects some areas of adaptive behaviour but more significantly maladaptive behaviour.

Keywords: executive function, adaptive behaviour, maladaptive behaviour

Grant affiliation: This work was supported by the grant scheme APVV 20-0139 and VEGA 1/0640/22

Exekutívne funkcie u detí od predškolského veku po adolescenciu a ich ďalšie súvislosti – predstavenie výskumných projektov

Executive functions of children from preschool to adolescence and their other contexts - presentation of research projects

*Margaréta Hapčová¹, Daniela Turoňová¹, Barbora Mesárošová¹, Ľubica Konrádová¹, Silvia Harvanová¹, Radoslav Blaho¹,
Eva Chudá¹, Michaela Souček Vaňová², Barbora Malík¹*

¹Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

²Katedra psychológie, Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Abstrakt: Hodnotenie a testovanie exekutívnych funkcií (EF) je súčasťou troch výskumných projektov Katedry psychológie Filozofickej fakulty UK v Bratislave, ktoré sa zaoberajú správaním detí od predškolského veku po adolescenciu. Cieľom prvého projektu je analýza kritickej úlohy temperamentu a EF v sebaregulačnom procese u detí mladšieho školského veku. Tieto vzťahy testujeme vo viacerých rovinách - ratingovo, počas performačného testovania EF a dopĺňame aj biologickú rovinu. Druhý projekt je realizovaný v spolupráci s ACVA LF UK a je zameraný na výskum adaptívneho správania (AS), kognitívnych a exekutívnych funkcií u detí s PAS a detí s typickým vývinom. Medzi hlavné ciele patrí identifikovanie vývinovej trajektórie AS u detí s typickým a atypickým vývinom s ohľadom na rod, EF a biologické parametre. Oba projekty sú plánované do r. 2024. Súčasne s týmito projektami prebieha štandardizácia slovenskej verzie Behavior Rating Inventory of Executive Function (BRIEF-2), ktorý je určený na hodnotenie EF 6-18 ročných detí – rodičom, učiteľom, adolescentom. Zachytáva mieru ťažkostí v EF v každodennom kontexte. Ide o spoluprácu s českým vydavateľstvom Hogrefe Testcentrum. V rámci štandardizácie overujeme psychometrické parametre, reliabilitu, rôzne formy validity. Cieľom je vydať slovenskú verziu dotazníka s normami pre prax v r. 2023. Na projektoch sa zúčastňujú aj ďalšie pracoviská: NÚDCH, Centrum Dialóg, Department of Psychology, UMB in BB, ako aj študenti/-ky našej katedry.

Kľúčové slová: exekutívne funkcie, BRIEF-2, správanie detí

Grantová podpora: Príspevok bol podporený grantovou schémou APVV 20-0139 a VEGA 1/0640/22

Abstract: Evaluation and testing of executive functions (EF) are a part of three research projects of the Department of Psychology, Faculty of Arts, Comenius University, which focus on children's behaviour from preschool to adolescence. The first project aims to analyse the critical role of temperament and EF in the self-regulatory process in school-age children. This relationship is tested on several levels - by rating scales, during performance testing, and on the biological level. The second project is in cooperation with ACVA LF UK and focuses on the research of adaptive behaviour (AB) and cognitive and EF in children with ASD and children with typical development. The main goals include identifying the developmental trajectory of AB in children with typical and atypical development concerning gender, EF, and biological parameters. Both projects are planned until 2024. The third project is a standardization of the Slovak version of the Behavior Rating Inventory of Executive Function (BRIEF-2). EF evaluation is in 6–18-year-old children by parents, teachers, or adolescents. It captures the level of difficulty in EF in an everyday context. The standardization includes verification of psychometric parameters, reliability, and various forms of validity. The aim is to publish a Slovak version with normative data for practice in 2023. Other workplaces also participate in the projects: NÚDCH, Centrum Dialóg, Department of Psychology, UMB in BB, as well as the students of our department.

Keywords: executive functions, BRIEF-2, child behaviour

Grant affiliation: This work was supported by the grant scheme APVV 20-0139 and VEGA 1/0640/22

Korelačná štúdia: BRIEF-2 a TMCQ u neklinickej populácie v mladšom školskom veku

Correlation study: BRIEF-2 a TMCQ in a nonclinical population of middle-aged children

Silvia Harvanová, Margaréta Hapčová, Daniela Turoňová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Temperament a exekutívne funkcie sú dôležitými nástrojmi adaptívnej kognitívnej, emocionálnej a behaviorálnej regulácie vo vzťahu k reaktivite na vonkajšie prostredie. Deficity v sebaregulácii bývajú v mladšom školskom veku spájané so zhoršeným školským výkonom aj problémami v správaní. Táto korelačná štúdia je zameraná na vzťah medzi temperamentom a exekutívnymi funkciami u detí v mladšom školskom veku. Výskumnú vzorku ($N = 72$) tvorila neklinická populácia detí vo veku 6-11 rokov ($M = 8.76$; $SD = 1.51$), ktoré v tom čase navštevovali 1.-5. ročník základnej školy na Slovensku. Temperament operacionalizujeme podľa trojfaktorového modelu (Nystrom & Bengtsson, 2017), reprezentovaného dotazníkom TMCQ (Simonds & Rothbart, 2004). Okrem faktorov pracujeme so skóre sedemnástich subškál. Exekutívne funkcie operacionalizujeme prostredníctvom dotazníka BRIEF-2 (Gioia et al., 2015), verzie pre rodičov, pričom zachytáva deficit v exekutívnom fungovaní prostredníctvom celkového skóre (GEC), troch indexov (BRI, ERI, CRI) a deviatich subškál. Obe metódy sú založené na posúdení dieťaťa rodičom. Identifikovali sme viaceré stredne silné až silné pozitívne korelačné vzťahy medzi faktormi TMCQ a jednotlivými subškálami BRIEF-2 (napr. faktor negatívna afektivita a subškála presúvanie pozornosti) i stredne silné až silné negatívne korelácie (napr. faktor vôľou podmienená kontrola a subškály inhibícia, pracovná pamäť). Implikácie diskutujeme aj vo vzťahu ku konštruktivej validite BRIEF-2.

Kľúčové slová: temperament, exekutívne funkcie, mladší školský vek

Grantová podpora: Príspevok bol podporený grantovou schémou VEGA 1/0640/22, je súčasťou štandardizačnej štúdie BRIEF-2

Abstract: Temperament and executive functions represent important aspects of adaptive cognitive, emotional and behavioural regulation in reactivity to external stimuli. Self-regulation deficits in middle childhood have been linked to impaired school performance or behaviour problems. The present correlation study focuses on the relationship between temperament and executive functions in middle-aged children. Our sample ($N = 72$) consisted of a nonclinical group of children aged 6 to 11 years ($M = 8.76$; $SD = 1.51$), who were attending 1st to 5th elementary school grade in Slovakia. Temperament was operationalized based on a three-factor model (Nystrom & Bengtsson, 2017), represented by the TMCQ questionnaire (Simonds & Rothbart, 2004), consisting of seventeen subscales. Executive functions were assessed with BRIEF-2 inventory for parents (Gioia et al., 2015), informing about executive functioning deficit based on general executive component (GEC), three indices (BRI, ERI, CRI), and nine subscales. Both methods are based on parental assessment of the child. We identified multiple moderately strong to strong positive correlations between TMCQ factors and BRIEF-2 subscales (e.g., negative affectivity factor and shifting subscale) and moderately strong to strong negative correlations (e.g., effortful control factor and inhibition, working memory subscales). Implications are discussed in the broader context of construct validity of BRIEF-2.

Keywords: temperament, executive functions, middle childhood

Grant affiliation: The study was supported by VEGA 1/0640/22 and is part of a BRIEF-2 standardisation study

BRIEF2 – porovnanie hodnotenia exekutívnych funkcií rodičmi, učiteľmi a adolescentami

BRIEF2 – comparison of parents', teachers' and adolescents' evaluation of executive functions

Lubica Konrádová, Diana Demkaninová, Daniela Turoňová, Barbora Mesárošová, Margaréta Hapčová, Silvia Harvanová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Štúdia je súčasťou štandardizácie slovenskej verzie Brief2 (Gioia, Isquith, Guy & Kenworthy, 2015). Ide o ratingovú škálu na hodnotenie správania detí a adolescentov vo veku 5-18 rokov v ich prirodzenom domácom a školskom prostredí. Brief2 obsahuje 9 škál, ktoré spolu tvoria 3 domény EF (Regulácia správania, Kognitívna regulácia, Emočná regulácia). Cieľom štúdie je porovnať tri zdroje hodnotenia správania (rodič, učiteľ, adolescent- sebahodnotenie) týkajúceho sa exekutívnych funkcií participantov výskumu. Výskumný súbor tvorili deti a adolescenti s typickým vývinom vo veku 5-18 rokov. Do štúdie boli zaradené dáta detí a adolescentov, ktorí boli hodnotení minimálne z dvoch zdrojov (rodič – učiteľ, rodič – sebahodnotenie adolescenta, učiteľ – sebahodnotenie adolescenta, resp. zo všetkých troch zdrojov). Učители ohodnotili 222 detí a adolescentov. Do sebahodnotenia sa zapojilo 164 adolescentov, vo veku 11-18 rokov. Podľa našich zistení sú hodnotenia správania detí v škálach EF zo strany rodičov a učiteľov podobné – štatisticky významne spolu korelovali v celkovom skóre, aj vo väčšine škál, s výnimkou škály shifting. Sebahodnotenia adolescentov korelujú s hodnotením učiteľom a rodičov veľmi nízko (adolescenti sa odlišne hodnotili vo viacerých škálach, najvýznamnejšie v emocionálnej kontrole). Dôvody nízkych korelácií sú diskutované – prebiehajú analýzy, či zistenia súvisia s vekom adolescentov; overované sú súvislosti s konkrétnymi položkami, jednotlivými škálami a doménami EF.

Kľúčové slová: BRIEF-2, exekutívne funkcie, hodnotenie

Grantová podpora: VEGA 1/0640/22

Abstract: The study is part of the standardization of the Slovak version of BRIEF-2. It is a rating scale for assessing the behaviour of children and adolescents aged 5-18 years in their natural home and school environment. The aim of the study is to compare three sources of behavioural assessment (parent, teacher, adolescent self-assessment) related to the executive functions of the research participants. The research population consisted of typically developing children and adolescents aged 5-18 years. Data from children and adolescents who were assessed from at least two sources (parent-teacher, parent-adolescent self-assessment, teacher-adolescent self-assessment, or all three sources) were included in the study. Teachers rated 222 children and adolescents. The self-assessment involved 164 adolescents, aged 11-18 years. According to our findings, parents' and teachers' ratings of children's behaviour on the executive function scales were similar - statistically significantly correlated with each other in total scores, and in most scales, except for the shifting scale. Adolescents' self-ratings correlated very lowly with teacher and parent ratings (adolescents rated themselves differently on several scales, most significantly on emotional control). The reasons for the low correlations are discussed - analyses are underway to determine whether the findings are related to adolescents' age; associations with specific items, individual scales, and EF domains are being tested.

Keywords: BRIEF-2, executive functions, assessment

Grant affiliation: VEGA 1/0640/22

Porovnanie účinnosti škály BRIEF-2 a performačných testov pri meraní horúcich a chladných EF u dvoch kategórií detí školského veku

Comparison of the effectiveness of the BRIEF-2 scale and performance tests in measuring hot and cold EF in two categories of school-age children

Barbora Mesárošová, Ľubica Konrádová, Daniela Turoňová, Margaréta Hapčová, Diana Demkaninová, Silvia Harvanová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: V našom príspevku zisťujeme asociácie medzi výsledkami hodnotiacej škály EF pozostávajúcej z cool i hot komponentov a výkonom detí v performačných testoch. Snažíme sa tiež dozvedieť, či EF zodpovedajú za významné rozdiely v adaptívnom správaní po zohľadnení veku a pohlavia dieťaťa a aké chyby sa najčastejšie vyskytujú u detí pri riešení performačných testov. Výskumnú vzorku tvorilo 73 detí vo veku 11 až 18 rokov, 57% chlapcov, 43% dievčat, z 2 vekových kategórií. Deti boli zastúpené naprieč krajmi, až 52 detí navštevovalo ZŠ. Úroveň EF bola hodnotená rodičom, prostredníctvom BRIEF-2, pričom sme sa špecificky zamerali na škály inhibície, sebamonitorovania, presúvania pozornosti, emocionálnej kontroly, pracovnej pamäte a monitorovania svojej činnosti. K performačným testom patria WCST (úloha globálne testuje kognitívnu flexibilitu, ale interpretujeme ju aj vo vzťahu k pracovnej pamäti, exekutívnej pozornosti a inhibícii), IGT (testuje emocionálne i kognitívne faktory rozhodovania v podmienkach neistoty) a vizuálnu GoNoGo úlohu, ktorú interpretujeme vo vzťahu k inhibícii, presúvaniu pozornosti a exekutívnej pozornosti. Výsledky svedčia o tom, že výkonové testy a hodnotenie EF rodičom nehodnotia nutne rovnaký konštrukt. Rozdiely v hodnotení súvisia s vekom detí, a ich príp. diagnózou, netýkajú sa však pohlavia. Zistený nedostatok asociácie sa pripisuje odlišnosti vo formáte merania a v zameranosti, ako aj rozdielom v meranej zložke EF.

Kľúčové slová: BRIEF-2, exekutívne funkcie, performačné testy

Grantová podpora: VEGA 1/0640/22

Abstract: In our paper, we examine the relationship between the results of the EF rating scale consisting of cold and hot components and children's achievement in performance tests. We are also trying to find out whether EFs are responsible for significant differences in adaptation behaviour after taking into account the age and gender of the child and what mistakes are most common in children when undertaking performance tests. The research sample consisted of 73 children aged 11 to 18 years, 57% boys, 43% girls. EF levels were assessed by parents using BRIEF-2, focusing specifically on the scales of inhibition, self-monitoring, shift, emotional control, working memory, and task monitoring. Applied performance tests include WCST (the task globally tests cognitive flexibility, but we also interpret it in relation to working memory, executive attention, and inhibition), IGT (tests emotional and cognitive decision factors in conditions of uncertainty) and the visual GoNoGo task that we interpret in relation to inhibition, displacement and executive attention. The results show that EF performance tests and parental ratings do not necessarily evaluate the same construct. Differences in assessment are related to the age of the children and their eventual diagnosis, but do not relate to gender. The identified lack of association is attributed to differences in the measurement format and focus, as well as differences in the measured component of EF.

Keywords: BRIEF-2, executive functions, performance tests

Grant affiliation: VEGA 1/0640/22

Psychometrické vlastnosti slovenskej verzie dotazníka BRIEF-2: Pilotné výsledky

Psychometric properties of the Slovak version of behaviour rating inventory of executive function: Preliminary results

Daniela Turoňová, Margaréta Hapčová, Barbora Mesárošová, Lubica Konrádová, Diana Demkaninová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Príspevok sa zameriava na prezentovanie pilotných výsledkov štandardizácie slovenskej verzie Škály hodnotenia exekutívnych funkcií u detí – druhé vydanie (BRIEF-2; Gioia, Isquith, Guy, & Kenworthy, 2015). BRIEF-2 je hodnotiacou škálou v rámci ktorej sú hodnotené exekutívne funkcie detí vo veku od 5 do 18 rokov rodičmi, učiteľmi, alebo adolescenti (seba-vypovedajúca forma pre vek 11 až 18 rokov). BRIEF-2 hodnotí bežné, každodenné správanie detí asociované s exekutívnymi funkciami. Rodičovská forma ktorej hodnotenie prezentujeme je tvorená 63 otázkami, ktoré sýtia deväť škál: sebamonitorovanie, presúvanie pozornosti, emočnú kontrolu, iniciatívu, pracovnú pamäť, monitorovanie svojej činnosti, organizácia pomôcok, organizácia a plánovanie. Príspevok analyzuje pilotné výsledky jej administrácie v klinickej – ADHD (n = 103) a neklinickej (n = 834) populácii detí, vo veku 6 až 8 rokov, 57.8% chlapci, 42.2% dievčatá. Analyzovali sme vnútornú štruktúru, reliabilitu a vzťah k symptómom ADHD (checklist ADHD podľa DSM5). Výsledky sú tiež komparované s pôvodnými normami. Výsledky indikujú dobrú vnútornú konzistenciu a významné korelácie s hodnotením symptómov ADHD (podľa DSM5) u klinickej vzorky. Príspevok prezentuje pilotné výsledky využiteľnosti škály BRIEF-2 v slovenskej populácii.

Kľúčové slová: BRIEF-2, exekutívne funkcie, psychometrické vlastnosti

Grantová podpora: KEGA 21-003-00, VEGA -1/0640/22, APVV 20-0139

Abstract: The present study investigated the psychometric properties of a Slovak translation of the Behavior Rating Inventory for Executive Function Second Edition (BRIEF-2; Gioia, Isquith, Guy, & Kenworthy, 2015). The BRIEF-2 is a rating scale completed by parents, teachers (children aged 5 to 18 years) or by adolescents aged 11 to 18 years (Self-Report Form). The BRIEF-2 evaluates everyday behaviours associated with executive functions (EF). The BRIEF-2 Parent Form contains 63 items within nine scales: Inhibit, Shift, Emotional Control, Self-Monitor, Initiate, Working Memory, Plan/Organize, Task, Monitor, and Organization of Materials. This study analyses the preliminary results from its application on a Slovak clinical – ADHD (n = 103) and non-clinical (n = 834) sample (age 6 to 18 years, 57.8 % boys, 42.2% girls). Internal structure and reliability of the scale were analysed, as well as its relationship with the ADHD symptoms checklist by DSM5. The results were compared with those from the original validation study. The data revealed acceptable to high internal consistency and significant correlations with the ADHD symptoms checklist by DSM5 (clinical sample). This study provides preliminary evidence of the utility of the BRIEF-2 scale in Slovak population.

Keywords: BRIEF-2, executive functions, psychometric properties

Grant affiliation: KEGA 21-003-00, VEGA -1/0640/22, APVV 20-0139

Slovensko-české sympozium o meziskupinových vztazích

Slovak-Czech symposium about intergroup relations

Head of the symposium: Martina Hřebíčková

In-group bias a konzistencia slovenského auto- a heterostereotypu

Ingroup-bias and consistency of auto- and hetero-stereotype of Slovaks

Ivan Brezina, Jakub Šrol

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Prezentovaná štúdia analyzuje slovenský národný auto- a heterostereotyp v troch rovinách: (1) autostereotyp vytvorený Slovákami a Slovenkami žijúcimi na Slovensku, (2) autostereotyp vytvorený Slovákami a Slovenkami žijúcimi/pracujúcimi v zahraničí po dobu dlhšiu než 6 mesiacov, (3) heterostereotyp utvorený cudzincami žijúcimi/pracujúcimi na Slovensku. BFI-XS bol administrovaný spolu s demografickými otázkami na vzorke 555 Slovákov a 294 cudzincov (N = 849, 48% žien). Analýza slovenského autostereotypu v Slovákov žijúcich na Slovensku aj v zahraničí sa zamerala na skupinovú zaujatosť (in-group bias) vo vzťahu k dĺžke pobytu participantov v zahraničí (aj v minulosti) a k miere ich národnej identifikácie. Skúmali sme tiež konzistenciu auto- a heterostereotypu medzi jednotlivými skupinami. Výsledky naznačujú že cudzinci vnímali Slovákov ako významne menej extravertovaných a otvorených v porovnaní s tým ako sa vnímali Slováci samotní. Zaujímavé zistenia sme zaznamenali aj v kontexte autostereotypu reportovaného Slovákami žijúcimi v zahraničí. Tí vnímali Slovákov ako významne svedomitejších a prívetivejších než cudzinci ale aj Slováci žijúci na Slovensku. Dĺžka pobytu cudzincov na Slovensku tiež zohrala rolu – cudzinci ktorí na Slovensku žili viac než 3 roky vnímali Slovákov ako menej prívetivých a svedomitých než tí ktorí žili na Slovensku kratší čas.

Kľúčové slová: autostereotyp, heterostereotyp, skupinovú zaujatosť

Grantová podpora: VEGA 2/0053/21 Skúmanie nepodložených presvedčení vo vzťahu ku kontroverzným spoločenským otázkam

Abstract: Presented study analyses Slovak national auto- and heterostereotype in three layers: (1) autostereotype reported by Slovaks residing in Slovakia, (2) autostereotype reported by Slovaks who emigrated and live/work abroad for 6+ months, (3) hetero-stereotype reported by foreigners living/working in Slovakia. BFI-2-XS together with basic demographic questions was administered on a sample consisting of 555 Slovaks and 294 foreigners (N = 849, 48% female). The analysis of autostereotype of Slovaks residing in Slovakia as well as the ones living abroad focused on in-group favouritism in relation to length of participants' (previous and current) stay abroad and to their national identification (extent to which participant considers Slovakia as his/her home country). We also investigated auto- and heterostereotype consistency among different subgroups. The results show that foreigners saw Slovaks as significantly less extraverted and open-minded in comparison with how Slovak people saw themselves. There were also interesting results when examining autostereotype reported by Slovaks abroad. These participants saw Slovaks as significantly more conscientious and agreeable than both foreigners and Slovaks residing in Slovakia. Slight differences also appeared when looking at the length of foreigners' stay in Slovakia – those that were in Slovakia for more than 3 years saw Slovak people as less agreeable and conscientious than foreigners who stayed in Slovakia for a shorter time.

Keywords: autostereotype, heterostereotype, in-group bias

Grant affiliation: VEGA 2/0053/21 Skúmanie nepodložených presvedčení vo vzťahu ku kontroverzným spoločenským otázkam

Konšpiračné teórie o COVID-19 a ich súvis s predsudkami voči skupinám najviac postihnutým pandémiou

Conspiracy theories about COVID-19 and their associations with prejudice against groups most affected by the pandemic

Vladimíra Čavojová, Jakub Šrol

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Táto štúdia skúmala konšpiračné teórie týkajúce sa údajnej úlohy Číny pri vytváraní a šírení nového koronavírusu, ako aj všeobecnejšie konšpiračné teórie COVID-19. Testovali sme predpoklad, že takéto konšpiračné teórie súvisia s predsudkami nielen voči Číňanom, ale aj iným skupinám spojeným so šírením choroby v čase pandémie (Taliani a Rómovia na Slovensku). 501 dospelých Slovákov ($M = 45.05$, $SD = 15.92$) sa v apríli 2020 zúčastnilo online prieskumu a odpovedalo na niekoľko otázok týkajúcich sa akceptácie konšpiračných teórií (generických a špecifických pre Čínu) a predsudkov voči Číne, Talianom a Rómom. Všeobecné konšpiračné teórie COVID-19 nezávisle predikovali predsudky voči Rómom. Naopak, konšpiračné presvedčenia špecifické pre Čínu nezávisle predikovali predsudky voči Číňanom a Talianom. Napriek tomu sa zdá, že Slováci nemajú silné predsudky voči Číňanom či Talianom, aspoň v porovnaní s Rómami – skupinou, ktorá je v čase krízy tradične považovaná za obetného baránka.

Kľúčové slová: konšpiračné teórie, COVID-19, predsudky

Grantová podpora: VEGA 2/0053/21; APVV-20-0335

Abstract: This study examined conspiracy theories regarding China's alleged role in creating and spreading the new coronavirus as well as more generic COVID-19 conspiracy theory accounts. We tested the assumption that such conspiracy theories are related to prejudice towards not only Chinese people, but also other groups associated with the spread of the disease during that time of the pandemic (Italians and Roma people in Slovakia). 501 adult Slovaks ($M = 45.05$, $SD = 15.92$) participated in the online survey in April 2020 and answered several questions regarding their endorsement of conspiracy theories (generic and China-specific) and prejudice against China, Italians and Roma people. Generic COVID-19 conspiracy theories only independently predicted prejudiced views of Roma people. On the other hand, China-specific conspiracy beliefs independently predicted prejudice towards Chinese and Italian people. Still, it seems that Slovak people do not have a strong prejudice against Chinese or Italian people, at least when compared to Roma people – the group that is traditionally viewed as a scapegoat during the times of crisis.

Keywords: conspiracy theories, COVID-19, prejudice

Grant affiliation: VEGA 2/0053/21; APVV-20-0335

Prediktory postojů k Rusku a k Západu: Komparativní studie na českém a slovenském reprezentativním souboru

Predictors of attitudes related to Russia and to the West: Comparative study on Czech and Slovak representative samples

Jiří Čeněk

Mendelova Univerzita v Brně

Abstrakt: Prezentovaný výzkum „Prediktory postojů k Rusku a k Západu: Komparativní studie na českém a slovenském reprezentativním souboru“ je studií zaměřenou na podobnosti a odlišnosti v českých a slovenských (N = 1132) postojích k v současné době nejdůležitějším geopolitickým entitám ve středoevropském prostoru. Dvacet pět politických výroků týkajících se Ruska, EU a NATO bylo extrahováno ze zpráv v médiích. Výroky se lišily svou valencí (např. pro- a protiruský). Respondenti vyznačovali míru souhlasu s jednotlivými výroky. V testové baterii byly jako nezávisle proměnné začleněny i sociodemografické a ideologické otázky (např. škály autoritarianismu či konzervatismu). Byla provedena série lineárních regresí s cílem determinovat potenciální rozdíly mezi oběma zeměmi a určit sílu vztahů mezi sociodemografickými a ideologickými proměnnými a postoji k Rusku, EU a NATO. Výsledky naznačují, že čeští respondenti jsou ve srovnání se Slováky jak více prozápadní, tak více protirusští. Žádná ze sociodemografických proměnných nepredikuje dobře tyto postoje. Prediktivní síla ideologických proměnných se liší jak napříč oběma státy, tak podle toho, ke kterému typu výroků se vztahují.

Klíčové slová: postoje, Rusko, EU

Grantová podpora: Hej, Slované! Vizuální kultura propagandy inspirovaná slovanskými nacionalismy v ČR a SR a její protievropský charakter (GA20-07592S)

Abstract: The presented research “Predictors of attitudes related to Russia and to the West: Comparative study on Czech and Slovak representative samples” is a study investigating similarities and differences in Czech and Slovak (N = 1132) attitudes related to the most relevant geopolitical entities in the Central European space. Twenty-five political statements related to Russia, EU and NATO were extracted from various media. The statements differ in their valence (e.g., pro-, and anti-Russian). The respondents indicated the level of agreement with these statements. Sociodemographic and ideological (e.g., scales of authoritarianism, conservatism) questions were included as independent variables. Series of linear regressions was conducted to determine potential differences between both countries and the strength of relationships among sociodemographic and ideological variables and the attitudes to Russia, EU and NATO. The results suggest that the Czech respondents are both more pro-Western and more anti-Russian compared to Slovaks. Additionally, no sociodemographic variable is a good predictor of these attitudes. The predictive power of ideological variables differs both between Czechia and Slovakia and across both main types of statements.

Keywords: attitudes, Russia, EU

Grant affiliation: Hey, Slavs! Visual culture of propaganda inspired by Slavic nationalisms in the Czech Republic and Slovakia and its anti-European character (GA20-07592S)

Vliv meziskupinového kontaktu na akulturační preference a chování Čechů k Vietnamcům

The influence of intergroup contact on acculturation preferences and behaviour of Czechs towards Vietnamese

Martina Hřebíčková^{1,2}, David Lacko¹, Tibor Žingora¹, Sylvie Graf^{1,2}, Jaroslav Točík¹

¹Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.

²Sekce interkulturní psychologie ČMPS

Abstrakt: Podporující chování vůči příslušníkům jiných skupin je klíčové pro harmonické soužití různých skupin ve společnosti. Přesto se předchozí výzkum zaměřoval především na postoje. V rámci preregistrované longitudinální studie (s třemi časovými vlnami) jsme proto analyzovali, jak behaviorální tendence Čechů vůči Vietnamcům (tj. aktivní újmu, aktivní podporu, podporu podnikání a podporu práv Vietnamců a kontaktu s nimi v čase T3) ovlivňuje meziskupinový kontakt (pozitivní, negativní v čase T1) a akulturace Vietnamců očekávaná ze strany Čechů (tj. převzetí české kultury, podržení vietnamské kultury v čase T2). Výzkumu se účastnilo 7604 příslušníků české většinové společnosti (T1 = 7498, T2 = 3133, T3 = 2740). Random-intercept cross-lagged panel model rozlišil between- a within-person změny v čase. Naše hypotézy se vztahovaly k within-person efektům, které izolují jedinečnou změnu na úrovni jednotlivých osob. Nejspolehlivějšími prediktory podporujícího chování Čechů k Vietnamcům (podpory jejich podnikání) byl pozitivní a negativní kontakt s Vietnamci (T1, v očekávaném směru). Negativní kontakt s Vietnamci předpovídal také očekávání Čechů, že by Vietnamci měli převzít českou kulturu (T2). Očekávání, že Vietnamci převzou českou kulturu, se dále spojovalo s podporou práv Vietnamců a kontaktu s nimi ze strany Čechů (T3). Čím více Češi akceptovali podržení vietnamské kultury Vietnamci (T2), tím méně by je aktivně poškozovali a tím více by je aktivně podpořili (T3).

Klíčové slová: meziskupinový kontakt, akulturační preference, behaviorální tendence

Grantová podpora: GA20-01214S

Abstract: Supportive behaviour towards outgroups is crucial for the harmonious coexistence of different groups. Yet, previous research has focused primarily on attitudes. In a preregistered longitudinal study (with three-time waves), we analysed how Czechs' behavioural tendencies towards Vietnamese (i.e. active harm, active support, business support, and support for Vietnamese rights and contact at time T3) are influenced by intergroup contact (positive, negative at time T1) and acculturation of Vietnamese expected by Czechs (i.e. adoption of Czech culture, maintenance Vietnamese culture at time T2). 7604 members of the Czech majority participated in the study (T1 = 7498, T2 = 3133, T3 = 2740). A random-intercept cross-lagged panel model distinguished between- and within-person changes over time. Our hypotheses related to within-person effects that isolate unique change at the individual level. The most reliable predictors of Czechs' supportive behaviour towards Vietnamese (support for their business) were positive and negative contact with Vietnamese (T1, in the expected direction). Negative contact with Vietnamese predicted Czechs' expectation that Vietnamese should adopt Czech culture (T2). The expectation that Vietnamese would adopt Czech culture was associated with Czechs' support for Vietnamese rights and contact with them (T3). The more Czechs accepted maintenance of Vietnamese culture (T2), the less they would actively harm them and the more they would actively support them (T3).

Keywords: intergroup contact, acculturation preferences, behavioural tendencies

Grant affiliation: GA20-01214S

Transformace ve středním věku

Transformation in midlife

Head of the symposium: Vladimír Chrz

Bezdětnost ve středním věku

Childlessness in midlife

Zdeňka Bajgarová¹, Veronika Plachá²

¹Katedra psychologie, Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

²Katedra primární a preprimární pedagogiky, Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Abstrakt: Naplňování rodičovské role je tradičně chápáno jako jeden z hlavních úkolů středního věku, do jisté míry usnadňuje zodpovídání existenciálních otázek, které se v půli života vynořují (naplňování smyslu života s ohledem na vlastní smrtelnost). Cílem studie bylo zjistit, jakým způsobem svůj střední věk žijí lidé, kteří s různých důvodů (zatím) děti nemají. Příspěvek vychází z analýzy hloubkových polostrukturovaných rozhovorů, ve kterých kromě volného vyprávění o středním věku byla nastolována témata vymezení tohoto období, negativních a pozitivních zkušeností, bilancování, kulturních očekávání, perspektiv do budoucna ad. Bylo analyzováno 14 rozhovorů s bezdětnými respondenty (se 7 muži a 7 ženami), většina z nich byla mezi 40 a 50 lety. Vzhledem k věku respondentů část z nich nepovažuje svou bezdětnost za definitivní, nicméně rodinu již nechápou jako něco, co zcela jistě přijde, pokud budou chtít. Ve výpovědích respondentů o dosavadním životě se opakovala témata charakteristická pro vynořující se dospělost spojená s nezávaznými či neperspektivními vztahy a prodlouženým užíváním si. Nemoc, úraz či pracovní vyhoření byly vnímány jako podnět pro změnu životního přístupu spočívající ve větší zodpovědnosti k sobě samým s ohledem na nastávající druhou půli života. Objevují se strategie upouštění od plánování partnerství a rodiny spolu s hledáním podpory sebe sama skrze nejrůznější přístupy (psychoterapeutická pomoc, rodinné konstelace, tradiční i novodobé spirituální proudy).

Klíčové slová: střední věk, bezdětnost, krize

Grantová podpora: GA ČR 20-08583S "Krise, prožívání a růst ve středním věku"

Abstract: Performing the parental role has been traditionally seen as one of the main fulfilling aspects of adulthood, facilitating the answering of existential questions that arise in midlife, the meaning of life with respect to one's own mortality above all. The aim of the study was to find out how people without their own children experience their midlife. The paper is based on an analysis of in-depth semi-structured interviews consisting of free narratives of midlife together with questions on midlife definition, negative and positive experiences, gains and losses, cultural expectations and future perspectives. 14 interviews with childless respondents (7 men and 7 women) were analysed, most of them were between the ages of 40 and 50. Due to the age of the respondents, some of them do not consider their childlessness as definite. However, they no longer see family as something that will definitely happen even if they want it to. In narratives of respondents, emerging adulthood themes (non-committed or unpromising relationships, prolonged bachelor lifestyle) recur. Illness, injury or job burnout were perceived as an impetus for a change in their life approach consisting of greater responsibility to oneself with respect to the upcoming second half of life. Participants strategized to stop planning for a partnership or family. They searched for self-support through various approaches (psychotherapeutic help, family constellations, traditional and modern spiritual practices).

Keywords: midlife, childlessness, crisis

Grant affiliation: GA ČR 20-08583S "Crisis, experiencing and growth in midlife"

Příležitosti růstu spojené s "krizí" středního věku u žen

Growth opportunities associated with women's midlife crisis

Eva Dubovská, Vladimír Chrz, Iva Poláčková Šolcová

Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.

Abstrakt: Příspěvek představí částkové výsledky projektu GA ČR 20-08583S „Krise, prožívání a růst ve středním věku“. V této studii se zaměřujeme na ženy, které úspěšně vyřešili svojí „krizi středního věku“ tak, že toto období označují za růstové. Vzorek studie je podskupinou většího výběru z celkově 50 rozhovorů s ženami ve středním věku. Studie pracuje s deseti polostrukturovanými rozhovory, které zachycují příběhy středního věku (Midlife story interview) a také to, jak participantky samy svým příběhům rozumí. Scénář rozhovoru byl inspirován Life Story Interview (McAdams, 1996). Narativní analýza se zaměřuje především na způsoby (styly) narativní konstrukce, narativní aktérství (agency), narativní pozice (positioning) a také na procesy zhodnocování a přehodnocování, typické pro toto životní období.

Klíčové slová: střední věk, narativní analýza, narativní konstrukce

Grantová podpora: GA ČR 20-08583S „Krise, prožívání a růst ve středním věku“

Abstract: The paper will present partial results of the project GA ČR 20-08583S "Crisis, experience and growth in midlife". In this study, we focus on women who have successfully resolved their "midlife crisis" by referring to this period as a growth period. The study sample is a subset of a larger sample of 50 interviews in total with middle aged women. The study works with ten semi-structured interviews that capture midlife stories (Midlife story interviews) and also how the participants themselves understand their stories. The interview script was inspired by the Life Story Interview (McAdams, 1996). The narrative analysis focuses primarily on the styles of narrative construction, narrative agency, narrative positioning, as well as the processes of evaluation and re-evaluation typical of this period of life.

Keywords: midlife, narrative analysis, narrative construction

Grant affiliation: GA ČR 20-08583S „Crisis, experience and growth in midlife“

Koncept životního autorství jako klíč k porozumění zdařilé transformaci ve středním věku

The concept of life authorship as a key to understanding successful midlife transformation

Vladimír Chrz

Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.

Abstrakt: V příspěvku je pojednán koncept životního autorství, který je využit k analýze dat (především hloubkových polostrukturovaných rozhovorů) ve výzkumu transformace ve středním věku. Tento klíčový koncept je definován v návaznosti na výzkumy a praxi v humanitních a sociálních vědách. Byl použit v 80. letech v sociálně konstruktivistické verzi narativní terapie (Epston, White, Murray), která je chápána jako „re-authoring therapy“. Jinou verzí tohoto konceptu (bližší psychodynamickým, humanistickým a pozitivně psychologickým přístupům) rozpracoval v souvislosti s narativní identitou a autobiografickým zdůvodňováním psycholog McAdams. V návaznosti na výzkumná data a na teoretické zdroje je pomocí narativní analýzy identifikována řada vzájemně propojených aspektů životního autorství, které dávají porozumět zdařilé transformaci ve středním věku: 1) reflexe a změna žitého vyprávění, 2) rozlišování na rovině aktérství, 3) životní události jako lekce, výzvy, příležitosti, 4) konstruktivní ztvárnění negativních událostí a zkušeností, 5) narativní integrace emocí, 6) využití sociálně diskursivních prostředků, 7) otevřenost, 8) odpovědnost, 9) zřetel ke konečnosti. Jednotlivé aspekty životního autorství jsou ilustrovány pomocí dat z výzkumných rozhovorů.

Klíčové slová: autorství, střední věk, transformace

Grantová podpora: GA ČR GAP407/ 20-08583S

Abstract: This paper discusses the concept of life authorship, which is used to analyse data (mainly in-depth semi-structured interviews) in research on midlife transition. This key concept is defined in relation to research and practice in the humanities and social sciences. It was used in the 1980s in the social constructivist version of narrative therapy (Epston, White, and Murray), which is seen as "re-authoring therapy." Another version of this concept (closer to psychodynamic, humanistic, and positive psychological approaches) was elaborated by psychologist McAdams in the context of narrative identity and autobiographical reasoning. Drawing on research data and theoretical sources, a number of interrelated aspects of life authorship are identified through narrative analysis to provide an understanding of successful midlife transition: 1) reflection and change of lived narrative, 2) discernment at the level of agency, 3) life events as lessons, challenges, opportunities, 4) constructive representation of negative events and experiences, 5) narrative integration of emotions, 6) use of social discursive devices, 7) openness, 8) accountability, and 9) consideration of finality. The different aspects of life authorship are illustrated using data from research interviews.

Keywords: authorship, midlife, transformation

Grant affiliation: GA ČR GAP407/ 20-08583S

Transformace ve středním věku jako proces „kalibrace“

Midlife transformation as a process of "calibration"

Iva Poláčková Šolcová

Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.

Abstrakt: Střední věk zahrnuje řadu změn v různých psychologicky zajímavých oblastech, je obdobím plným změn v sociálních a profesních rolích, viditelných i méně viditelných fyzických a fyziologických změn, dramatických i méně dramatických změn v rovině psychiky, které spočívají především ve změnách perspektivy nahlížení života, jeho cíle, významu či smyslu. Analýzy hloubkových rozhovorů s účastníky (N = 100) ve středním věku naznačily, že boj mezi motivačními tendencemi, cíli a potřebami, je pro střední věk mimořádně významný a může být tlačenu či taženou krizí středního věku. Příspěvek je věnován procesu kalibrace, vyvažování shody mezi implicitními (tlačenými) a explicitními (taženými) potřebami člověka, který jsme v rámci projektu (GAČR 20-08583S) identifikovali. Kalibraci zavádíme jako termín pro specifický psychický proces, který sleduje a váží, nakolik předpokládané naplňování ať už implicitních či explicitních potřeb je vzdáleno od sebe sama a zároveň naplnění. Kalibrace je niterným dialogem na téma jakou cestou, k jakým cílům se zavázat pro druhou polovinu života, je nevyžádaným a ne nutně uvědomovaným auditem sebe sama uprostřed životního běhu.

Klíčové slová: vyvažování, krize středního věku, motivace

Grantová podpora: GAČR 20-08583S

Abstract: Midlife includes many changes in various psychologically absorbing areas. It is a period of life full of changes - in social and professional roles, physical and physiological realm, and mainly in the life perspective. Analyses of in-depth interviews with middle-aged participants (N = 100) indicated that the struggle between motivational tendencies (goals and needs) is crucial and may be a pusher or a puller of midlife crisis. The paper is devoted to the process of "calibration": balancing the match between implicit (pushed) and explicit (pulled) needs and goals of the person, that was identified in the project (GAČR 20-08583S). We introduce calibration as a term for a specific mental process that monitors and evaluates how deep is the gap in fulfilment of implicit and explicit needs. Calibration is an inner dialogue focused on the way, goals, and concerns for the second half of life: it is an unsolicited and not necessarily conscious self-audit in the middle of the life course.

Keywords: balancing, midlife crisis, motivation

Grant affiliation: GAČR 20-08583S

Protirómsky rasizmus v Európe: Dôsledky pre identitu a kolektívnu akciu Rómov a Rómok

Anti-Gypsyism across Europe: Consequences for Roma identity and collective action

Head of the symposium: Barbara Lášticová & Anna Kende

Identita rómskych aktivistov a aktivistiek: Príležitosť alebo hrozba?

Roma activist identity: Opportunity or a threat?

Lucia Hargašová, Barbara Lášticová, Dóra Belán, Miroslav Popper

Ústav výskumu sociálnej komunikácie, v. v. i.

Abstrakt: Predchádzajúce výskumy ukázali, že sociálna identita je dôležitým prediktorom kolektívnej akcie. Menšinový aktivizmus je dôležitým prostriedkom sociálnej zmeny zameranej na redukciu štrukturálnych nerovností a zlepšenie medziskupinových vzťahov. Štúdií o rómskom aktivizme na Slovensku je málo a sú zamerané najmä na politický aktivizmus, pričom otázkam sociálnej identity sa venuje len malá pozornosť. Cieľom tejto štúdie bolo preskúmať konštrukcie identity rómskych aktivistov a aktivistiek a ich vzťah k individuálnemu vnímaniu aktivizmu. Pološtruktúrované rozhovory uskutočnené s dvanástimi slovenskými rómskymi aktivist/k/ami pozostávali z naratívneho úvodu mapujúceho ich cestu k aktivizmu a otvorených otázok týkajúcich sa širšieho kontextu rómskeho aktivizmu. Rozhovory boli doslovne prepísané a analyzované pomocou interpretatívnej fenomenologickej analýzy. Výsledky poukazujú na rozdiel medzi sebauvedňovaním a pripísanou identitou ako rómskeho aktivistu/ky. Miera súladu medzi sebauvedňovaním a pripísanou identitou závisí od individuálneho vnímania aktivizmu. To sa značne líši z hľadiska oblastí (politická, spoločenská), stupňa profesionality (ne/platená práca) alebo aktivistickej zaangažovanosti. Individuálna cesta k aktivizmu, jeho vnímanie, postoje k nemu a identifikácia s rolou rómskeho aktivistu/ky, viedli k rôznym konštrukciám identity: aktivistická identita ako nástroj spoločenskej zmeny, ambivalencia, vyhýbanie sa alebo dokonca odmietanie identity.

Kľúčové slová: Rómovia, aktivizmus, identita

Grantová podpora: ENGAGE - Využitie kontaktných intervencií na posilňovanie angažovanosti a mobilizácie v prospech sociálnej zmeny, VEGA 2/0102/22

Abstract: Previous research has shown that social identity is an important predictor of collective action. Minority activism is an important vehicle of social change aiming at reducing structural inequalities and improving intergroup relations. Studies on Roma activism in Slovakia are scarce and mainly focused on political activism, while little attention has been paid to issues of social identity. The aim of the present study was to explore the constructions of Roma activist identity and its relation to individual perceptions of activism. Semi-structured interviews conducted with twelve Slovak Roma activists consisted of a narrative introduction about their activist journey and open questions related to the broader context of Roma activism. The interviews were transcribed verbatim and analysed using interpretative phenomenological analysis. Results point to a distinction between self- and assigned identification as a Roma activist. The congruence between self- and assigned identification depends on the individual perceptions of activism. These differ widely in terms of areas (political, societal), degree of professionalism (un/paid work), or identification with and devotion to a cause. Participants' individual journey, perceptions of activism, attitudes towards Roma activism and their identification with being a Roma activist resulted in different identity constructions: activist identity as a tool for social change, ambivalence, avoidance or even rejection of the identity.

Keywords: Roma, activism, identity

Grant affiliation: ENGAGE Using contact interventions to promote engagement and mobilisation for social change, VEGA 2/0102/22

Nedostatočné uznanie a diskriminácia ako prekážky dvojitej identity Rómov vo východnej a strednej Európe

Misrecognition and discrimination as obstacles for dual identity among Roma people in East-Central Europe

Anna Kende¹, Hadi Sam Nariman¹, Arin Ayanian², Slieman Halabi³, Claudiu Ivan⁴, Tijana Karić⁵, Vladimir Mihić⁶, Boglárka Nyúl¹, József Pántya¹, Caroline da Silva⁷, Nick Hopkins⁸

¹Eötvös Loránd University, Budapest

²Bielefeld University

³Wuppertal University

⁴Research Centre for Education and Life Chances

⁵Institute of Criminological and Sociological Research, Belgrade

⁶University of Novi Sad

⁷Université de Lille

⁸University of Dundee

Abstrakt: Napriek stáročiam spolužitia je národná príslušnosť Rómov bežne spochybňovaná vo všetkých krajinách, kde Rómovia žijú. Hoci dvojitá identifikácia (identifikácia s národnou aj menšinovou etnickou skupinou) má mnohé psychologické a politické výhody, u príslušníkov menšín sa môžu vyvinúť rôzne identitné reakcie na nedostatočné uznanie ich identity. V tomto článku sme skúmali takéto reakcie medzi rómskymi participantmi z Maďarska, Rumunska a Srbska. Dáta sme zbierali online aj face-to-face, s použitím dotazníka (N = 1 325). Analýza latentných tried odhalila tri triedy: (1) dezidentifikácia s národom, (2) rómska etnická identifikácia a (3) dvojitá identifikácia. Logistická regresia ukázala, že nedostatočné uznanie a diskriminácia predpovedali silnejšiu rómsku identitu v porovnaní s dvojitou identifikáciou v Maďarsku a Srbsku. Nedostatočné uznanie však predikovalo silnejšiu (oproti slabšej) dvojitú identifikáciu u rumunských účastníkov s vyšším vzdelaním, čo naznačuje, že možnou reakciou je aj opätovné potvrdenie nedostatočne uznanej identity. Tieto zistenia zdôrazňujú potrebu kontextovo špecifického skúmania reakcií menšinových skupín. Ilustrujú tiež dôležitosť rozvoja bohatšieho chápania spôsobov, akými menšinové skupiny prežívajú svoju marginalizáciu. Tieto reakcie boli rozdielne predikované formami diskriminácie a nedostatočného uznania.

Kľúčové slová: Rómovia, nedostatočné uznanie, identita

Grantová podpora: MisMiE - Misrecognition of Minorities in Europe (VW Foundation)

Abstract: Despite centuries of co-existence, the national belonging of Roma people is routinely questioned in all countries where Roma people live. Although dual identification (identification with both the national and the minority ethnic groups) has many psychological and political advantages, members of minorities may develop different identity responses to the misrecognition of their identities. In this paper we investigated such responses among Roma participants from Hungary, Romania and Serbia. We collected data online and face-to-face for a survey with convenience sampling (N = 1,325). Latent class analysis revealed three classes: (1) Disidentification with the nation, (2) Roma Ethnic Identification, and (3) Dual Identification. Logistic regression showed that misrecognition and discrimination predicted stronger Roma identity over dual identification in Hungary and Serbia. However, misrecognition predicted stronger (vs. weaker) dual Identification among the more highly educated Romanian participants, which suggests the reaffirmation of a misrecognised identity is also a possible response. These data highlight the need for contextually-specific investigations of minority group responses. They also illustrate the importance of developing a richer understanding of the ways in which minority groups experience their marginalisation. These responses were differentially predicted by measures of discrimination and misrecognition.

Keywords: Roma, misrecognition, identity

Grant affiliation: MisMiE - Misrecognition of Minorities in Europe (VW Foundation)

Kontaktná hypotéza a protirómsky rasizmus v Strednej a Východnej Európe

Reexamining the contact hypothesis regarding anti-Gypsyism outside WEIRD countries

Boglárka Nyúl, Anna Kende

Eötvös Loránd University, Budapest

Abstrakt: Hoci kontaktné intervencie zmiernujú predsudky aj v prípade, že nie sú dodržané podmienky optimálneho kontaktu, negatívny kontakt má silnejší vplyv na predsudky ako pozitívny kontakt. V prípade Rómov a majority môže byť negatívny kontakt častejšou skúsenosťou ako pozitívny kontakt, a ten zas môže byť menej účinný v zmiernovaní predsudkov voči Rómom. Celkovo možno očakávať rozdiely vo vzťahu medzi kontaktom a predsudkami v rôznych krajinách, v závislosti od kultúrnych noriem a veľkosti rómskej populácie. V tomto výskume sme sa zamerali na identifikáciu súvislostí medzi medziskupinovým kontaktom a protirómskym rasizmom, pričom sme zohľadnili socio-politický kontext vzťahov medzi Rómami a Nerómami. Predpokladali sme, že negatívna súvislosť medzi kontaktom a predsudkami bude menšia v krajinách s väčším počtom Rómov (a vyššou šancou na kontakt), pretože (nepriateľské) normy týkajúce sa medziskupinových vzťahov tu budú rozšírenejšie ako v krajinách s menším počtom Rómov, a že pozitívny kontakt sa tu bude javiť ako viac protinormatívny a bude slabšie spojený so zmiernovaním predsudkov. Uskutočnili sme metaanalýzu založenú na publikovaných a nepublikovaných výskumoch v 14 krajinách, s cieľom preskúmať geopolitické a demografické faktory a rolu medziskupinového kontaktu v protirómskom rasizme. Predbežné zistenia ukazujú medzikultúrne rozdiely vo vzťahu medzi kontaktom a predsudkami, čo poukazuje na jedinečné charakteristiky protirómskeho rasizmu a kontextu tzv. non-WEIRD krajín.

Kľúčové slová: Rómovia, kontakt, metaanalýza

Grantová podpora: ENGAGE - Využitie kontaktných intervencií na posilňovanie angažovanosti a mobilizácie v prospech sociálnej zmeny

Abstract: Although contact-based interventions have been identified as effective tools for reducing prejudice even in the absence of conditions of optimal contact, negative contact has a greater effect on prejudice than positive contact. Negative contact of Roma and non-Roma may be a more prevalent experience than positive contact in some contexts, which may make positive contact less effective in reducing prejudice. So we can expect some variation in the connection between contact and prejudice across countries, depending on cultural norms and the size of the Roma population. In our research we aimed to identify the connection between intergroup contact and anti-Gypsyism by taking the social political context into account. We hypothesized that the negative connection between contact and prejudice would be smaller in countries with more Roma (and a higher contact) because the (hostile) norms regarding intergroup relations will be more prevalent here than in countries with smaller Roma populations. We also expected that positive contact would appear as more counter normative here and would be more weakly associated with prejudice. We conducted a meta-analysis based on un/published research in 14 countries to examine geopolitical and demographic factors and the role of contact in anti-Gypsyism. Preliminary findings suggest a cross-cultural variation of relationship between contact and prejudice, indicating unique characteristics of anti-Gypsyism and non-WEIRD contexts.

Keywords: Roma, contact, metaanalysis

Grant affiliation: ENGAGE - Using contact interventions to promote engagement and mobilisation for social change

Identitné mechanizmy znevýhodnenia: Individuálna mobilita alebo kolektívna akcia?

Identity mechanisms of disadvantage: Individual mobility or collective action?

Xenia Daniela Poslon¹, Barbara Láštiová¹, Henrieta Ševčíková¹, Andrej Findor²

¹Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV, v. v. i.

²Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Napriek tomu, že Rómovia v Európe čelia diskriminácii a marginalizácii, zatiaľ sa nezjednotili do kolektívneho hnutia, ktoré by bojovalo za ich práva. Predchádzajúce výskumy ukázali, že pozitívny kontakt so zvýhodnenou skupinou znižuje povedomie členov menšiny o nerovnostiach a mobilizáciu ku kolektívnej akcii. Cieľom tohto výskumu bolo rozšíriť tieto zistenia skúmaním identitných mechanizmov spojených s dvoma spôsobmi vyrovnávania sa so znevýhodnením: individuálnou mobilitou a kolektívnu akciu. Predregistrovaný výskum sa uskutočnil na reprezentatívnej vzorke Rómov a Rómok (N = 300). Ako závislé premenné sme budeme meraliť pozitívny kontakt, identifikáciu so znevýhodnenou a zvýhodnenou skupinou, vnímanú skupinovú účinnosť, vnímanú nespravodlivosť, presvedčenie o meritokracii, ako aj individuálnu mobilitu a tendencie ku kolektívnej akcii. Dáta boli analyzované prostredníctvom modelovania štruktúrálnej rovnice. Po prvé sme očakávali, že pozitívny kontakt s majoritnou skupinou bude súvisieť s vyššou národnou identifikáciou a vyššou individuálnou mobilitou Rómov. Po druhé sme predpokladali, že pozitívny kontakt bude predikovať nižšiu identifikáciu s Rómami a nižšie tendencie ku kolektívnej akcii. Skúmali sme, či tieto cesty budú sprostredkované vnímanou nespravodlivosťou a presvedčením o meritokracii. Predbežné výsledky poskytujú čiastočnú podporu pre tieto hypotézy. Dáta budú diskutované s výskumami zameranými na sedatívny efekt medziskupinového kontaktu na sociálnu zmenu.

Kľúčové slová: Roma, identity, collective action

Grantová podpora: ENGAGE - Využitie kontaktných intervencií na posilňovanie angažovanosti a mobilizácie v prospech sociálnej zmeny, VEGA 2/0102/22

Abstract: Despite facing discrimination and marginalisation in Europe, Roma people have not yet joined together in collective action movement for their rights. Previous studies have shown that positive contact with advantaged group reduces minority members' awareness of inequality and mobilization for collective action. The present research aims to extend these findings by examining identity mechanisms linked to two pathways of coping with disadvantage: individual mobility and collective action. The preregistered research was conducted on a representative sample of Roma participants (N = 300). We measured positive contact, disadvantaged and advantaged group identification, perceived group efficacy, perceived injustice, meritocracy beliefs, as well as individual mobility and collective action tendencies as outcome variables. Data were analysed using structural equation modeling. Firstly, we expected that positive contact with the majority group would be associated with higher national identification and higher individual mobility in the Roma. Secondly, we hypothesized that positive contact would predict lower identification with the Roma and lower collective action tendencies. We also explored whether these paths would be mediated by perceived injustice and meritocracy beliefs. The results will be discussed with recent findings focusing on the sedative effect of intergroup contact on social change.

Keywords: Roma, identity, collective action

Grant affiliation: ENGAGE - Using contact interventions to promote engagement and mobilisation for social change, VEGA 2/0102/22

Prechod do dospelosti a jeho špecifiká

The transition to adulthood and its specifics

Head of the symposium: Beáta Ráczová

Kategórie mladých dospelých podľa cieľovej orientácie - predbežné výsledky

Categories of young adults according to goal orientation - preliminary results

Jozef Bavoľár, Ladislav Lovaš, Bibiána Kováčová Holevová, Monika Hricová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Abstrakt: Cieľ: Obdobie nastupujúcej dospelosti je charakterizované ako obdobie stanovovania a dosahovania cieľov v rôznych oblastiach s potenciálnymi dlhotrvajúcimi následkami. Význam a konfigurácia týchto cieľov závisí od demografických faktorov, takisto je však aj individuálne odlišný. Cieľom príspevku je identifikovať najčastejšie kategórie mladých dospelých podľa konfigurácie ich cieľov. Metódy: Na vzorke 899 participantov (18-29 rokov) boli zisťované ciele v oblastiach vzdelávania, práce, rodiny a osobného rastu. Pomocou jednoduchej frekvenčnej analýzy boli zisťované najčastejšie sa vyskytujúce kombinácie týchto cieľov, ktorých výskyt bol sledovaný v súvislosti s demografickými charakteristikami. Výsledky: Najpočetnejšiu kategóriu tvorili participantí uvádzajúci ciele vo všetkých štyroch oblastiach cieľov (38%). Táto kategória bola najviac zastúpená u študentov (53%) a pracujúcich (40%). Druhou najpočetnejšou kategóriou boli tí, u ktorých chýbal len cieľ z oblasti vzdelania (12% - s prevahou participantov na materskej/rodičovskej dovolenke) či ktorí neuviedli cieľ v žiadnej oblasti (10%). V rámci počtu uvedených cieľov bolo najčastejšie uvedenie štyroch či troch cieľov (38, resp. 27%). Záver: Výsledky poukazujú na veľkú variabilitu cieľovej orientácie v období mladej dospelosti, ktorá je do značnej miery daná socio-demografickými charakteristikami participantov, otvára však tiež otázky ohľadom efektu psychologických faktorov.

Kľúčové slová: nastupujúca dospelosť, cieľová orientácia, ciele

Grantová podpora: APVV-19-0284 Faktory výberu a dosahovania dlhodobých cieľov u mladých ľudí v období prechodu do dospelosti

Abstract: Goal: The period of emerging adulthood is characterized as a period of setting and achieving goals in various areas with potential long-term consequences. The importance and configuration of these goals depends on demographic factors, but they also vary from person to person. The aim of the paper is to identify the most common categories of young adults according to the configuration of their goals. Methods: On a sample of 899 participants (18-29 years), goals in the areas of education, work, family and personal growth were identified. Using a simple frequency analysis, the most common combinations of these objectives were identified, the occurrence of which was monitored in relation to demographic characteristics. Results: The most numerous category consisted of participants setting goals in all four goal areas (38%). This category was most represented among students (53%) and employees (40%). The next most numerous category included those who lacked only a goal in the field of education (12% - with a predominance of participants on maternity / parental leave) or who did not state a goal in any field (10%). Within the number of stated goals, the most frequent mention was four or three goals (38% and 27%, respectively). Conclusion: The results point to the great variability of goal orientation in the period of young adulthood, which is largely determined by the socio-demographic characteristics of the participants, but also raises questions about the role of psychological factors.

Keywords: emerging adulthood, goal orientation, goals

Grant affiliation: APVV-19-0284 Factors in the selection and achievement of long-term goals for young people in the period of transition to adulthood

Čas na dospelosť/Na dospelosť je ešte čas? Rola časovej perspektívy na rozmedzí adolescence a mladej dospelosti

Time for adulthood/There is still time for adulthood? The role of time perspective in between adolescence and young adulthood

Pavol Kačmár

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Abstrakt: Napriek tomu, že sa obdobiu vynárajúcej sa dospelosti venuje stále viac výskumnej pozornosti, rola časovej perspektívy je v tomto vývinovom období stále zanedbávanou témou. V príspevku sme sa zamerali na to, aká je rola časovej perspektívy v rámci toho, že sa mladí ľudia vo veku 18 až 29 rokov ešte necítia byť dospelí; ako aj v rámci ďalších dimenzií tohto vývinového obdobia (explorácia identity, experimentácia a negativita/nestabilita). Výskumný súbor tvorilo 393 účastníkov ($M = 22$, $SD = 3.6$, 83% žien). Šlo o pilotný prierezový výskum exploračného charakteru, kde sme v rámci širšieho grantového projektu využili aj metodiky na zachytenie inter-individuálnych rozdielov v rámci časovej perspektívy (ZTPI short), osobnostných črt modelu veľkej päťky (BFI-2 S) a prežívania dimenzií vynárajúcej sa dospelosti (IDEA 8). Výsledky bayesiánskej multi-modelovej lineárnej regresie poukázali na to, že sa pozitívna a negatívna minulosť ukázali ako relevantné pre predikciu pocitu "na pomedzí" adolescence a dospelosti. Ak by sme však do úvahy zobrali aj osobnostné črty modelu veľkej päťky (predovšetkým negatívnu emocionalitu), relevantnou by sa ukázala iba pozitívna minulosť. Čo sa týka experimentácie, ako relevantný prediktor sa tu ukázala negatívna budúcnosť. Negatívna budúcnosť sa ukázala ako relevantný prediktor aj v prípade negativity/nestability. V prípade explorácie identity to bola hedonistická prítomnosť. Implikácie a limity budú hlbšie prediskutované.

Kľúčové slová: Vynárajúca sa dospelosť, Časová perspektíva, ZTPI

Grantová podpora: VEGA 1/0853/21 a APVV-19-0284

Abstract: Despite the fact that increased research attention has recently been dedicated to emerging adulthood, the role of the time perspective is still neglected in this time period. Thus, we focused on the role of time perspective in the age period between 18-29 years when young people teeter in-between adolescence and adulthood, and in other dimensions of emerging adulthood (exploration of identity, experimentation, and negativity/instability). The sample consisted of 393 participants ($M = 22$, $SD = 3.6$, 83% were women). In this pilot exploratory research, we used inventories dedicated to the examination of inter-individual differences in time perspective (ZTPI short), big-five personality traits (BFI-2 S), and dimensions of emerging adulthood (IDEA 8). The results of Bayesian multi-model linear regression analysis indicated that past positive and past negative time perspectives (TP) are relevant for predicting "feeling in-between". However, when big-five personality traits are accounted for (negative emotionality in particular), only the past positive TP seems to be relevant. Furthermore, it has been shown that future negative TP was relevant when predicting experimentation. Future negative TP was also relevant for predicting negativity/instability, while present hedonistic TP was relevant for predicting exploration of identity. Implications and limitations will be discussed further.

Keywords: emerging adulthood, time perspective, ZTPI

Grant affiliation: VEGA 1/0853/21 & APVV-19-0284

Efekt naplňania vývinových úloh na životnú spokojnosť vynárajúcich sa dospelých

The effect of fulfilling developmental tasks on the life satisfaction of emerging adults

Veronika Kohútová¹, Michal Kohút¹, Patrik Havan²

¹Filozofická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave

²Pedagogická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt: Úspešné naplňanie vývinových úloh môže mať pozitívny dopad na životnú spokojnosť (Pinquart et al., 2004; Schulenberg et al., 2004). Proces, ktorý stojí za týmto vzťahom však nie je dostatočne preskúmaný. Longitudinálne skúmaná úroveň subjektívneho well-beingu je pozitívne predikovaná psychologickým well-beingom, hoci naopak je dopad len veľmi malý (Jashanloo, 2018). Cieľom príspevku je overiť potenciálny moderačný efekt dimenzií psychologického well-beingu vo vzťahu naplňania vývinových úloh a životnej spokojnosti u vynárajúcich sa dospelých. Výskumný súbor tvorilo 567 študentov vysokých škôl vo veku od 18-29 rokov ($M = 21.8$, $SD = 2.37$). Vo výskume bola použitá Škála spokojnosti so životom (Diener, et al., 1985); Škála psychologického well-beingu (Ryff & Keyes, 1995) a Dotazník naplňania vývinových úloh adolescencie a vynárajúcej sa dospelosti (Kohútová, 2021). Výsledky regresnej analýzy identifikovali významný efekt naplňania vývinových úloh životného smerovania, finančnej nezávislosti a zodpovednosti na životnú spokojnosť, pričom tieto vzťahy sú najvýznamnejšie mediované dimenziou sebaaktualizácie psychologického well-beingu. Úspešné zvládnutie niektorých úloh vynárajúcej sa dospelosti zdá sa vedie k vyššej životnej spokojnosti vďaka dopadu na sebaaktualizáciu.

Kľúčové slová: vývinové úlohy, životná spokojnosť, vynárajúca sa dospelosť

Grantová podpora: VEGA 1/0223/22

Abstract: Successful fulfillment of developmental tasks has a positive effect on life satisfaction (Pinquart et al., 2004; Schuleberg et al., 2004). The process behind this effect is underexplored. Longitudinally, psychological well-being positively predicts later levels of subjective well-being, however, the vice versa effect is only weak (Jashanloo, 2018). The study aims to explore the potential mediation effect of psychological well-being dimensions in the relationship between fulfilling developmental tasks and life satisfaction in emerging adults. The sample consists of 567 university students from 18 to 29 years old ($M = 21.8$; $SD = 2.37$). The Satisfaction with Life Scale (Diener et al., 1985), Psychological Well-being Scale (Ryff & Keyes, 1995), and The Questionnaire of Developmental Tasks Fulfillment in Adolescence and Emerging Adulthood (Kohútová, 2021) were used. The results of regression analyses identified a significant effect of fulfilling developmental tasks - life orientation, financial independence, and responsibility on life satisfaction. These effects were strongly mediated by the self-actualization dimension of psychological well-being. The successful mastery of some developmental tasks in emerging adulthood seems to increase life satisfaction due to the impact on self-actualization.

Keywords: developmental tasks, life satisfaction, emerging adulthood

Grant affiliation: VEGA 1/0223/22

Rola osobnostných rysov pri stanovovaní cieľov v období vynárajúcej sa dospelosti

The role of personality traits in goal setting in emerging adulthood

Miroslava Köverová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Abstrakt: Cieľ: Cieľom výskumu bolo overiť rozdiely v osobnostných rysoch (nádeji, optimizme, extraverezii, svedomitosti a neuroticizme) medzi mladými dospelými v období vynárajúcej sa dospelosti podľa toho, či majú alebo nemajú stanovené ciele v oblastiach vzdelania, práce, vzťahov a osobného rastu. Metóda: Analyzované dáta pochádzajú z prvého kola online longitudinálneho výskumu, ktorého sa zúčastnilo 672 mladých dospelých v období vynárajúcej sa dospelosti (výber bol založený na dobrovoľnosti; 78% žien) vo veku 18-30 rokov ($M = 23.25$; $SD = 3.04$). Participanti uviedli, či majú alebo nemajú ciele v oblastiach vzdelania, práce, vzťahov a osobného rastu a vyplnili slovenské adaptácie Snyderovej Škály nádeje, Testu životnej orientácie LOT-R a The Big 5 Inventory–2 (BFI-2, krátka verzia). Pre analýzu dát boli použité t-testy a ANOVA. Zistenia: Mladí dospelí, ktorí mali stanovené ciele v oblastiach vzdelania, práce, vzťahov a osobného rastu, vykazovali vyššiu mieru nádeje, optimizmu, extravenzie a svedomitosti, ale aj nižšiu mieru neuroticizmu v porovnaní s mladými dospelými, ktorí ciele v týchto oblastiach nemali. Závery: Osobnostné rysy zohrávajú rolu pri stanovovaní cieľov v oblastiach vzdelania, práce, vzťahov a osobného rastu u mladých dospelých v období vynárajúcej sa dospelosti.

Kľúčové slová: vynárajúca sa dospelosť, stanovovanie cieľov, osobnostné rysy

Grantová podpora: APVV-19-0284 Faktory výberu a dosahovania dlhodobých cieľov u mladých ľudí v období prechodu do dospelosti

Abstract: Objectives: The aim of the current study was to explore the differences in personality traits (hope, optimism, extraversion, conscientiousness, and neuroticism) between emerging adults who have versus do not have goals in the areas of education, work, relationships, and personal growth. Method: The data come from the first round of an online longitudinal study. In this prospective study, 672 young adults in emerging adulthood participated (voluntary response sampling; 78% female) and their age was 18-30 years ($M = 23.25$; $SD = 3.04$). The participants specified if they had or did not have goals in four areas (education, work, relationships, personal growth) and completed the Slovak adaptations of the Snyder Hope Scale, Life Orientation Test – Revised (LOT-R) and The Big 5 Inventory–2 (BFI–2, short version). T-test and ANOVA were used to analyse the data. Results: Young adults who had goals in the areas of education, work, relationships and personal growth reported higher levels of hope, optimism, extraversion, conscientiousness, and lower level of neuroticism compared to young adults who did not have goals in the four areas. Conclusions: Personality traits play a role in goal setting in the areas of education, work, relationships and personal growth in young adults in emerging adulthood.

Keywords: emerging adulthood, goal setting, personality traits

Grant affiliation: APVV-19-0284 Factors of selection and attainment of the long-term goals in the period of transition to adulthood

Vynárajúca sa dospelosť z pohľadu sociodemografických charakteristík a ich úloha pri prežívaní pocitu vlastnej dospelosti

Emerging adulthood in terms of socio-demographic characteristics and their role in experiencing the feeling of one's own adulthood

Beáta Ráczová, Pavol Kačmár

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Abstrakt: Cieľom príspevku je poskytnúť prehľad výsledkov deskriptívnych analýz celoslovenského zberu dát realizovaného na 900 respondentoch vo veku 18 – 30 rokov ($M = 25.09$; 485 žien a 412 mužov) a priblížiť tak charakteristiky obdobia vynárajúcej sa dospelosti z pohľadu socio-demografických premenných (rod, vek, stav, status). Zároveň je zámerom príspevku prostredníctvom poradovej logistickej regresnej analýzy preskúmať úlohu socio-demografických parametrov pri subjektívnom vnímaní pocitu vlastnej dospelosti. Výsledky naznačujú, že okrem veku sa ako najvýznamnejšie prediktory ukázali premenné: samostatné bývanie, partnerský vzťah a pracovný status.

Kľúčové slová: vynárajúca sa dospelosť, socio-demografické premenné, subjektívne vnímanie dospelosti

Grantová podpora: VEGA 1/0853/21, APVV -19-0284

Abstract: The aim of the paper is to provide an overview of the results of descriptive analyses of nationwide data collection carried out on 900 respondents aged 18-30 years ($M = 25.09$; 485 women and 412 men) and thus approach the characteristics of the period of emerging adulthood in terms of socio-demographic variables (gender, age, status, status). At the same time, the intention of the paper is to examine the role of socio-demographic parameters in the subjective perception of the feeling of one's own adulthood through a series of logistic regression analysis. The results suggest that, in addition to age, the most important predictors were: independent living, partnership, and employment status.

Keywords: emerging adulthood, socio-demographic variables, subjective perception of adulthood

Grant affiliation: VEGA 1/0853/21, APVV -19-0284

**Temné stránky používania informačných technológií:
Technostres a jeho dôsledky na pracovný a súkromný
well-being**

**Dark sides of information technology use: Effects of
technological stress on well-being at work and private
life**

Head of the symposium: Milica Schraggeová

Osobnostné črty a s technostresom súvisiace premenné vo vzťahu k burnoutu

Personality traits and techno-stress related variables in the relationship with burnout

Martin Jakubek, Nikola Mičková

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Príspevok sa venuje objasneniu súvislostí medzi osobnostnými črtami a s technostresom súvisiacimi premennými vo vzťahu k vyhoreniu v práci. Technostres je aktuálnou témou a mnoho výskumov sa zameriavalo na skúmanie týchto prepojení. Náš výskum práca sa zameriava na konštrukty Work Locus of Control, sebaúčinnosť a aktivity vyžadujúce si myslenie a ich vzťah k technostresu a vyhoreniu. Výskumu sa zúčastnilo 512 respondentov, ktorým bola administrovaná batéria dotazníkov zložená zo šiestich dotazníkov: The Big Five Inventory – 2, Zdroje technostresu, dotazník zameraný na aktivity vyžadujúce si myseľ vlastnej konštrukcie, Work Locus of Control, General Self-efficacy Scale a Bergen Burnout Inventory. Výsledky ukázali, že extroverziu môžeme pokladať za ochranný faktor spolu s otvorenosťou voči skúsenosti, čo sa týka prevencie negatívneho prežívania viacerých zdrojov technostresu a aj vyhorenia v práci. Na druhej strane, neurotizmus sa preukázal ako významne riziková črta pri oboch týchto závislých premenných. Výsledky preukázali aj to, že in ľudia s interným locusom kontroly a aj ľudia, ktorí radi riešia komplikované záťažové situácie sa lepšie vysporiadajú so zdrojmi technostresu a tým sú aj menej ohrození vyhorením v práci.

Kľúčové slová: technostres, burnout, osobnosť

Grantová podpora: VEGA 1/0603/21; 2021 – 2023

Abstract: The paper explores the relationship between personality traits and techno-stress-related variables in relation to burnout at work. Techno-stress is a topical issue and much research has focused on exploring these links. Our research focuses on constructs like Work Locus of Control, self-efficacy and thinking requiring activities and their relationship to techno-stress and burnout. The survey involved 512 respondents who were administered a research battery consisting of six questionnaires: The Big Five Inventory - 2, Techo-stress Sources, a self-designed questionnaire focusing on thinking requiring activities, Work Locus of Control, General Self-efficacy Scale and the Bergen Burnout Inventory. The results showed that extraversion can be considered a protective factor together with Openness to experience in terms of preventing negative experiencing of several sources of techno-stress and also of burnout at work. On the other hand, neuroticism has been shown to be a significant risky feature for both of these dependent variables. The results also showed that people with an internal locus of control, as well as people who like to deal with complicated demanding situations, are better able to cope with techno-stress sources and are thus less at risk of burnout at work.

Keywords: techno-stress, burnout, personality

Grant affiliation: VEGA 1/0603/21; 2021 – 2023

Reflexia radikálnych technologických inovácií v autonómnych vozidlách: Postoje, obavy, benefity

Reflection of radical technological innovations in autonomous vehicles: Attitudes, concerns, benefits

Eva Rošková, Andrea Kristína Szabó

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Autonómne vozidlá (AV) sú vozidlá, kde aspoň niektoré aspekty kontroly, ktoré sú rozhodujúce z hľadiska bezpečnosti (napr. zatáčanie, akcelerácia, brzdenie) fungujú bez priameho zásahu šoféra. Vychádzajúc zo zjednotenej teórie akceptácie a používania technológií (UTAUT) cieľom štúdie bola explorácia postojov, pociťovaných obáv a očakávaných benefítov z používania autonómnych vozidiel v súvislosti s vybranými demografickými premennými (vek, rod, vzdelanie). Štúdia má kvantitatívny prierezový charakter. Zber dát bol uskutočnený online formou. Výskumný súbor tvorilo 380 respondentov (vodičov/vodičiek), vo veku od 20 do 69 rokov. Respondenti reportovali vysoké povedomie o AV a neutrálny až pozitívny postoj k nim. Zároveň vyjadrili veľké množstvo obáv v súvislosti s používaním AV, ktoré sa prechodom na vyššie úrovne automatizácie spájanej so stratou kontroly nad vozidlom zvyšovali. Ženy reportovali signifikantne vyššiu mieru obáv ako muži, viac sa obávali následkov v prípade zlyhania systému, nedostatočného zabezpečenia vozidiel pred hackermi, „zmätenia“ systému v neočakávaných situáciách, interakcií s vozidlami, ktoré nie sú samošoférovacie, či celkovej neschopnosti viesť vozidlo na úrovni ľudského vodiča. Menej dopravných nehôd, nižšia závažnosť dopravných nehôd, lepšia plynulosť premávky boli vnímané ako najvýznamnejšie benefity AV, významne vyššie u mužov ako u žien. Efekt veku, vzdelania nebol vo vzťahu k postojom, benefítom, rizikám k AV preukázaný.

Kľúčové slová: autonómne vozidlá, postoje, benefity, obavy

Grantová podpora: VEGA 1/0603/21; 2021 – 2023

Abstract: Autonomous vehicles (AV) are vehicles where at least some of the safety-critical aspects of control (e.g., cornering, acceleration, braking) operate without the direct intervention of the driver. Based on the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT), the aim of the study was to explore attitudes, concerns and expected benefits of using AV in relation to selected demographic variables (age, gender, education). The study has a quantitative cross-sectional character. Data collection was performed online. The research sample consisted of 380 respondents (drivers), aged 20 to 69 years. Respondents reported a high awareness of AV and a neutral to positive attitude towards them. At the same time, they expressed a great deal of concern about the use of AV, which increased with the transition to higher levels of automation associated with the loss of control of the vehicle. Women reported significantly higher concerns than men, more concerned about the consequences of system failures, insufficient security of vehicles against hackers, "confusion" of the system in unexpected situations, interactions with non-self-driving vehicles, or a total inability to drive at the level of a human driver. Fewer traffic accidents, lower severity of traffic accidents, better traffic flow were perceived as the most relevant benefits of AV, significantly higher for men than for women. The effects of age, education in relation to attitudes, benefits, risks to AV were not documented.

Keywords: autonomous vehicles, attitudes, benefits, concerns

Grant affiliation: VEGA 1/0603/21; 2021 – 2023

Techno-stresory a rovnováha pracovného a osobného života. Moderačný vplyv obsedantno-kompulzívnych osobnostných tendencií a vnímanej organizačnej podpory

Techno-stressors and work-life balance. Moderating influence of obsessive-compulsive personality tendencies and perceived organizational support

Milica Schraggeová, Karolína Osrmanová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Príspevok sa zameriava na problematiku technostresu v pracovnom prostredí. Teoreticky vychádza z relatívne nového konceptu techno-stresorov – facilitátorov negatívneho technostresu (techno -preťaženie, techno-invázia a telepressure). Hlavným cieľom bolo skúmať vplyv technostresorov na vnímanú rovnováhu pracovného a osobného života. Overovali sme moderačný vplyv osobnostného faktora - obsedantno-kompulzívnych tendencií a externého pracovného faktora - organizačnej podpory na skúmané vzťahy. Výskumný súbor pozostával z 357 pracujúcich, využívajúcich v práci informačné technológie, vo veku 19-65 rokov ($M = 33.81$; $SD = 9.41$). Bol použitý kvantitatívny výskumný dizajn. Bol preukázaný pozitívny prediktívny vzťah medzi techno-stresormi (techno – preťaženie, techno-invázia) a zasahovaním pracovného života do osobného. Moderačná analýza preukázala, že obsedantno-kompulzívne tendencie ovplyvňujú skúmané vzťahy smerom k vyšším negatívnym dôsledkom technostresorov na vnímanú rovnováhu pracovného a osobného života. Vnímaná organizačná podpora sa preukázala ako nezávislý prediktor, pôsobiaci pozitívne na vnímanú rovnováhu, bez ohľadu na mieru technostresu. Implikácie výskumu a limity sú diskutované.

Kľúčové slová: techno-stres, obsedantno-kompulzívne tendencie, zasahovanie pracovného života do osobného života

Grantová podpora: VEGA: 1/0603/21

Abstract: The study is focused on the issue of technostress in the work environment. It is based theoretically on a relatively new concept of techno-stressors as techno-stress facilitators (techno-overload, techno-invasion, telepressure). The main goal was to examine the influence of techno-stressors on the perceived balance of work and personal life. We verified the moderating effect of the personality factor - obsessive-compulsive tendencies and the external work factor - organizational support, on the examined relationships. The research sample consisted of 357 working adults, using information technology at work, aged 19-65 ($M = 33.81$; $SD = 9.41$). Quantitative research design was used. A positive predictive relationship between techno-stressors (techno-overload, techno-invasion) and by interfering with working life has been demonstrated. The moderation analysis has shown that obsessive-compulsive tendencies influence the investigated relationships in the direction of the higher negative consequences of techno-stressors on the perceived balance of work and personal life. Perceived organizational support proved to be an independent predictor, acting positively regardless of the degree of techno-stress. The research implications and limits are discussed.

Keywords: technostress, obsessive-compulsive tendencies, work interference with personal life

Grant affiliation: VEGA: 1/0603/21

Facetový prístup k osobnosti a technostres

Personality facets and technostress

Jozef Smoroň, Milica Schrageová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Cieľ: Jednou z negatívnych stránok používania technológií je technostres. Ako relatívne nový fenomén prináša výskumné výzvy. Cieľom výskumu bolo preskúmať vzťah technostresu a osobnosti, pričom sme zvolili menej používaný prístup, so zameraním na facetu. Tiež sme chceli overiť konštrukt technostresu, vychádzali sme z prístupu Ragu-Nathan et al. (2008), ktorý rozlišuje 5 faktorov technostresu. Metóda: Výskumný súbor tvorilo 257 participantov, z toho 143 žien vo veku $M = 39.25$, $SD = 12.18$ a 114 mužov vo veku $M = 34.64$, $SD = 10.71$. Dáta boli administrované pomocou online dotazníka. Zistenia: Zistili sme, že v regresnom modeli z troch facetov neuroticizmu sa ukázal ako významný prediktor jeden facet - depresia. Pomocou sieťovej analýzy sme preukázali viaceré vzťahy osobnostných facetov s faktormi technostresu. Exploračnou faktorovou analýzou a sieťovou analýzou sme preukázali relatívnu nezávislosť faktorov technostresu, ďalšie zistenia diskutujeme.

Kľúčové slová: osobnosť, technostres

Grantová podpora: VEGA 1/0603/21

Abstract: Aim: One of the negative aspects of using technology is technostress. As a relatively new phenomenon, technostress brings new research challenges. The aim of our study was to examine how technostress and personality are interconnected. We chose a less frequently used approach in personality research - the facets analysis. We also wanted to test the technostress as a construct, based on Ragu-Nathan et al.'s (2008) approach that distinguishes 5 factors of technostress. Method: Research sample consisted of 257 participants, 143 women aged $M = 39.25$, $SD = 12.18$ and 114 men aged $M = 34.64$, $SD = 10.71$. Research data were obtained by questionnaires that were administered online. Findings: In regression model we identified one of three facets of neuroticism as a significant predictor - depression. By network analysis we discovered multiple relationships between personality facets and technostress factors. Network analysis and exploratory factor analysis was used to demonstrate relative independence of technostress factors. Other findings are discussed.

Keywords: personality, technostress

Grant affiliation: VEGA 1/0603/21

Kto sleduje živé vysielanie na Twitch-i? Skúmanie správania, osobnostných vlastností a motivácie divákov

Who watches live streaming on Twitch? Examining viewers' behaviours, personality traits, and motivations

Nina Urukovičová, Ema Marušáková

Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: V posledných rokoch rastie popularita živého prenosu. Jednou z platforiem, v ktorej sa tvorcovia zameriavajú na vysielanie obsahu naživo je Twitch.tv. Na druhej strane sú sledujúci, ktorí komunikujú cez chat s inými sledujúcimi alebo tvorcom. Svoju podporu tvorcom môžu vyjadrovať aj finančnými príspevkami. Hlavným cieľom práce bolo zistiť, kto sleduje Twitch na Slovensku; pochopenie motivácie, osobnostných črt a správania sledujúcich. Štúdia má kvantitatívny prierezový charakter. Zber dát bol uskutočnený online formou. Výskumu sa zúčastnilo 258 respondentov, z toho 224 mužov a 34 žien. Priemerný vek respondentov bol 22.83 rokov. Metódami výskumu bola škála motivácie UGT (Gros et al., 2017) a BFI-2-S (Kohút et al., 2020). Bol zistený významný pozitívny vzťah medzi motiváciou socializácie, zábavy a informovania sa a časom stráveným sledovaním Twitch-u. Viac ako polovica divákov využíva chat, pričom väčšina z nich aktívne. Nadpolovičná väčšina investuje svoje peniaze do živého vysielania, prevláda forma predplatného. Ľudia, ktorí minuli svoje peniaze na platforme tiež dosahovali vyššie skóre v socializácii. Vzťah medzi osobnostnými črtami a používaním sa nepotvrdil.

Kľúčové slová: Twitch.tv, osobnosť, motivácia

Grantová podpora: VEGA 1/0603/21; 2021 – 2023

Abstract: In recent years, live streaming has been growing in popularity. One of the platforms on which the creators focus on live content is Twitch.tv. On the other side are viewers who communicate via chat with others or the creator. They can also express their support for the creator by making financial contributions. The main goal of the study was to find out who is watching Twitch in Slovakia; understanding the motivation, personality traits and behaviour of viewers. The study has a quantitative cross-sectional character. Data collection was performed online. 258 respondents participated in the survey, of which 224 were men and 34 women. The average age of the respondents was 22.83 years. The research methods were the UGT Motivation Scale (Gros et al., 2017) and BFI-2-S (Kohút et al., 2020). We found a significant positive relationship between the motivation of socialization, entertainment and information and the time spent watching Twitch. More than half of the viewers use the chat, most of them actively. The vast majority invest their money in live streaming, dominated by a form of subscription. People who spent their money on the platform also scored higher in socialization. The relationship between personality traits and use has not been confirmed.

Keywords: Twitch.tv, personality, motivation

Grant affiliation: VEGA 1/0603/21; 2021 – 2023

Oral Presentations

Vysvetlenie rodovo podmieneného ekonomického správania pomocou krátkej verzie Bemovej inventára sexuálnych rolí

Explaining gender-typed economic behaviour using a short version of Bem's Sex Role Inventory

Magdalena Adamus, Eva Ballová Mikušková

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Cieľom príspevku je prehľad najnovších zistení týkajúcich sa vzťahu medzi maskulinitou a femininitou a správaním stereotypne pripisovanom mužom alebo ženám. V sérii štyroch štúdií (rodovo vyvážené vzorky, $N = 381 - 552$) realizovaných na Slovensku sme skúmali vzťah medzi pohlavím, maskulinitou/femininitou a bezohľadným správaním, averziou k riziku, očakávanou mzdou a podnikateľskými zámermi. Všetky štúdie využívali krátku verziu Bemovej inventára (BSRI, 12 položiek), ktorý približuje maskulínne (agenticke) a feminínne (komunálne) črty. Napriek tomu, že rozdiely sú vo všeobecnosti priamo spájané s pohlavím, naše výsledky naznačujú, že maskulinita a/alebo femininita poskytujú lepšie vysvetlenie nad rámec pohlavia. Predkladaný prehľadový príspevok prispieva k diskusii o rodových rozdieloch: naznačuje, že napriek relatívne ľahkej pozorovateľnosti, pohlavie neposkytuje dostatočné vysvetlenie existencie a zdrojov rodových rozdielov vo vybraných typoch správania súvisiacich s ekonomickou výkonnosťou. Príspevok navyše ukazuje, že používanie krátkeho dotazníka maskulinity a femininity (spolu so sledovaním pohlavia) by mohlo zlepšiť naše chápanie rodových rozdielov.

Kľúčové slová: maskulinita, femininita, ekonomické správanie

Grantová podpora: APVV-20-0387: Psychologické súvislosti nepodložených informácií a presvedčení súvisiacich s pandemiou COVID-19 & VEGA 2/0146/22: Psychologické konštrukty a kontextové rámce determinujúce zámer dievčat a žien študovať odbory informačných a komunikačných technológií (IKT)

Abstract: The study aims at presenting an overview of recent findings concerning the relation between gender-role orientation and a series of behaviours stereotypically attributed to either men or women. In a series of four studies (gender-balanced samples, N ranging from 381 to 552 participants) conducted in Slovakia, we explored the relationship between gender and reckless behaviour, risk aversion, reservation wage and entrepreneurial intentions. All studies employed the short version of Bem's Sex Role Inventory (BSRI, 12 item) that proxies gender-role orientation as agentic (masculine) and communal (feminine) traits. Despite the differences being generally linked to biological sex directly, our results indicate that masculinity and/or femininity provide a finer tuned explanation beyond and above biological sex. The present study, thus, contributes to the debate about gender differences by indicating that despite being easily observable, biological sex is far from providing a sufficient explanation of the existence and sources of gender differences in selected types of behaviours related to economic performance. Additionally, the study contributes to the literature by showing that introducing even a brief measure of gender characteristics could enhance our understanding of the differences.

Keywords: masculinity, femininity, economic behaviour

Grant affiliation: APVV-20-0387: Psychological context of unfounded information and beliefs related to the COVID-19 pandemic & VEGA 2/0146/22: Psychological constructs and contextual frameworks determining the intention of girls and women to study information and communication technology (ICT) fields

Rodičovská sebaúčinnosť rodičov dospelých evidovaných v psychologickú starostlivosť. Predbežné výsledky

Parental self-efficacy of parents of adolescents registered in psychological care. Preliminary results

Mária Bačíková, Lucia Barbierik, Anna Janovská

Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Abstrakt: Sebaúčinnosť je chápaná ako dôvera vo vlastné schopnosti zvládať rôzne životné situácie. Dôvera v zvládanie výchovy dieťaťa, teda rodičovská sebaúčinnosť (RSU), je pomerne dobre preskúmaná u rodičov malých detí, u ktorých je významným prediktorom adekvátnych výchovných postupov a súvisí s viacerými pozitívnymi aspektami vývinu dieťaťa. RSU rodičov dospelých detí, špecificky dospelých s rôznymi internalizovanými či externalizovanými problémami, je venované výrazne menej pozornosti. V predkladanom príspevku budeme prezentovať čiastkové výsledky z rozsiahlejšieho prebiehajúceho výskumu internalizovaných a externalizovaných foriem problémového správania dospelých v dlhodobej starostlivosť poradenských alebo školských psychologičiek. Dotazníky doteraz vyplnilo 55 dospelých (priemerný vek 14.7 rokov, 74.5% dievčat); jeden z ich rodičov (91% matky, priemerný vek 44 rokov) a psychologičky (zber dát t.č. prebieha, počet respondentov sa mierne zvýši). Cieľom príspevku bude skúmať špecifickú RSU (problémové správanie, Glatz & Buchanan, 2015; a škola Freedman-Doan et al., 1993) vo vzťahu k prežívaniu stresu rodiča, uspokojeniu základných psychologických potrieb a výchovným praktikám rodičov. Predpokladáme, že vzťah medzi nízkou RSU rodičov detí s problémovým správaním a neadekvátnymi výchovnými praktikami bude mediováný prežívaním stresu a neuspokojením základných psychologických potrieb.

Kľúčové slová: rodičovská sebaúčinnosť, dospelie, výchovné praktiky

Grantová podpora: Práca bola podporená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky VEGA1/0523/20 a Agentúrou pre podporu vedy a výskumu APVV-15-0662

Abstract: Self-efficacy is understood as the confidence in one's own ability to cope with different life situations. Confidence and competence regarding parenting, i.e. parental self-efficacy (PSE), is relatively well explored in parents of young children, being an important predictor of adequate parenting practices as well as being related to several positive aspects of the child's development. The PSE of parents of adolescents, specifically adolescents with various internalizing or externalizing problems, is given significantly less attention. In this paper, we will present partial results from a larger ongoing project on internalizing and externalizing problem behaviour in adolescents in the long-term care of counseling or school psychologists. So far, 55 adolescents have completed the questionnaires (mean age 14.7 years, 74.5% girls); one of their parents (91% mothers, mean age 44 years) and a psychologist (data collection is ongoing, the number of respondents will increase slightly). The aim of the paper will be to examine specific PSE (problem behaviour, Glatz & Buchanan, 2015; and the school, Freedman-Doan et al., 1993) in relation to parental stress, satisfaction of basic psychological needs and parenting practices. We assume that the relationship between the low PSE of parents of children with problem behaviour and inadequate parenting practices will be mediated by stress and basic psychological needs being thwarted.

Keywords: parenting self-efficacy, adolescence, parenting practices

Grant affiliation: This study was supported by The Ministry of education, science, research and sport of the Slovak republic under the contract VEGA1/0523/20 and the Slovak Research and Development Agency under the contract APVV-15-0662

Prosociálne správanie: Čo vedie ľudí k tomu, aby konali nad rámec vlastných záujmov?

Explaining prosocial behaviour: What prompts people to transcend their narrow self-interest?

Eva Ballová Mikušková, Magdalena Adamus, Vladimíra Čavojová

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: V príspevku diskutujeme zistenia zo série našich nedávnych výskumov o prosociálnom správaní a jeho determinantoch. V sérii štyroch štúdií (rodovo vyvážené vzorky, N = 500 – 600) sme zisťovali, či a do akej miery prosociálne motivácie, hodnotová orientácia, emocionálne reakcie (bezmocnosť, strach), postoje (horizontálno-vertikálny kolektivismu a individualizmu), uvedomovanie si budúcich dôsledkov správania a osobnosť predikujú prosociálne správanie v zmysle správania týkajúceho sa očkovania, dodržiavania opatrení a pomáhania počas pandémie COVID-19 a pro-environmentálneho udržateľného správania. V rámci výskumov boli navrhnuté nové konštrukty: orientácia navonok (outward orientation) a orientácia na seba (self-centred orientation), ktoré opisujú, nakoľko sa človek sústreďí na svoj úzko vymedzený vlastný záujem. Údaje z našich výskumov ukazujú, že správanie považované za prosociálne – také ktoré prispieva k blahu iných – nie je homogénne a že rôzne formy správania súvisia s rôznymi individuálnymi charakteristikami. Vo všeobecnosti sa osobnosť ukázala ako dosť slabý prediktor prosociálneho správania, na druhej strane emocionálne reakcie a rôzne zložky outward orientácie lepšie vysvetlili správanie týkajúce sa očkovania, ako aj pomáhajúce a udržateľné správanie.

Kľúčové slová: prosociálne správanie, motivácia, postoje, orientácia

Grantová podpora: APVV-20-0335: Redukovanie šírenia dezinformácií a nepodložených presvedčení

Abstract: In the presentation we will discuss findings of our recent research on prosocial behaviour and its antecedents. In a series of four studies (gender-balanced samples, N ranging from 500 to 600 participants), we investigated whether prosocial motivations, value orientation or rather emotional responses predict vaccination behaviour, compliance with containment measures, helping behaviour during the COVID-19 pandemic and pro-environmental behaviour. Specifically, we delved into the role of helplessness, fear, facets of the Five Factor Model and Dark Triad in fostering or inhibiting prosociality. Also, we explored the relationship between prosocial behaviour and the four dimensions of the Horizontal-Vertical Collectivism-Individualism scale (HVIC), Consciousness of Future Consequences (CFC), and Prosocial Tendencies Measure (PTM). We proposed novel constructs of outward and self-centred orientations describing whether a person is rather self-focused or transcends their narrowly understood self-interest in social, temporal or moral dimensions. Our data show that the set of behaviours considered as prosocial – i.e., contributing to others' well-being – is not homogenous and various forms of behaviour are best predicted by different individual characteristics. Generally, personality proved to be a rather weak predictor of prosocial behaviour. Instead, emotional responses and various components of outward orientation explained vaccination as well as helping and sustainable behaviour better.

Keywords: prosocial behaviour, motivation, value orientation

Grant affiliation: APVV-20-0335: Reducing the spread of disinformation, pseudoscience and bullshit

Stabilita osobnosti ve střední dospělosti: Výsledky Brněnské longitudinální studie celoživotního vývoje člověka

Personality stability in middle adulthood: Results of the Brno longitudinal study of life-span human development

Marek Blatný¹, Martin Jelínek¹, Terezie Osecká²

¹Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

²Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.

Abstrakt: Současné výzkumy prokázaly, že stabilita osobnosti ve střední dospělosti je vysoká, ale obvykle se zaměřují pouze na určitý aspekt osobnosti, zejména na osobnostní rysy. Tato studie se proto zaměřuje na širší spektrum proměnných: osobnostní rysy, aspekty sebepojetí a hodnoty. Longitudinální studie zahájené v roce 1961 se zúčastnilo 83 osob (54 % žen). Osobnostní rysy byly měřeny ve věku 40, 50 a 60 let pomocí NEO-FFI; aspekty sebepojetí byly zjišťovány pomocí Rosenbergovy škály sebehodnocení, Schwarzerovy Škály generalizované sebeúčinnosti a Campbellové Škály jasnosti sebepojetí; hodnoty byly zjišťovány pomocí Rokeachova dotazníku hodnot. Stabilita rysů a sebepojetí byla analyzována pomocí Pearsonova korelačního koeficientu, stabilita hodnot Spearmanovým korelačním koeficientem, neboť Rokeachův dotazník hodnot je založen na řazení hodnot podle důležitosti. Podle očekávání jsme zjistili vysokou stabilitu osobnostních rysů (korelační koeficienty od .54 do .81). Stabilita aspektů sebepojetí byla na srovnatelné úrovni (r od .62 do .76). Stabilita Rokeachových instrumentálních hodnot byla střední, mediánové hodnoty Spearmanových koeficientů korelace jsou .36, .35, .31 pro vztahy mezi vlnou 40 a 50, vlnou 50 a 60 a vlnou 40 a 60. Předpokládáme, že stabilita hodnot byla podhodnocena, protože v této studii byly použity různé typy metod měření rysů a sebepojetí (dotazníky) a hodnot (určení pořadí). Studie potvrdila vysokou stabilitu osobnosti ve střední dospělosti.

Klíčové slová: osobnost, stabilita, celoživotní vývoj

Abstract: Contemporary research proved that stability of personality in middle adulthood is high, but usually focuses only on certain aspect of personality, especially traits. This study is therefore aimed at a broader spectrum of variables: personality traits, self-concept, and values. Eighty-three (83) people have participated in an ongoing longitudinal study started in 1961 (54% women). Personality characteristics were measured at the age of 40, 50 and 60 years using NEO-FFI; self-concept variables were assessed by Rosenberg's Self-Esteem Scale, Schwarzer's General Self-Efficacy Scale and Campbell's Self-Concept Clarity Scale; and values were processed using the Rokeach Value Survey. Stability of traits and self-variables were analysed by the Pearson correlation coefficient, stability of values by the Spearman correlation coefficient, as the Rokeach value survey is based on sorting by importance. As expected, we observed high stability of personality traits during adulthood; stability of self-concept variables was at a comparable level. Stability of Rokeach instrumental values was moderate. It is assumed that stability of instrumental values was underestimated, as different type of methods for measuring traits and self-variables (questionnaire) and values (set an order) were used in the present study. The study confirmed high stability of personality in middle adulthood.

Keywords: personality, stability, life-span development

Niektoré demografické súvislosti odpúšťania

Associations of some demographic variables with forgiveness

Vladimír Dočkal, Lucia Záhorcová

Filozofická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt: Odpúšťanie je jednou zo sledovaných tém pozitívnej psychológie. McCullough chápe odpustenie ako zmenu v motivácii: odpúšťajúci je menej motivovaný vyhýbať sa vinníkovi, myslieť na pomstu a zároveň zvýšene motivovaný správať sa k nemu zhovievavo. Intenzita tejto zmeny bola identifikovaná McCulloughovým dotazníkom situačného odpustenia TRIM-18 (v slovenskej verzii TRIM-17), ktorý bol v rámci grantovej úlohy VEGA štandardizovaný na reprezentatívnom súbore slovenských dospelých (n = 1209). Výsledky ukázali, že o čosi vyššiu mieru situačného odpustenia vykázali ženy, je to však dôsledok iných faktorov. Keď boli vyhodnotené, rozdiel medzi rodmi sa stratil. Miera odpustenia súvisí najmä s osobou, ktorá respondentovi/respondentke spôsobila zranenie (najviac sa odpúšťa osobe z primárnej rodiny, najmenej úradným osobám), a hĺbkou pociťovaného zranenia, s ktorou miera odpustenia klesá. Z demografických činiteľov sa ako štatisticky významné prejavili vek a vzdelanie. Najviac odpúšťajú osoby do 25 rokov; potom miera odpustenia klesá, najmenej odpúšťajú osoby vo veku medzi 46-55 rokmi, vo vyššom veku sa motivácia odpustiť opäť zvyšuje. Čo sa týka vzdelania, najvyššiu mieru odpustenia preukázali vysokoškooláci a najnižšiu ľudia so základným vzdelaním. Rozdiely podľa regiónu, veľkosti bydliska a vierovyznania nedosiahli úroveň štatistickej významnosti.

Kľúčové slová: odpustenie, zraňujúca osoba, demografické činitele

Grantová podpora: VEGA, číslo projektu 1/0518/20

Abstract: Forgiveness is one of the researched topics in positive psychology. McCullough understands forgiveness as a motivational change: a hurt person is decreasingly motivated to avoid the offender, decreasingly motivated to seek revenge, and increasingly motivated to act benevolently towards them. The intensity of this change was identified by McCullough's TRIM-18 questionnaire of situational forgiveness (TRIM-17 in the Slovak version) which was standardized on the representative sample of Slovak adults (n = 1209) as part of the VEGA grant task. Women reported a slightly higher forgiveness, that was, however, related to other factors. When these factors were evaluated, the difference between the genders was lost. The forgiveness rate was mainly related to the type of offender (forgiving was the highest towards the primary family members and lowers towards official persons) and to the depth of the hurt – the deeper the hurt, the lower the forgiveness. From demographic factors, age and education proved to be statistically significant. People under the age of 25 forgive the most; then the rate of forgiveness decreases, the least forgiving people are aged 46-55, and in older ones the motivation to forgive increases again. In terms of education, the highest rates of forgiveness were demonstrated in university students and the lowest in people with elementary education. Differences by region, size of residence, and religion did not reach the level of statistical significance.

Keywords: forgiveness, offender, demographic factors

Grant affiliation: VEGA, project number 1/0518/20

Možnosti péče o well-being a pracovní spokojenost u policejních vyšetřovatelů v České republice

Well-being and job satisfaction among police criminal investigators in the Czech Republic

Karolína Faberová

Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Vyšetřovatelé čelí mnoha pracovním výzvám, které negativně ovlivňují jejich psychickou pohodu. Zmíníme-li specifické stresory jejich pracovní činnosti, jako je směnný provoz, administrativní zátěž, nebo časté vystavení násilí. Tyto a mnoho dalších stresorů jsou spojeny s vysokým rizikem syndromu vyhoření a dalších problémů v oblasti duševního zdraví. Zároveň tato profese vyžaduje odborné znalosti z více oblastí, ale i specifické sociální a komunikační dovednosti, což dále zvyšuje pracovní nároky. Mnoho studií identifikovalo tyto rizikové faktory související s prací vyšetřovatele, avšak v součastnosti začíná být věnována pozornost copingovým mechanismům a možnostem v osobním rozvoji, které policie nabízí v rámci péče o své zaměstnance. V návaznosti na některé výsledky rozsáhlého šetření L. Vláškové (2022) navrhneme další výzkum využívající smíšený design, který bude zkoumat well-being a self efficacy vyšetřovatelů. V první etapě provedeme polostrukturované rozhovory, po nichž bude následovat tematická analýza s cílem identifikovat faktory zvyšující zaměstnanecký well-being vyšetřovatelů, jejich pracovní nasazení a zvládnání stresorů. Z těchto výsledků pak bude vycházet kvantitativní část studie, která tyto prediktory ověří a porovná. Výsledky kvalitativní i kvantitativní části studie by mohly sloužit jako podklad pro další intervenční studie.

Klíčové slova: vyšetřovatel, well-being zaměstnanců, pracovní spokojenost

Abstract: Criminal investigators face many work challenges that negatively affect their psychological well-being. Mentioning specific stressors of their work activity, such as shift work, administrative workload, or frequent exposure to violence. These and many other stressors are associated with a high risk of burnout and other mental health problems. At the same time, the profession requires expertise in multiple areas, as well as specific social and communication skills, which further increases the demands of the job. Many studies have identified these risk factors associated with the work of an investigator, but attention is now beginning to be paid to the coping mechanisms and opportunities in personal development that the police offer in the care of their employees. Following some of the results of L. Vlášková's (2022) extensive research, we propose further research using a mixed-methods design to examine the well-being and self-efficacy of criminal investigators. In the first step, we will conduct semi-structured interviews followed by thematic analysis to identify factors enhancing investigators' employee well-being, work-commitment, and coping with stressors. These results will then feed the quantitative part of the study, which will verify and compare these predictors. Results of the qualitative and quantitative part of the study could form further intervention studies.

Keywords: criminal investigator, employee well-being, job satisfaction

Obrazy duševných porúch na sociálnych sieťach TikTok a Instagram: Analýza diskurzu

Representations of mental disorders on TikTok and Instagram: A discourse analysis

Janka Gavurová¹, Branislav Uhrecký²

¹Ústav aplikovanej psychológie, Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Univerzita Komenského v Bratislave

²Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Cieľom štúdie bolo preskúmať, s akými reprezentáciami duševných ochorení sa možno stretnúť na sociálnych sieťach TikTok a Instagram, ktoré sú využívané prevažne súčasnou mladou generáciou. Podnetom k realizovaniu nášho výskumu boli predchádzajúce štúdie poukazujúce na prítomnosť romantizujúceho vyobrazenia duševných porúch na sociálnych sieťach a taktiež publicistický diskurz poukazujúci na nové trendy. Z analýzy 180 príspevkov sme zistili, že existuje tendencia medzi užívateľmi spomenutých sociálnych sietí sa identifikovať s duševnými poruchami trivializujúcim a ironizujúcim spôsobom. Prítomné sú však aj príspevky kritické voči tomuto trendu alebo príspevky osvetového charakteru. Z týchto diskurzov vyplývajú dôsledky najmä pre generáciu Z.

Kľúčové slová: duševné zdravie, sociálne siete, analýza diskurzu

Abstract: The aim of our study was to explore representations of mental disorders on TikTok and Instagram - social networks that are attractive primarily to younger generations. Several studies report the existence of romanticism in representing mental disorders on social networks and publicistic discourse points to several new trends, which inspired us to conduct this research. From the analysis of 180 posts, we found a tendency of Instagram and TikTok users to identify with mental disorders in an ironic and trivializing manner. Expressions of critique towards this type of discourse were also present in the data, along with posts attempting to educate and spread awareness of mental health difficulties. We assume that mainly Generation Z will be affected by consequences of the aforementioned types of discourse.

Keywords: mental health, social networks, discourse analysis

Naratívny výskum pozitívnych dôsledkov nevery medzi mladými dospelými

A narrative inquiry into the positive consequences of infidelity among young adults

Denisa Hnatkovičová, Nikola Kallová

Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV, v. v. i.

Abstrakt: Na rozdiel od minulosti, partneri v intímnych vzťahoch dnes majú viac možností uskutočňovať svoje rozhodnutia na základe osobného výberu, bez závislosti na očakávaní spoločnosti či inštitúcií. Transformácia partnerských vzťahov sa odráža aj v štatistikách týkajúcich sa nevery. Je zistené, že aj keď väčšina jednotlivcov nesúhlasí s podvádzaním, okolo 30-60% mužov a 20-50% žien má aspoň jednu zažitú skúsenosť s neverou. V odbornom diskurze nie je núdzou o štúdie popisujúce neželané efekty nevery. V prezentovanej štúdii sa zameriavame na druhú, doposiaľ komplexne nepreskúmanú tvár nevery, a to jej pozitívne či obohacujúce efekty. 104 účastníkov v štádiu vynárajúcej sa dospelosti prerozprávalo svoje osobné príbehy prostredníctvom rozhovorov, z ktorých 69 prebehlo písanou formou. Metódou kategoriálno-obsahovej analýzy (Lieblich et al., 1998) sme vytvorili štyri kategórie, ktorých obsah popisuje konštruktívne funkcie nevery. Patrí medzi ne zvýšenie kvality vzťahu, sprostredkovanie želaného rozchodu, kompenzácia nenaplnených potrieb či facilitácia rozhodovacieho procesu počas tranzitórneho obdobia pred usadením sa vo vzťahu.

Kľúčové slová: extradyadické vzťahy, nevera, intímne vzťahy

Grantová podpora: Príspevok je súčasťou projektu APVV 18-0303 "Medzníky v tranzíciách intímnych vzťahov a kvalita života v období adolescence a mladej dospelosti"

Abstract: Unlike in the past, partners in intimate relationships are now more able to make decisions based on personal choice without depending on the expectations of society. This transformation in intimate relationships has been reflected in statistics concerning infidelity. Research suggests that although most individuals disapprove of cheating, around thirty to sixty percent of men and twenty to fifty percent of women have had at least one lived experience of infidelity. There is certainly no shortage of studies describing the unwanted effects of infidelity in the relevant literature. By contrast, this proceeding examines the previously unexplored face of infidelity – namely, its positive and enriching effects. One hundred and four participants in the stage of emerging adulthood shared their relationship history through interviews. Sixty-nine of these were self-moderated in written form. Using a categorical-content analysis method (Lieblich et al., 1998), four categories were created. Their content described the constructive functions of infidelity. These include (1) enhancing relationship quality, (2) aiding in a desired breakup, (3) satisfying unmet needs, and (4) facilitating the decision-making process during the transition period before settling into a long-term relationship.

Keywords: extradyadic relationships, infidelity, intimate relationships

Grant affiliation: This work was supported by the Slovak Research and Development Agency under Contract no. APVV-18-0303

Skúsenosť slovenských detí a mládeže so šikanovaním počas pandémie

The experience of Slovak children and youth with bullying during the pandemic

Juraj Holdoš, Angela Almášiová, Katarína Kohútová, Pavel Izrael

Katolícka univerzita v Ružomberku

Abstrakt: Pandémia zasiahla celú spoločnosť nevyímajúc deti a mládež. Zdá sa, že pandémia ovplyvnila výskyt rôznych negatívnych sociálno-psychologických javov ako napríklad aj šikanovania. V príspevku prezentujeme výsledky reprezentatívneho výskumu, ktorý sa uskutočnil v júni 2021 pod gesciou Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch MPSVaR SR. Zúčastnilo sa ho 1423 detí a dospelujúcich vo veku 9 – 17 rokov z celého Slovenska. Vo výskume bol použitý výskumný nástroj z projektu EU Kids Online IV a bol doplnený o ďalšie škály. V príspevku rozoberáme výskyt, rôzne druhy a reakcie na šikanovanie počas pandémie. Porovnanie výsledkov počas pandémie s výsledkami výskumu EU Kids Online Slovensko z roku 2018 naznačuje, že šikanovanie v rôznych formách významne narástlo. Výskyt šikanovania porovnávame aj s ďalšími premennými ako skúsenosť so sexuálnymi obsahmi, výskyt emocionálnych problémov a problémov s pozornosťou, sebaúcta, pocit bezpečia a prijatia doma a v škole a iné. Otázkou je na koľko sa negatívne javy počas pandémie ukážu ako trvalé, alebo sa po skončení pandémie situácia zlepší. Identifikácia možných vývojových trendov si preto zaslúži priebežné systematické skúmanie.

Kľúčové slová: šikanovanie, pandémia, mládež

Abstract: The pandemic affected society as a whole, including children and young people. The pandemic seems to have affected various negative socio-psychological phenomena, such as bullying. In this paper, we present the results of a representative research that took place in June 2021 under the auspices of the National Coordination Center for Addressing Violence against Children of the Ministry of Labor and Social Affairs of the Slovak Republic. It was attended by 1423 children and adolescents aged 9-17 from all over Slovakia. The research used a research tool from the EU Kids Online IV project and was supplemented by other scales. In this article, we discuss the incidence, different types and reactions to bullying during the pandemic. A comparison of the results during the pandemic with the results of the EU Kids Online Slovakia research from 2018 suggests that bullying in various forms has increased significantly. We also compare the incidence of bullying with other variables such as experience with sexual content, the occurrence of emotional and attention problems, self-esteem, a sense of security and acceptance at home and at school, and others. The question is how much the negative phenomena during the pandemic will prove to be permanent, or if the situation improves after the end of the pandemic. Therefore, the identification of possible development trends deserves ongoing systematic examination.

Keywords: bullying, pandemic, youth

Vývinové aspekty osobnosti, faktory sociálneho prostredia a suicidálne správanie u dospievajúcich po odznení pandémie SARS-CoV-2: Prípadové štúdie

Developmental aspects of personality, factors of social environment and suicidal behaviour in adolescents after the SARS-CoV-2 pandemic: Case studies

Martina Chylová

1. psychiatrická klinika, Lekárska fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Univerzitná nemocnica L. Pasteura, Košice

Abstrakt: Suicidálne správanie u dospievajúcich je v súčasnosti alarmujúcim fenoménom. Evidujeme vysoký počet hospitalizovaných dospievajúcich po suicidálnych pokusoch, pričom toto správanie nemusí byť zapríčinené psychickou poruchou. Cieľom práce je retrospektívna analýza dát o suicidálnych pokusoch dospievajúcich pacientov hospitalizovaných pred a počas pandémie SARS-CoV-2. Sledovaný súbor tvorilo 572 pacientov vo veku 13-19 rokov, hospitalizovaných na 1. psychiatrickej klinike od decembra 2017 po súčasnosť s rôznymi psychickými ťažkosťami. Z nich bolo 252 mužov a 320 žien. Spracované dáta kategorizujeme retrospektívne z registra kliniky a porovnáваме v období pred (12/2017-2/2020) a počas pandémie (3/2020-6/2022). Analýzy sú zamerané na prevalenciu suicidálnych pokusov, príčinné faktory vo vývine osobnosti, v interpersonálnych vzťahoch, v socio-kultúrnych faktoroch a v psychických poruchách, ako sú disharmonický vývin, pohlavná dysfória, impulzivita a sebapoškodzovanie, dysfunkčná rodina, striedavá starostlivosť, vplyv rovesníkov, sociálna izolovanosť počas pandémie. V závere práce sú diskutované kazuistiky 15 ročnej ženy a 17 ročného muža. Tieto zistenia umožňujú porozumieť suicidálnemu správaniu u dospievajúcich, ktorých liečba sa v prípade psychických porúch spája so stigmatizáciou a návšteva pedopsychológa nie je vôbec ľahko dostupná. Nevyhnutná je prevencia pred psychickými poruchami a suicídiami u dospievajúcich a efektívna pomoc zo strany rodiny a profesionálov.

Kľúčové slová: dospievanie, psychické poruchy, suicidálny pokus

Grantová podpora: Tento výskum je finančne podporený Združením profesora Matulaya, o.z.

Abstract: Suicidal behaviour in adolescence is a very serious phenomenon nowadays. High number of hospitalized patients after suicide attempts, not caused only by mental disorders, has been recorded. The aim of this study is the retrospective data analysis of suicide attempts in hospitalized adolescents before and during the SARS-CoV-2 pandemic. The sample consisted of 572 patients aged 13-19 years, who were hospitalized from December 2017 to the present with various mental problems at the department of psychiatry. They were 252 males and 320 females. Data from the register are retrospectively categorized, and compared in a period before (12/2017-2/2020) and during the pandemic (3/2020-6/2022). Outcomes focus on the prevalence of suicide attempts, causal factors in personality development, interpersonal relationships, socio-cultural factors, and mental disorders including disharmonious development, gender dysphoria, impulsivity and self-harm, dysfunctional family, shared parenting, influence of peers, and social isolation during the pandemic. Finally, two case studies of 15-year-old woman and 17-year-old man are discussed. The findings allow us to understand suicidal behaviour in adolescents, whose treatment in the case of mental disorders is associated with stigmatization, and paedopsychological treatment is not easily available. The prevention of mental disorders and suicide in adolescence, and effective help from family members and professionals is therefore necessary.

Keywords: adolescence, mental disorders, suicide attempt

Grant affiliation: This research is financially supported by the Association of Professor Matulaya

Fenotyp autizmu a psychotických porúch a jeho vzťah k interpersonálnym vzťahom v bežnej populácii

The phenotype of autism and psychotic disorders and its relation to interpersonal relationships in the general population

Vladimír Ivančík¹, Jakub Januška¹, Natália Čavojská², Alexandra Straková¹, Michal Hajdúk¹

¹Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

²Psychiatrická klinika, Lekárska fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Autizmus a schizofrénia sú polygénne podmienené neurovývinové ochorenia, ktorých určité znaky a miernejšie vyjadrené prejavy môžeme vidieť aj v neklinickej populácii. Už tieto fenotypické prejavy môžu mať negatívny dopad na interpersonálne vzťahy. Cieľom práce je preskúmať, ktoré dimenzie fenotypu autizmu a psychózy v bežnej populácii súvisia so špecifickými ukazovateľmi interpersonálnych vzťahov (napr. osamelosť, vnímaná opora a pod.). Výskumný súbor tvorilo 290 študentov (81% žien) Univerzity Komenského v Bratislave, ktorí vyplnili online batériu sebaodhadujúcich dotazníkov. Psychotický fenotyp sme merali dotazníkom Community Assessment of Psychic Experiences – CAPE-42, autistické symptómy s Comprehensive Autistic Trait Inventory – CATI a kvalitu interpersonálnych vzťahov s NIH Toolbox Social Relationships Scales. Miera vysvetlenej variability pre jednotlivé oblasti fungovania sa pohybovala od 8.7% do 36.8% pre psychotický fenotyp a od 1.4% do 14% pre autistický fenotyp. Zo skúmaných oblastí bol najlepšie vysvetľujúci model pre osamelosť ($R^2 = .405$, $F(4,285) = 42.841$, $p < .001$). Najčastejším prediktorom deficitov v oblastiach interpersonálnych vzťahov boli negatívne symptómy a depresia. Výsledky štúdie naznačujú, že aj mierne prejavy porúch autistického a psychotického spektra pozorovateľné v bežnej populácii sú asociované s identifikovateľnými ťažkosťami vo viacerých oblastiach interpersonálnych vzťahov.

Kľúčové slová: fenotyp autizmu, fenotyp psychózy, interpersonálne vzťahy

Grantová podpora: APVV 20 - 0185

Abstract: Autism and schizophrenia are polygenic neurodevelopmental disorders, some features and milder manifestations of which can be observed in the non-clinical population. These phenotypic manifestations can have negative impact on interpersonal relationships. The aim of the study was to examine which dimensions of autism and psychosis phenotypes in the general population are related to specific indicators of interpersonal relationships (loneliness, friendships, etc.). The research sample consisted of 290 students (81% women) at Comenius University in Bratislava, who completed an online battery of questionnaires. We measured the psychotic phenotype with the Community Assessment of Psychic Experiences questionnaire - CAPE-42, autistic symptoms with Comprehensive Autistic Trait Inventory – CATI and quality of interpersonal relationships with NIH Toolbox Social Relationships Scales. The degree of explained variability for individual areas of functioning ranged from 8.7% to 36.8% for the psychosis phenotype and from 1.4% to 14% for the autism phenotype. Of the research areas, the best explanatory model was loneliness ($R^2 = .405$, $F(4,285) = 42.841$, $p < .001$). The most common predictors of deficits in interpersonal relationships were negative symptoms and depression. The results of the study suggest that even mild manifestations of autism and psychotic spectrum disorders observable in the general population are associated with identifiable difficulties in several areas of interpersonal relationships.

Keywords: autism phenotype, psychosis phenotype, interpersonal relationships

Grant affiliation: APVV 20 - 0185

Stresové prožívání po tornádu na Moravě

Stress experiencing after the tornado in Moravia

Dagmar Kožinová

Paneurópska vysoká škola v Bratislave

Abstrakt: Cílem příspěvku je přiblížit výsledky výzkumu, který se zabýval stresovým prožíváním po tornádu na Moravě 24.6.2021 u lidí, kteří splnili kritéria a byli zasaženi. Výzkumný soubor tvořilo 52 respondentů (35 žen a 17 mužů, průměrný věk 49,9 let). Zjišťovali jsme co lidé subjektivně pociťovali přímo při úderu tornáda, dále co bylo pro ně největší zátěží při samotném úderu, ale i jak se jejich vnímání zátěže měnilo s časovým odstupem. Výzkum byl kvalitativní, sběr dat byl realizovaný prostřednictvím vlastního vytvořeného dotazníku. Nejvyšší možný stres lidé pociťovali při rozednění na druhý den po tornádu 55.8% respondentů. Druhou nejvyšší hodnotu stresového prožívání lidé zažili při úderu tornáda 42.2%. Pak už stres v čase klesal. Největší zátěží pro lidi bylo jednoznačně emoční prožívání. Strach při úderu tornáda popsalo 36 respondentů. 34 pak dojem neskutečnosti či nereálnosti prožité situace. Zátěž se v čase měnila. Psychická se postupně snižovala. Nicméně i 3 - 4 měsíce po události 23% respondentů pociťovalo strach.

Klíčové slová: lidé zasažení tornádem, psychologie mimořádných událostí, stresová reakce po tornádu

Abstract: The aim of the contribution is to adumbrate the results of the research dealing with stress experiencing after the tornado in Moravia on 24th June 2021 of people who met the criteria and were hit by the tornado. The research group consisted of 52 respondents (35 women and 17 men, aged 49.9 in average). We tried to find out what people subjectively felt at the very strike of the tornado, what was the most enormous stress for them at the very moment, but also how was their perception of the strain changing in time. The research was qualitative, data were collected with the help of a self-made questionnaire. The highest possible stress was perceived by 55.8% of respondents on the next day after the tornado at daylight. The second highest value of stress people experienced in the moment of the tornado strike – 42.2%. Stress experience was diminishing with time thereafter. Univocally, emotional experiencing was the most enormous strain for the people. 36 respondents described they were scared upon the strike of the tornado. 34 spoke about a sense of unbelievability or unreality of the experienced situation. Their strain was changing in time. Psychological strain gradually diminished. However, even 3-4 months after the event 23% of the respondents felt scared.

Keywords: people hit by tornado, psychology of emergencies, stress reaction after tornado

Postoje voči LGBT komunitě vo vzťahu k štýlu pripútania slovenských a českých dospelých vo veku 18 až 60 rokov

Attitudes towards the LGBT community in relation to the attachment styles of Slovak and Czech adults aged from 18 to 60 years

Daniel Lenghart¹, Michal Čerešník²

¹Katedra psychológie, Univerzita Palackého v Olomouci

²Ústav všeobecnej psychológie, Paneurópska vysoká škola v Bratislave

Abstrakt: Cieľom štúdie je zmapovanie postojov voči LGBT komunitě v slovenskej a českej populácii dospelých v kontexte štýlov pripútania. Vychádzame z predpokladu, že ľudia s bezpečným štýlom pripútania disponujú pozitívnymi postojmi voči LGBT komunitě a ľudia s vyhýbavým a úzkostným štýlom pripútania majú negatívny postoj. (Ciocca et al., 2015). Predpokladáme, že existujú rozdiely medzi slovenskou a českou populáciou v našom výskumnom súbore. Štúdie sa zúčastnili celkovo 153 respondentov a respondentiek zo Slovenskej republiky a 117 respondentov a respondentiek z Českej republiky. Využitě boli dve výskumné metódy: dotazníková metóda „Postoje voči LGBT komunitě“, ktorá predstavuje kombináciu 5 dotazníkov. Meria postoje voči vybraným sexuálnym orientáciám a rodovým identitám (Morrison, & Morrison, 2002; Hill, & Willoughby, 2005; Herek, & McLemore, 2013; Hoffarth et al., 2016; Lenghart, & Čerešník, 2022), a dotazníková metóda „Miera pripútania dospelých“ (Lenghart & Čerešník, 2022). Je slovenskou modifikáciou pôvodného dotazníka State Adult Attachment Measure (SAAM; Gillath et al., 2009), ktorá nám umožnila zaradiť respondentov a respondentky do troch základných kategórií: bezpečný, vyhýbavý a úzkostný štýl. Výsledky štúdie poukazujú na to, že slovenskí dospelí s bezpečným štýlom sú viac diskriminační voči LGBT komunitě a jej vybraným identitám v porovnaní s tými, ktorí majú vyhýbavý a úzkostný štýl. Rozdiely neboli preukázané v českej populácii dospelých.

Kľúčové slová: postoje voči LGBT, pripútanie, neskorá adolescencia a dospelosť

Grantová podpora: Príspevok vznikol za podpory MŠMT ČR udelený UP v Olomouci (IGA_FF_2022_026). „Iná“kosť? Ovplyvňuje vzťahová väzba prosociálne a diskriminačné konanie voči LGBT ľuďom?

Abstract: The aim of the study is to map attitudes towards the LGBT community in the Slovak and Czech adult population in the context of attachment styles. We assume that people with secure attachment styles have positive attitudes towards the LGBT community and people with avoidant and anxious attachment styles have negative attitudes (Ciocca et al., 2015). We assume that there are differences between the Slovak and Czech population in our research sample. A total of 153 respondents from the Slovak Republic and 117 respondents from the Czech Republic participated in the study. Two research methods were used: the questionnaire method "Attitudes towards the LGBT community", which is a combination of 5 questionnaires. It measures attitudes towards selected sexual orientations and gender identities (Morrison, & Morrison, 2002; Hill, & Willoughby, 2005; Herek, & McLemore, 2013; Hoffarth et al., 2016; Lenghart, & Čerešník, 2022), and the questionnaire method "State Adult Attachment Measure" (Lenghart & Čerešník, 2022). It is a Slovak modification of the original State Adult Attachment Measure (SAAM; Gillath et al., 2009) questionnaire, which allowed us to classify respondents into three basic categories: secure, avoidant, and anxious style. The results of the study suggest that Slovak adults with secure style are more discriminating towards the LGBT community and its selected identities compared to those with avoidant and anxious style. Differences were not demonstrated in the Czech adults.

Keywords: attitudes towards LGBT, attachment, late adolescence and adulthood

Grant affiliation: This work was supported by the MŠMT ČR under Grant UP in Olomouc (IGA_FF_2022_026). "Other"ness? Does attachment influence prosocial and discriminatory behaviour towards LGBT people?

Osobnost a řídicí styl teleoperátorů dálkově řízených vozidel

Personality and driving style of teleoperators of remotely driven vehicles

Václav Linkov

Centrum dopravního výzkumu, v.v.i.

Abstrakt: Vývoj autonomních technologií znamená, že s jejich uplatněním v běžném životě lidé zapomenou jak řídit auta. Pokud nastane nějaký problém, neschopnost převzít řízení lidí sedících v autě bude moci být kompenzována tak, že řízení převezme teleoperátor řídící auto ze vzdáleného místa. Zatím nevíme, jaký může být vztah mezi řídicím stylem teleoperátorů a osobností. Ve svém příspěvku navrhuji některé vztahy mezi osobností a chováním teleoperátorů, které by mohly být nalezeny až se tato technologie začne více používat. Sensation seeking se může vztahovat k více riskantnímu řídicímu stylu teleoperátorů, jako například volbě vyšší rychlosti. Teleoperátoři skórující výše v neuroticismu a impulzivní teleoperátoři mohou mít agresivnější řídicí styl. Altruističtí teleoprátoři a teleoperátoři skórující výše ve svědomitosti a neuroticismu mohou volit opatrnější řídicí styl. Preference pro řízení dálkově ovládaných aut může být spojena s otevřeností ke zkušenosti. Tyto hypotézy budou moci být testovány až se dálkově řízená auta stanou běžnou součástí provozu a více lidí se stane jejich teleoperátory.

Klíčové slová: osobnost, dálkově řízená vozidla, teleoperátoři

Grantová podpora: Technologická agentura ČR - Situační povědomí operátora dálkově řízeného vozidla (CK01000121)

Abstract: Development of autonomous driving technologies means that with its employment in common life people will lose their car-driving skills. When there will be a problem with technology, lack of driving skills of people inside the car might be solved by giving control to a teleoperator driving the car from a remote destination. Little is known about how driving style of teleoperators might be connected to personality. I suggest some connections between personality and teleoperator behaviour, which might be found when this technology becomes broadly used. Sensation seeking might be connected to a more risky driving style of teleoperators, like choosing higher speed. Teleoperators scoring higher in neuroticism and Impulsive teleoperators becoming easily angry might have a more aggressive driving style. Altruist teleoperators and teleoperators higher in agreeableness and conscientiousness might have a more cautious driving style. Preference for driving remotely operated cars might be connected to openness to experience. These hypotheses might be tested when remotely driven vehicles become more widely used and enough people become their teleoperators.

Keywords: personality, remotely driven vehicles, teleoperators

Grant affiliation: Technology agency of the Czech Republic - Situational awareness in drivers of teleoperated vehicles (CK01000121)

Výzvy a nástrahy komunikácie pracovníkov záchranej zdravotnej služby počas pandémie COVID-19

Challenges and pitfalls of emergency medical service communication during the COVID-19 pandemic

Denisa Marcinechová, Jitka Gurňáková

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Pandémia ochorenia COVID-19 priniesla v našich podmienkach dovedy ťažko predstaviteľné obmedzenia a výzvy najmä pre zdravotníckych pracovníkov v prvej línii. Sociálny dištanc, preťaženosť zdravotníckeho systému, zvýšené emočné vypätie tak na strane spoločnosti, ako aj na strane zdravotníkov, počiatočný nedostatok a následná nevyhnutnosť využívania osobných ochranných pomôcok, vrátane prekrytia tváre, vytvorili nové bariéry v procese komunikácie a podpory spolupráce medzi zasahujúcimi zdravotníkmi a ich pacientami. Cieľom tejto štúdie bola identifikácia najzávažnejších problémov v rámci komunikácie s pacientom a jeho blízkymi, s ktorými sa stretávali pracovníci ZZS v období pandémie ochorenia COVID-19. Súbor: 17 pracovníkov záchranej zdravotnej služby (11 zdravotníckych záchranárov a 6 lekárov) vo veku od 25 do 65 rokov ($M = 41.5$; $SD = 11.57$) s priemernou dĺžkou zdravotníckej praxe 16,88 rokov ($SD = 9.15$). Výsledky: Na základe tematickej analýzy hĺbkových, pološtruktúrovaných rozhovorov boli za najťažšie výzvy v rámci komunikácie s pacientmi počas troch vln pandémie infekčného ochorenia zo strany zasahujúcich profesionálov považované prejavy zvýšenej agresivity zo strany pacientov a ich blízkych, spôsobené ich odmietavým postojom voči očkovaniu a testovaniu. Za efektívne postupy komunikácie s pacientom boli zdravotníckymi profesionálmi zo ZZS považované prvky dominantného, paternalistického vystupovania: edukácia, tendencia k stručnému a/alebo direktívnemu vyjadrovaniu.

Kľúčové slová: COVID-19, komunikácia, záchranná zdravotná služba

Grantová podpora: VEGA 2/0083/22 Stratégie, zdroje a dôsledky regulácie emócií pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Abstract: The COVID-19 pandemic has brought previously unimaginable constraints and challenges in our context, especially for frontline health workers. The social distance, the overburdened health care system, the increased emotional strain on both sites (society and health care workers), the initial lack and subsequent necessity to use personal protective equipment, including face covering, created new barriers in the process of communication and fostering cooperation between the intervening health workers and their patients. The aim of this study was to identify the most serious problems in communication with patients and their relatives encountered by emergency medical service (EMS) workers during the COVID-19 pandemic. The sample: 17 EMS workers (11 paramedics and 6 physicians) aged 25 to 65 years ($M = 41.5$; $SD = 11.57$) with a mean length of medical experience of 16.88 years ($SD = 9.15$). Results: Based on thematic analysis of in-depth, semi-structured interviews, the most difficult challenges in communicating with patients during the three waves of the infectious disease pandemic by the intervening professionals were considered to be manifestations of increased aggression by patients and their relatives, caused by their refusal to vaccinate and test. Elements of a dominant, paternalistic behaviour (e.g., education, a tendency to concise and/or directive expression) were considered to be effective communication practices of communication with the patient by EMS professionals.

Keywords: COVID-19, communication, emergency medical services

Grant affiliation: VEGA 2/0083/22 Strategies, resources and consequences of emotion regulation in the provision of health care

Vplyv vzťahovej väzby na využívanie obranných mechanizmov

The impact of attachment on the use of defense mechanisms

Katarína Matejová¹, Liliana Medvedová²

¹Katolícka univerzita v Ružomberku

²CDR Semeteš

Abstrakt: Cieľom príspevku je identifikovať vplyv typu vzťahovej väzby na využívanie obranných mechanizmov. Výskumnej štúdie sa zúčastnilo 307 účastníkov vo veku od 18 do 41 rokov (73.9% žien) zo Slovenska. Použité boli metodiky revidovaný dotazník The Experiences in Close Relationships-Revised Questionnaire ECR-R [Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R.] – sebaopisovací dotazník merajúci dve základné dimenzie vzťahovej väzby, úzkosť a vyhýbavosť a dotazník Defense Style Questionnaire DSQ-40 [Bond, M. et al.] – identifikuje využívanie 20 obranných štýlov, ktoré ďalej klasifikuje na zrelé, nezrelé a neurotické obranné mechanizmy. Hierarchická regresná analýza a Pearsonova korelácia preukázali významnú súvislosť medzi typom vzťahovej väzby a využívanou skupinou obranných mechanizmov u respondentov. Jednotlivé typy vzťahovej väzby (VV) predikujú 40.9% variácie vo využívaní zrelej mechanizmov (bezpečná, úzkostná VV); 76.6% nezrelej mechanizmov (bezpečná, odmietavá, ustráchaná VV) a 63.5% neurotických mechanizmov (ustráchaná, úzkostná VV). V príspevku sú diskutované praktické implikácie zistených výsledkov v oblasti ďalšieho výskumu a psychologického poradenstva.

Kľúčové slová: vzťahová väzba, obranné mechanizmy, diagnostika obranných mechanizmov

Abstract: The aim of this paper is to identify the impact of the style of attachment on the use of defense mechanisms. 307 participants aged 18-41 (73.9% female) from Slovakia participated in the research study. The instruments used were The Experiences in Close Relationships-Revised Questionnaire ECR - R [Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R.] - a self-assessment questionnaire measuring two core dimensions of attachment, anxiousness and avoidance, and the Defense Style Questionnaire DSQ-40 [Bond, M. et al.] - identifying the use of 20 defense styles, which it classifies into mature, immature, and neurotic defense mechanisms. Hierarchical regression analysis and Pearson correlation demonstrated a significant association between the type of attachment and the style of defense mechanisms used by the respondents. The different types of attachment in adulthood predicted 40.9% of the variance in the use of mature mechanisms (secure, preoccupied attachment); 76.6% of immature mechanisms (secure, dismissive, fearful attachment); and 63.5% of neurotic mechanisms (fearful, preoccupied attachment). Practical implications of the findings for further research and psychological counseling are discussed.

Keywords: attachment, defense mechanisms, diagnostic of defense mechanisms

Reflexe aktuální praxe v psychologické diagnostice pro aktualizaci používaných jazykově diagnostických nástrojů

Reflection of the current practice in psychological diagnostics for updating and reviewing the language-based diagnostic tools

Lothar Filip Rudorfer

Katedra psychologie, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

Abstrakt: Cílem pilotní studie je zmapovat povědomí odborné psychologické veřejnosti o psychometrických standardech, neboť řada českých pedagogických a psychologických metod neobsahuje veškeré informace o zpracování dat, zdali a jak často jsou recenzovány a do jaké míry daný diagnostický nástroj splňuje psychometrické standardy validity a reliability. Uvědomujeme si nutnost používat co nejlepší diagnostické postupy, abychom mohli předcházet chybným interpretacím a závěrům v diagnostickém procesu. Následující dotazník nám pomůže zjistit míru informovanosti odborné a akademické obce v oblastech využití standardizačních postupů.

Klíčové slová: psychometrika, metaanalýza, jazykový výkon

Grantová podpora: GAUK 316722 / Horizon 2020 AMASS

Abstract: The results of the worldwide screening will be used for the empirical part of my dissertation, which aims to map the awareness of the professional psychological public about psychometric standards, because many Czech pedagogical and psychological methods do not contain all information about data processing. Whether and how often they are reviewed and to what extent the given diagnostic tool meets psychometric standards of validity and reliability. We recognize the need to use the best possible diagnostic procedures in order to prevent misinterpretations and conclusions in the diagnostic process.

Keywords: psychometrics, meta-analysis, language performance

Grant affiliation: GAUK 316722 / Horizon 2020 AMASS

Souvislost mezi autoritářstvím a politickou participací u mladých lidí

The association between authoritarianism and political participation among the youth

Michal Mužík

Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita

Abstrakt: Přestože je autoritářství jeden z nejvíce studovaných fenoménů v sociální a politické psychologii, jeho vztah k politické participaci není dostatečně prozkoumán. Cílem tohoto výzkumu je prozkoumat souvislost pravcového autoritářství s různými formami politické participace. Rozlišujeme zde konvenční politickou participaci, protestní politickou akci, prosociální participaci a online participaci. Protože jsme předpokládali, že efekt autoritářství bude také ovlivněn dalšími proměnnými, přidali jsme do modelu moderační efekt vnitřní politické efficacy (internal political efficacy), kde jsme předpokládali pozitivní efekt, a politického odcizení (political alienation), kde jsme předpokládali negativní efekt. Pro účely výzkumu jsme zanalyzovali longitudinální dotazníková data z evropského projektu Horizon 2020 CATCH-EyoU (2015–2018). Použitý český vzorek se skládal z 1346 respondentů ve věku 15–25 let. Prozatímní výsledky ukazují, že autoritářství negativně souvisí s prosociální participací, politická efficacy pozitivně souvisí s prosociální a online participací, a politické odcizení negativně s konvenční participací. Žádný předpokládaný moderační efekt podpořen nebyl. Hlavním zjištěním tedy je, že se lidé s vysokou mírou autoritářství méně účastní například dobrovolnických nebo charitativních akcí, ale míra jiné formy politické participace je u nich obdobná jako lidí s nižší mírou autoritářství.

Klíčové slová: autoritářství, politická participace, mladí lidé

Abstract: While authoritarianism is one of the most studied phenomena in social and political psychology, the exact nature of authoritarian political participation is still unknown. The aim of this research was to examine the ways in which right-wing authoritarianism relates to various forms of political participation. We distinguished between conventional political participation, protest political action, prosocial participation, and online participation. Because we assumed that the effect of authoritarianism will be affected by other variables, we added moderation effect of internal political efficacy, where we expected a positive effect, and political alienation, where we expected a negative effect. For this research, longitudinal questionnaire data from EU-funded Horizon 2020 project CATCH-EyoU (2015–2018) were re-analysed. Used sample came from the Czech Republic and consisted of 1346 respondents aged 15–25 years. Preliminary results showed that authoritarianism was negatively associated with prosocial participation, political efficacy was positively associated with prosocial and online participation, and political alienation was negatively associated with conventional participation. No assumed moderation effect was supported. Main finding is that people high in authoritarianism are participative in activities such as volunteering and charity, but their degree of participation in other activities is similar to people lower in authoritarianism.

Keywords: authoritarianism, political participation, youth

Skruté medzi riadkami: Úskalia sekundárneho transferu pri používaní literárnych príbehov na zmiernovanie predsudkov

Hidden between the lines: The pitfalls of secondary transfer when using literary stories to reduce prejudice

Simona Olhová, Monika Brachtlová

Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Ostravská univerzita

Abstrakt: Cieľom štúdie bolo overiť, či sprostredkovaný medziskupinový kontakt realizovaný skrz čítanie literárnych príbehov zmiernuje negatívne postoje voči minoritám v Českej republike. Výskumnou vzorkou bolo 43 žiakov (vek 11-13 rokov) z lokality s relatívne nízkou koncentráciou etnických a národnostných minorít. Intervencia prebiehala 5 týždňov. Počas prvého a posledného týždňa všetci žiaci vyplnili dotazník zameraný na postoje k deviatim minoritám, a v prípade vietnamskej minority aj na komponenty medziskupinového kontaktu (sociálna vzdialenosť, úzkosť, dôvera, behaviorálne tendencie). V experimentálnej podmienke žiaci čítali v rozmedzí troch týždňov dohromady tri príbehy z populárnej knihy zameranej na medziskupinovú skúsenosť vietnamského chlapca v Českej republike. V kontrolnej podmienke žiaci neabsolvovali žiadne čítanie. Vplyv intervencie sa preukázal jedine v prípade vietnamskej minority (primárny transfer), v prípade ostatných skúmaných minorít sa postoje nezmiernili – nepreukázal sa teda sekundárny transfer. V dôsledku intervencie sa zvýšila medziskupinová dôvera voči vietnamskej minorite, v prípade ostatných komponentov medziskupinových vzťahov nedošlo k štatisticky významnej zmene. V príspevku diskutujeme používanie kontaktnej hypotézy v praxi, a neúspech sekundárneho transferu.

Kľúčové slová: medziskupinové vzťahy, minority, sprostredkovaný kontakt

Abstract: The aim of the study was to verify whether the vicarious intergroup contact realised through the reading of literary stories reduces negative attitudes towards minorities in the Czech Republic. The research sample consisted of 43 pupils (11-13 years) from a locality with a relatively low concentration of ethnic and national minorities. The intervention lasted 5 weeks, with all students completing a questionnaire in the first and in the last week. The questionnaire focused on attitudes towards nine minorities and, in the case of the Vietnamese minority, also components of intergroup contact (social distance, anxiety, trust, behavioural tendencies). In the experimental condition, students read three stories (over a three-week period) from a popular book focused on the intergroup experience of a Vietnamese boy in the Czech Republic. In the control condition, the students did not complete any reading. The impact of the intervention was demonstrated only in the case of the Vietnamese minority (primary transfer); in the case of the other minorities, attitudes did not change – thus no secondary transfer was demonstrated. As a result of the intervention, there was an increase in intergroup trust in the Vietnamese minority; there was no statistically significant change in the other components of intergroup relations. In the paper, we discuss the contact hypothesis in practice and the failure of the secondary transfer.

Keywords: intergroup relations, minorities, vicarious contact

Osobnostní rozvoj v procesu zotavování se ze závislosti na alkoholu – dílčí výsledky

Personal growth in alcohol addiction recovery – partial results of the research study

Alena Olivová¹, Alena Slezáčková²

¹Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

²Ústav psychologie a psychosomatiky, Lékařská fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt: Proces zotavování se ze závislosti na omamných látkách není pouze stádiem abstinence a obdobím remise, nýbrž jde o komplexní rehabilitaci jedince - fyzickou, sociální, morální, ekonomickou, psychickou i spirituální. Studie pomocí metody zakotvené teorie mapuje změny v procesu zotavování se ze závislosti na alkoholu u 6 mužů s minimální délkou abstinence 2 roky. Prvky osobnostního rozvoje jsou popsány v rovině vztahů s okolím (co do nárůstu empatie a tolerance, porozumění problémům druhých nebo přijímání zpětné vazby), v emoční seberegulaci (ve zvládnání svých emocí a přijetí zkušenosti ve smyslu smíření se se závislostí), v péči o sebe (kultivací svých zájmů, vzděláváním se, sportováním či úpravou zevnějšku), a taktéž v rozvoji duchovní stránky osobnosti (nalézání smysluplnosti života a získání životní pokory). Dosavadními hlavními kategoriemi při tvorbě nové teorie, související s osobnostním rozvojem v kontextu závislosti, jsou zotavování jako proces dozrávání a míra nutného přizpůsobování se (např. v souvislosti s represivitou protialkoholních léčeb). V tom ohledu jsou určeny dva faktory – represe a svobodná volba, podporující či znesnadňující přijetí závislosti, a ovlivňující ochotu ke změně a k léčbě, v tom důsledku možnosti ze své zkušenosti benefitovat ve směru osobnostního rozvoje. Výsledky mohou být uplatněny v terapeutické praxi při práci s cílovou klientelou k podpoře kvality života v zotavování a prevenci relapsu. Předpoklad ukončení výzkumné studie je konec roku 2022.

Klíčové slová: zotavování, osobnostní rozvoj, závislost

Abstract: Recovering from substance abuse addiction is not only about the stage of abstinence and remission. It is multifaceted rehabilitation - physical, social, moral, economic, psychical, and spiritual. The grounded theory method is used to elaborate on personal changes in alcohol addiction recovery in male respondents (if they had a minimum of two years of sobriety). Personal growth aspects are emerging in relationships with the others (in terms of increasing empathy and tolerance, understanding the problems of others, or receiving feedback), emotional self-regulation (managing emotions and accepting experience in terms of reconciliation with addiction), self-care (quality free time spending, education, doing sport and putting effort into appearance), and spirituality (finding the meaning of life and becoming more humble). The main categories in the process of building a new theory related to personal growth in the context of addiction are recovery as maturation process and the level of necessary adaptation (e.g., the necessity of the repressiveness of alcohol treatment). In this regard, two factors are identified - repression and freedom of choice, supporting or hindering the ability to conciliate addiction, influencing the willingness to change and start treatment, and benefit from experience in terms of personal growth. The outcomes should support the recovery process and prevent experiencing of relapses. The estimated time of completion of the study is the end of 2022.

Keywords: recovery, personal growth, addiction

Naratívna produkcia detí v predškolskom veku: Porovnanie vplyvu dvoch vzdelávacích programov jazykového vzdelávania

Narrative production in preschool age: A comparison of two early literacy programmes

Zuzana Petrová¹, Olga Zápotočná¹, Marek Urban², Kamila Urban¹

¹Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV, v. v. i

²Katedra psychologie a věd o životě, Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova

Abstrakt: Zavedenie nového Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016) prinieslo unikátnu príležitosť sledovať, ako sa vyvíjajú dôležité oblasti jazykových schopností a ranej gramotnosti detí. Cieľom tohto príspevku je analyzovať naratívnu produkciu dvoch skupín detí – prvá skupina (N = 278) absolvovala jazykové vzdelávanie v režime predchádzajúceho národného kurikula a druhá skupina (N = 99) v režime nového národného kurikula, ktoré deťom systematicky poskytuje príležitosti na poznávanie príbehov v zmysle ich obsahu, významu aj štruktúry, ale aj iných oblastí gramotnosti. Dáta sme zbierali prostredníctvom dvoch sérií obrázkových sekvencií. Analýzy príbehov detí spočívali v zistení celkového počtu slov, počtu jedinečných slov v príbehu, štruktúry príbehu a priemerného počtu komponentov použitých v rozprávaní. Na identifikáciu rôznych úrovní naratívnej produkcie u detí bola použitá nehierarchická zhuková analýza. Analýza identifikovala tri profily detí: deti so slabou (N = 77), strednou (N = 166) a silnou naratívnou produkciou (N = 135). Analýza profilov detí ukázala, že v skupine detí, ktoré jazykové vzdelávanie absolvovali podľa nového kurikula, bolo významne viac detí ($V = .30$) so silnou a strednou naratívnou produkciou a v skupine detí, ktoré absolvovali predprimárne vzdelávanie podľa predchádzajúceho národného kurikula, bolo významne viac detí so slabou naratívnou produkciou.

Kľúčové slová: naratívna produkcia, rané jazykové vzdelávanie, štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie

Grantová podpora: Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-19-0074 a MŠ SR, projekt VEGA 2/0134/18

Abstract: The implementation of the new national early literacy curriculum in 2016 presented an opportunity to compare early literacy skills in two groups of preschool children: those who had followed the previous curriculum (N = 278) and those who attended preschools with a literacy-rich environment (which provides children with opportunities to acquire good narrative skills), under the new curriculum (N = 99). The goal of the present paper was to analyse and compare children's narrative production based on two picture sequences. The analyses consisted in identifying the total number of words produced, words produced only once during the narration, narrative structure and mean number of components used in the narration. The analysis demonstrates how children use language and literacy skills in creating their own decontextualized, thematic, and formally coherent narratives. A non-hierarchical cluster analysis was used to identify different levels of narrative production in children. The analysis identified three child profiles: children with weak (N = 77), moderate (N = 166), and strong narrative production (N = 135). An examination of the child profiles showed that there were significantly more children ($V = .30$) with strong and moderate narrative production under the new early literacy curriculum and significantly more children with weak narrative production under the old curriculum.

Keywords: narrative production, early literacy education, early childhood literacy curriculum

Grant affiliation: This work was supported by the Slovak Research and Development Agency under the Contract no. APVV-19-0074 and Scientific Grant Agency of the Ministry of Education of the Slovak Republic, grant VEGA 2/0134/18

Štýly humoru a odpustenie vo vzťahu k osobnosti človeka

Styles of humor and forgiveness in relation to personality traits

Mário Schwarz, Miroslava Nováková

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt: Cieľom práce bolo preskúmať vzťah medzi preferovaným štýlom humoru a tendenciou k odpusteniu v kontexte osobnostných črt. Skúmali sme aj rozdiely v miere odpustenia medzi slobodnými a ľuďmi, žijúcimi v manželstve. Štýly humoru sme skúmali prostredníctvom Dotazníka štýlov humoru (Humor Styles Questionnaire, HSQ; Martin et al., 2003), tendenciu k odpusteniu sme skúmali prostredníctvom Heartlandského dotazníka odpúšťania (Heartland Forgiveness Scale, HFS; Thompson, Snyder et al., 2005) a osobnostné charakteristiky sme zisťovali prostredníctvom Big Five Inventory-2 (BFI-2; Soto, John, 2017). Do štúdie bolo zapojených 119 respondentov vo veku od 12 do 86 rokov. Zistili sme, že sebaposilňujúci štýl humoru pozitívne koreloval s tendenciou k odpusteniu a aj so všetkými tromi subškálami - tendenciou odpustiť sebe, iným a situácii. Pri afiliatívnom štýle humore sa zistil len slabý vzťah s odpustením sebe. Pri maladaptívnych štýloch sa potvrdila negatívna korelácia agresívneho štýlu s tendenciou k odpusteniu. Tendencia k odpusteniu pozitívne korelovala s prívetivosťou, nižšia korelácia sa zaznamenala aj so svedomitosťou a otvorenosťou voči skúsenosti. Zároveň sa však potvrdila silná, negatívna korelácia s negatívnou emocionalitou. Pri extravertii sa vzťah s tendenciou k odpusteniu potvrdil pre pri odpustení sebe. Rozdiel v tendencii k odpusteniu medzi slobodným a manželmi sa nenašiel.

Kľúčové slová: odpustenie, štýly humoru, osobnostné črty

Grantová podpora: VEGA č. 1/0518/20 Odpustenie z pohľadu psychológie - intrapersonálne a interpersonálne aspekty a vzťah s psychickým zdravím

Abstract: The aim of the work was to investigate the relationship between styles of humor and forgiveness in the context of personality traits. We also examined the differences in forgiveness between singles and married people. We used the Humor Styles Questionnaire (HSQ; Martin et al., 2003), Heartland Forgiveness Scale (HFS; Thompson, Snyder et al., 2005) and Big Five Inventory-2 (BFI-2; Soto, John, 2017). The sample involved 119 respondents aged 12 to 86 years. It has been confirmed that the self-enhancing style of humor is positively related to all measured types of tendency of forgiveness – including oneself, others, and situation. The affiliative style of humor was related only with the tendency of forgiveness to oneself. We discovered a negative correlation between aggressive styles of humor and the tendency of forgiveness. The correlation we confirmed was between tendency of forgiveness and agreeableness. The weakest correlation was between conscientiousness and open-mindedness. The strongest correlation was with negative emotionality. We did not discover statistically significant difference in tendency of forgiveness between single and married individuals.

Keywords: forgiveness, humor styles, personality traits

Grant affiliation: VEGA 1/0518/20 Forgiveness from the point of view of psychology - intrapersonal and interpersonal aspects and the relationship with mental health

Senzitivita voči nespravodlivosti, empatia, vďačnosť v kontexte odpustenia

Sensitivity to injustice, empathy, gratitude in the context of forgiveness

Mário Schwarz, Andrea Demková

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt: Cieľom štúdie je objasniť vzájomné vzťahy medzi senzitivitou voči nespravodlivosti, empatiou, vďačnosťou a odpustením. Chceli sme tiež zistiť medzipohlavné rozdiely v jednotlivých konštruktoch. Výskumný súbor tvorilo 421 respondentov vo veku od 18 do 38 rokov. Priemer vzorky bol 23.22 (SD = 3.86). Z toho 198 mužov s priemerným vekom 23,9 (SD = 4.21) a 223 žien s priemerným vekom 22,6 (SD = 3.41). Senzitivita voči nespravodlivosti bola meraná JSI [Justice Sensitivity Inventory] od Schmitt et al. (2010). Empatia bola meraná prostredníctvom QCAE [Questionnaire of Cognitive and Affective Empathy] od Reniers et al. (2011). Vďačnosť bola meraná prostredníctvom GRAT [Short Form Gratitude, Resentment, and Appreciation Test] od Thomasa a Watkinsa (in Garg, Mehak, 2021). Odpustenie bolo merané prostredníctvom BFS [Bolton Forgiveness Scale] od Amanze a Carsona (2019). Výsledky nášho výskumu poukazujú na to, že senzitivita voči nespravodlivosti na iných pozitívne korelovala s odpustením, empatiou a vďačnosťou, zatiaľ čo senzitivita voči nespravodlivosti na obeť negatívne korelovala s vďačnosťou a odpustením. Vzťahy medzi empatiou, vďačnosťou a odpustením navzájom spolu pozitívne korelovali. Medzi mužmi a ženami boli významné rozdiely v senzitivite voči nespravodlivosti, empatii, vďačnosti a odpustení.

Kľúčové slová: odpustenie, senzitivita voči nespravodlivosti, empatia

Grantová podpora: VEGA č. 1/0518/20 Odpustenie z pohľadu psychológie - intrapersonálne a interpersonálne aspekty a vzťah s psychickým zdravím

Abstract: The aim of this study is to clarify the interrelationships between sensitivity to injustice, empathy, gratitude, and forgiveness. We wanted to find gender differences in the individual constructs. The research population consisted of 421 respondents between the age of 18 and 38. The mean of the sample was 23.22 (SD = 3.86). Of these, 198 were men with a mean age of 23.9 (SD_{male} = 4.21) and 223 were women with a mean age of 22.6 (SD_{female} = 3.41). Sensitivity to injustice was measured by the JSI [Justice Sensitivity Inventory] by Schmitt et al. (2010). Empathy was measured by the QCAE [Questionnaire of Cognitive and Affective Empathy] by Reniers et al. (2011). Gratitude was measured through the GRAT [Short Form Gratitude, Resentment, and Appreciation Test] by Thomas and Watkins (in Garg, Mehak, 2021). Forgiveness was measured through the BFS [Bolton Forgiveness Scale] by Amanze and Carson (2019). Results indicated that sensitivity to injustice to others was positively correlated with forgiveness, empathy, and gratitude, whereas sensitivity to injustice to the victim was negatively correlated with gratitude and forgiveness. The relationships between empathy, gratitude, and forgiveness were related and positively correlated with each other. We found out significant differences between men and women in sensitivity to injustice, empathy, gratitude and forgiveness.

Keywords: forgiveness, sensitivity to injustice, empathy

Grant affiliation: VEGA 1/0518/20 Forgiveness from the point of view of psychology - intrapersonal and interpersonal aspects and the relationship with mental health

Dôvera a dôveryhodnosť: Ako ich vnímame a ako sa líšia?

Trust and trustworthiness: How do we perceive them and how do they differ?

Jana Tencerová¹, Martin Pástor², Lucia Záhorcová¹

¹Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

²Ústav aplikovanej psychológie, Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Uvedená štúdia sa zameriava na zmapovanie toho, ako ľudia definujú pojmy dôvera a dôveryhodnosť. Zároveň sa zameriava na zmapovanie faktorov, ktoré pozitívne a negatívne ovplyvňujú formovanie dôvery a tiež faktorov, ktoré pozitívne a negatívne vplyvajú na posudzovanie dôveryhodnosti. Pre účely dosiahnutia cieľov tohto výskumu bol použitý súbor otvorených otázok zameraný na získanie daných definícií a faktorov. Výskumnú vzorku tvorilo 60 účastníkov vo veku od 18 do 87 rokov ($M = 50.06$, $SD = 16.896$). Pomocou metódy CQR boli odpovede účastníkov analyzované a rozdelené do domén a kategórií na základe ich obsahu. Výsledky výskumu naznačujú rôznorodosť chápania týchto pojmov, pričom dominovalo chápanie dôvery ako druhu správania a dôveryhodnosti ako formu istoty a možnosti spoľahnúť sa. Najfrekvencovanejšie menovaným faktorom, ktorý ovplyvňuje formovanie dôvery aj posudzovanie dôveryhodnosti boli predošlé skúsenosti. Dané zistenia prispievajú k doterajšiemu výskumu dôvery, a to najmä v kvalitatívnej rovine.

Kľúčové slová: dôvera, dôveryhodnosť, formovanie dôvery

Grantová podpora: Tento výskum bol podporený vedeckou grantovou agentúrou VEGA č. 2/0035/20: Kognitívne a osobnostné aspekty budovania dôvery

Abstract: This qualitative study focuses on mapping how Slovak people define the terms trust and trustworthiness. At the same time, it focuses on mapping the factors that positively and negatively affect the formation of trust, as well as the factors that positively and negatively affect the judgment of trustworthiness. In order to achieve the objectives of this research, an open-ended question battery was used to obtain the given definitions and factors. The research sample consisted of 60 participants aged 18 to 87 years ($M = 50.06$, $SD = 16.896$). Using the CQR method, participants' responses were analysed and divided into domains and categories based on their content. The results of the research suggest a diversity of understanding of these concepts, with the understanding of trust as a type of behaviour and trustworthiness as a form of certainty and reliance being the most prominent definitions. Previous experience was the most frequently mentioned factor influencing both the formation of trust and the judgment of trustworthiness.

Keywords: trust, trustworthiness, trust formation

Grant affiliation: The research was funded by the VEGA grant no. 2/0035/20: Cognitive and personality predictors of trust building

Copingové stratégie a meta-emočné prežívanie ako prediktory reziliencie u študentov zdravotníckych odborov

Coping strategies and meta-mood as predictors of resilience in healthcare students

Branislav Uhrecký¹, Lucia Konečná², Veronika Šlehoferová²

¹Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

²Ústav aplikovanej psychológie, Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Mechanizmy a faktory na pozadí odolnosti voči záťažovým situáciám sú otvorenou a stále živou problematikou v psychologickom diskurze. V našej štúdií sme sa rozhodli preskúmať meta-emočné prežívanie, ako schopnosť uvedomovať si vlastné emócie, a copingové stratégie ako faktory predikujúce rezilienciu na vzorke 237 študentov všeobecného lekárstva, ošetrovateľstva a urgentnej medicíny. Mieru reziliencie lepšie predikovala menšia miera využívania únikových než využívanie adaptívnych stratégií. Spomedzi adaptívnych stratégií bola najsilnejším pozitívnym prediktorom akceptácia. Zatiaľ čo pozornosť venovaná emóciám ako komponent meta-emočného prežívania nekorelovala s rezilienciou, jasnosť v pomenovaní emócií a schopnosť opravy negatívnych emočných stavov s ňou vykazovali stredne silné korelácie. Výsledný regresný model, ktorý vysvetľoval 36.7% variability reziliencie, zahŕňal maladaptívne stratégie, opravu a akceptáciu.

Kľúčové slová: reziliencia, meta-emočné prežívanie, copingové stratégie

Grant affiliation: VEGA 2/0083/22 Stratégie, zdroje a dôsledky regulácie emócií pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Abstract: Mechanisms and factors constituting resilience are still an open and lively topic in psychology discourse. In our study, we aimed to explore meta-mood as the ability to be aware of one's emotions along with coping strategies as predictors of resilience on a sample of 237 students of medicine, nursing and emergency medical care. The resilience was predicted by lesser tendency to use avoidance-based strategies than the use of adaptive strategies. Acceptance showed the strongest positive link to resilience out of all adaptive strategies. While attention to feelings as a meta-mood component did not correlate with resilience, clarity of emotional experience and repair of affective states showed moderate correlations with it. The final regression model included maladaptive strategies, repair and acceptance, and explained 36.7% of variance of resilience.

Keywords: resilience, meta-mood, coping strategies

Grant affiliation: VEGA 2/0083/22 Strategies, resources, and consequences of emotion regulation in healthcare

Kritéria validity testů kognitivních schopností v baterii Woodcock-Johnson IV u romských dětí

Validity criteria for the Woodcock-Johnson IV tests of cognitive abilities in Roma children

Tomáš Urbánek¹, Kristína Czekóová¹, Alena Hricová², Tomáš Mrhálek³, Matěj Seifert⁴, Jiří Laciga⁵

¹Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.

²Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

³Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

⁴Národní pedagogický institut ČR

⁵Propsyco, s.r.o.

Abstrakt: Testová baterie Woodcock-Johnson IV (WJ IV) je nástrojem na zjišťování inteligence vycházející z teorie Cattell–Horn–Carroll. Již dlouho je známo, že testování intelektu u minorit je spojeno s řadou otázek týkajících se především validity. V USA byla pro pomoc psychologům testujícím kognitivní schopnosti u minorit vytvořena Kulturně-jazyková interpretační matice (C-LIM). C-LIM je nástroj pro klasifikaci testů inteligence podle míry jejich ovlivnění jazykovými a kulturními znalostmi. V našem výzkumu jsme porovnali výkon v deseti testech WJ IV u souborů 399 Romských dětí a 131 dětí z majoritní populace z prvního stupně ZŠ. Výkony v testech WJ IV byly u skupiny Romských dětí výrazně nižší ve srovnání s majoritní populací. Tyto rozdíly jsme se pokusili vysvětlit v souladu s metodou C-LIM. Tento nástroj se však pro naše účely ukázal jako nepoužitelný, proto jsme na základě empirických výsledků navrhli vlastní klasifikaci testů WJ IV, která se zdá být vhodným východiskem pro identifikaci minoritních dětí, u kterých je vyšetření intelektu testy WJ IV nevalidní.

Klíčové slová: psychologická diagnostika, inteligence, sociokulturní znevýhodnění

Grantová podpora: Technologická agentura ČR (TL02000187: Standardizace testu Woodcock-Johnson IV pro populaci romských dětí)

Abstract: The Woodcock-Johnson IV (WJ IV) Tests of Cognitive Abilities is an intelligence test battery based on the Cattell-Horn-Carroll theory. It has long been known that intelligence testing in minorities is associated with number of issues primarily related to validity. To aid practitioners examining cognitive abilities in minority populations, the Culture-Language Interpretative Matrix (C-LIM) has been developed in the USA. The C-LIM is a classification system for intelligence tests that differentiates the extent to which cultural and linguistic load influence performance. In this research we compared performance on ten WJ IV tests in 399 Roma children and 131 children from the majority population attending primary school. Significantly poorer performance on the WJ IV tests emerged in the group of Roma children relative to their counterparts from the majority. We attempted to explain these differences using the C-LIM method, but this tool proved to be inadequate for our purposes. Using empirical results, we therefore proposed our own classification of WJ IV tests. This alternative classification appears to be a suitable starting point for identifying minority children for whom the WJ IV tests are not valid.

Keywords: psychological diagnosis, intelligence, sociocultural disadvantage

Grant affiliation: Technology Agency of the Czech Republic (TL02000187: Standardization of Woodcock-Johnson IV test for population of Romani children)

Naratívna produkcia ako prekurzor úspešnosti rozvoja ranej gramotnosti detí

Narrative production in preschool age as a precursor for successful literacy development

Oľga Zápotočná¹, Zuzana Petrová¹, Marek Urban², Kamila Urban¹

¹Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV, v. v. i

²Katedra psychologie a věd o životě, Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova

Abstrakt: Skúsenosti detí s knihami a čítaním zohrávajú kľúčovú úlohu v rozvoji ranej gramotnosti, pričom tento vplyv možno konkrétne pozorovať v oblasti rozvoja ich naratívnych schopností. Vzhľadom na veľký význam naratívnej produkcie v rozvoji detí predškolského veku bolo cieľom tejto štúdie analyzovať vzťahy medzi naratívnymi schopnosťami, porozumením textu a fonologickým uvedomovaním. Na identifikáciu rôznych úrovní naratívnej produkcie u detí bola použitá nehierarchická zhuková analýza. Na skúmanie rozdielov medzi profilmi detí v chápaní explicitných a implicitných významov súvislého príbehu, metaporozumenia a fonologického uvedomovania sa použila MANCOVA s následnými ANOVA-mi. Naše analýzy identifikovali veľké rozdiely ($\eta_p^2 = .24$) vo všetkých ukazovateľoch rozvoja gramotnosti. Deti so silnou naratívnou produkciou dosahovali vo všetkých týchto ukazovateľoch lepšie výsledky ako ostatné dve skupiny. Následne sme na preskúmanie jedinečných vzťahov medzi naratívnou produkciou, implicitným a explicitným porozumením a fonologickým uvedomovaním použili parciálnu korelačnú sieť. V súlade s nedávnymi výskumnými zisteniami náš výskum ukázal, že implicitné porozumenie a naratívna produkcia zohrávajú dôležitejšiu úlohu v osvojovaní gramotnosti ako procesy fonologického uvedomovania. Toto zistenie podporuje predpoklady koncepcie jazykového vzdelávania v novom kurikule pre predprimárne vzdelávanie.

Kľúčové slová: naratívna produkcia, porozumenie textu, raný jazykový vývin

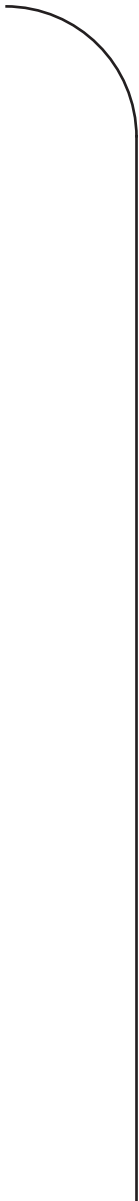
Grantová podpora: Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-19-0074 a MŠ SR v rámci projektu VEGA 2/0026/21

Abstract: Extensive reading experience plays a key role in early literacy development. It is due to the amount and quality of the texts (being) read, as well as the ways in which they are communicated to children. The specific gains of a literacy-rich environment can be observed at the level of narrative development. Given the great importance of narrative production in preschool children's development, the goal of the present study was to analyse relationships between narrative abilities, text comprehension and phonological awareness. A non-hierarchical cluster analysis was used to identify different levels of narrative production in children. A one-way MANCOVA with subsequent one-way ANOVAs was used to examine the differences between child profiles in understanding explicit and implicit meanings of a coherent story, metacomprehension and phonological awareness. The analyses identified very profound differences ($\eta_p^2 = .24$) in all the indicators of literacy development. Children with strong narrative production overperformed the other two groups in all of these measures. Second, to examine the unique relationships between narrative production, implicit and explicit comprehension, and phonological awareness, a weighted partial correlation network was modelled. In line with recent research findings, our research indicated that implicit understanding and narrative production play a more central role than phonological awareness, supporting the premises of the new early literacy curriculum.

Keywords: narrative production, implicit and explicit comprehension, literacy development

Grant affiliation: This work was supported by the Slovak Research and Development Agency under the Contract no. APVV-19-0074 and Scientific Grant Agency of the Ministry of Education of the Slovak Republic, grant VEGA 2/0026/21

Posters

Faktory rodinného prostredia ako prediktory depresívnych symptómov u mladých dospelých

Factors of the family environment as predictors of depressive symptoms in young adults

Peter Babinčák

Inštitút psychológie, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove

Abstrakt: Cieľom tohto výskumu bolo overiť, do akej miery prispievajú k výskytu symptómov depresie na neklinickej vzorke mladých dospelých charakteristiky rodinného prostredia, v ktorom vyrastali. Špecificky sme sa zamerali na poradie narodenia, typ rodiny, veľkosť rodiny / počet súrodencov, autoritársky výchovný štýl rodičov, funkčnosť rodiny a rodičovskú väzbu. Výskumu sa zúčastnilo 619 mladých dospelých vo veku od 18 do 28 rokov. V texte štúdie sú diskutované zaznamenané výsledky regresnej analýzy.

Kľúčové slová: depresívne symptómy, rodinné prostredie, poradie narodenia

Grantová podpora: VEGA 1/0719/20; APVV-17-0418

Abstract: The aim of this research was to verify the extent to which the characteristics of the family environment in which they grew up contribute to the occurrence of depressive symptoms in a non-clinical sample of young adults. We specifically focused on birth order, family type, family size / number of siblings, authoritarian parenting style, family functioning and parental bonding. The study involved 619 young adults aged 18 to 28 years. The results of the regression analysis are discussed in the text of the study.

Keywords: depressive symptoms, family environment, birth order

Grant affiliation: VEGA 1/0719/20; APVV-17-0418

Kvalita vzťahu s otcom ako korelát spokojnosti so životom u mladých dospelých

Nurturing father as a correlate of life satisfaction in young adults

Peter Babinčák, Monika Kačmárová, Michaela Pariláková, Jaroslava Babjáková

Inštitút psychológie, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove

Abstrakt: Cieľom štúdie bolo overiť, do akej miery prispieva k hodnotám spokojnosti so životom u mladých dospelých kvalita vzťahu s otcom. Výskumu sa zúčastnilo 375 osôb vo veku od 18 do 26 rokov. V regresnom modeli so socio-demografickými premennými a charakteristikami rodinného prostredia bol potvrdený signifikantný pozitívny efekt kvality vzťahu s otcom pre hodnoty spokojnosti so životom. V štúdiu je zaznamenaný efekt diskutovaný v kontexte ďalších ukazovateľov rodinného prostredia.

Kľúčové slová: kvalita vzťahu s otcom, spokojnosť so životom, rodinné prostredie

Grantová podpora: VEGA 1/0719/20

Abstract: The aim of the study was to verify the extent to which a nurturing father contributes to the values of life satisfaction in young adults. The research involved 375 people aged 18 to 26 years. In the regression model with socio-demographic variables and family environment characteristics, a significant positive effect of nurturing father for life satisfaction values was confirmed. In the study, this effect is discussed in the context of other indicators of the family environment.

Keywords: nurturing father, satisfaction with life, family environment

Grant affiliation: VEGA 1/0719/20

Negatívne emocionálne prežívanie a nespokojnosť s telom ako prediktory sebapoškodujúceho správania vysokoškolákov

Negative emotional experience and body dissatisfaction as predictors of self-harm behaviour among university students

Lucia Barbierik, Anna Janovská, Mária Bačíková, Veronika Petrovová

Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Abstrakt: Sebapoškodzovanie trápi mladých ľudí v rôznych fázach ich vývoja, nevynímajúc mladú dospelosť. V súvislosti s možnými faktormi sebapoškodzovania sa spomína okrem negatívneho emocionálneho prežívania i nespokojnosť s telom. Cieľom predkladanej práce je zistiť do akej miery je možné odlišné prejavy sebapoškodzovania vysokoškolákov vysvetliť prostredníctvom aktuálneho negatívneho emocionálneho prežívania (úzkosť, stres, depresívne príznaky) a nespokojnosti s telom. Výskumný súbor pozostával z 216 vysokoškolákov (80,6% ženy, priemerný vek = 21.81, SD = 1.88) prevažne z východného Slovenska. Respondenti odpovedali na otázky ohľadom sledovaných premenných prostredníctvom online dotazníka. Za účelom analýzy dát bola využitá binárna logistická regresia pre vysvetlenie troch kategórií sebapoškodujúceho správania: (1) sebapoškodzovanie zamerané na bolesť, (2) na nervozitu, (3) na konzumáciu. Modely boli významné a vysvetľovali (1) 21-28%, (2) 18-24%, (3) 18-30% variácie sebapoškodzovania. Výsledky preukázali významný prínos (na úrovni $p < 0,05$) faktorov depresia [(1) OR = 1.15, (2) OR = 1.09 (3) OR = 1.14] a nespokojnosť s telom [(1) OR = 1.05, (2) OR = 1.04 (3) OR = 1.06]] vo všetkých troch modeloch, pričom v modeli vysvetľujúcom sebapoškodzovanie zamerané na prejavy nervozity bola významným prediktorom aj úzkosť (OR = 1.14). Zistenia je možné aplikovať v prevencii rôznych druhov sebapoškodzovania, pričom je potrebné dbať na dôležitú úlohu depresie a nespokojnosti s telom.

Kľúčové slová: sebapoškodzovanie, negatívne emocionálne prežívanie, nespokojnosť s telom

Grantová podpora: Štúdiá bola podporená projektom VEGA 1/0523/20 a projektom APVV-15-0662

Abstract: Self-harm behaviour (SHB) affects young people at different stages of their development, including early adulthood. In addition to the negative emotional experience, the body dissatisfaction is mentioned in connection with possible factors of SHB. The aim of the presented work is to explore to what extent it is possible to explain different manifestations of SHB of university students through the current negative emotional experience (anxiety, stress, depressive symptoms) and the body dissatisfaction. The research group consisted of 216 university students (80.6% women, average age = 21.81, SD = 1.88), mostly from eastern Slovakia. Respondents answered questions about the explored variables via an online questionnaire. For data analysis, binary logistic regression was used to explain three categories of SHB: (1) self-harm focused on pain, (2) nervousness, and (3) consumption. The models were significant and explained (1) 21-28%, (2) 18-24%, (3) 18-30% of the variance of SHB. The results showed a significance (at $p < 0.05$) of the depression factor [(1) OR = 1.15, (2) OR = 1.09 (3) OR = 1.14] and the body dissatisfaction factor [(1) OR = 1.05, (2) OR = 1.04 (3) OR = 1.06]] in all three models, while in the model explaining SHB focused on nervousness, anxiety was also a significant predictor (OR = 1.14). The findings can be applied in the prevention of various types of SHB, while paying attention to the important role of depression and body dissatisfaction.

Keywords: self-harm behaviour, negative emotional experience, body dissatisfaction

Grant affiliation: The study was supported by the project VEGA 1/0523/20 and the project APVV-15-0662

Osobnostné koreláty prokrastinácie stredoškóľákov a vysokoškóľákov

Personality correlates of procrastination in high school and college students

Marianna Berinšterová, Katarína Fuchsová, Jana Kapová

Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita v Prešove

Abstrakt: Prokrastinácia predstavuje problém z hľadiska plnenia študijných a pracovných povinností. Cieľom príspevku je zistiť frekvenciu prokrastinácie stredoškóľských a vysokoškóľských študentov, ako aj vzťah prokrastinácie a osobnostných črt na vzorke stredoškóľských a vysokoškóľských študentov. Zber dát prebiehal vo februári 2022, teda po viac ako dvoch rokoch pandémie, ktoré zo sebou prinieslo dištančné vzdelávanie. Výskumu sa zúčastnilo 230 študentov ($M_{vek} = 20.75$; $SD = 4.31$), 130 vysokoškóľákov a 100 stredoškóľákov. Frekvencia prokrastinácie bola meraná samostatnou položkou, osobnostné črty prostredníctvom BFI-2 XS (Soto, John, 2017; Kohút, Halama, 2020). Dáta boli spracované prostredníctvom korelácií a lineárnej regresie v programe SPSS 20. Výsledky poukazujú na negatívny vzťah prokrastinácie a svedomitosti v oboch skupinách študentov (SŠ, VŠ). Okrem toho, u vysokoškóľských študentov bol zistený vzťah negatívny vzťah extroverzie a prokrastinácie, ako aj pozitívny vzťah neuroticizmu a prokrastinácie. Regresný model však potvrdil spomedzi osobnostných črt iba nižšiu mieru svedomitosti ako prediktor prokrastinácie. Výsledky poukazujú aj na vývinové a situačné špecifiká prokrastinácie. U vysokoškóľských študentov je frekvencia prokrastinácie spojená s negatívnym prežívaním, ako aj extroverziou, nie sú to však jej prediktory.

Kľúčové slová: prokrastinácia, študent, osobnostné črty

Grantová podpora: APVV 18-0018 Vyučovanie v školách druhej šance z perspektívy učiteľa a dospelého učiaceho sa

Abstract: Procrastination is a problem in terms of fulfilling study and work obligations. The aim of this paper is to investigate the frequency of procrastination among high school and college students, as well as the relationship between procrastination and personality traits in a sample of high school and college students. The data collection was conducted in February 2022, after more than two years of distance education. A total of 230 students ($M_{age} = 20.75$; $SD = 4.31$), 130 undergraduate students and 100 high school students participated in the study. Procrastination frequency was measured with a separate item, personality traits, via the BFI-2 XS (Soto, John, 2017; Kohut, Halama, 2020). The data were processed through correlations and linear regression in SPSS 20. The results indicate a negative association between procrastination and conscientiousness in both groups of students (high school, university). In addition, a negative association of extraversion and procrastination as well as a positive association of neuroticism and procrastination were found among university students. However, among the personality traits, the regression model confirmed only lower conscientiousness as a predictor of procrastination. The results also point to developmental and situational specificities of procrastination. Among university students, the frequency of procrastination is associated with neuroticism as well as extraversion, but these are not predictors of procrastination.

Keywords: procrastination, student, personality traits

Grant affiliation: APVV 18-0018 Teaching at second chance schools from the perspective of a teacher and adult learner

Kognitívne zlyhania a kvalita života odliečených onkologických pacientov

Cognitive failures and quality of life in cancer survivors

Veronika Boleková, Veronika Chlebcová

Fakulta psychológie, Paneurópska vysoká škola v Bratislave

Abstrakt: Cieľom výskumu bolo zistiť, či existuje vzťah medzi kognitívnymi zlyhaniami a kvalitou života odliečených onkologických pacientov. Výskumu sa zúčastnilo 102 odliečených onkologických (pacienti absolvujúci liečbu vo vybraných kúpeľných zariadeniach, klienti pomáhajúcich organizácií a členovia svojpomocných skupín). Do výskumného súboru boli zaradení pacienti, ktorí absolvovali chemoterapiu a doba od ukončenia liečby nepresahovala 60 mesiacov. Výskumný výber tvorilo 9 mužov a 93 žien vo veku 25 až 79 rokov ($M = 53.91$; $SD = 11.88$) a s priemernou dĺžkou do ukončenia poslednej liečby $M = 17.38$ mesiacov ($SD = 15.42$). Najväčšiu časť výskumného súboru tvorili odliečené pacientky s rakovinou prsníka (62,40%). Kognitívne zlyhania, čiže chyby a omyly vyskytujúce sa v priebehu vykonávania každodenných aktivít v dôsledku krátkodobých výpadkov pamäti, narušenej percepcie, roztržitosti či neschopnosti dokončiť iniciovanú činnosť, boli merané Dotazníkom kognitívnych zlyhaní. Kvalita života bola zisťovaná skrátenou verziou dotazníka WHOQOL-BREF. Výsledky výskumu poukazujú na stredne silné záporné vzťahy medzi mierou kognitívnych zlyhaní a úrovňou kvality života vo všetkých meraných oblastiach (fyzické zdravie, prežívanie, sociálne vzťahy, prostredie).

Kľúčové slová: kognitívne zlyhania, kvalita života, odliečení onkologickí pacienti

Grantová podpora: GA/3/2019 Prediktory posttraumatického rozvoja u odliečených onkologických pacientov

Abstract: The aim of the research was to examine the relationship between cognitive failures and the quality of life of cancer survivors. The study involved 102 cancer survivors (patients undergoing treatment in selected spas, clients of support organizations, and members of self-help groups). The research sample included patients who have undergone chemotherapy and the time since treatment did not exceed 60 months. The study sample consisted of 9 men and 93 women aged 25 to 79 years ($M = 53.91$; $SD = 11.88$), and a mean time since the last treatment was $M = 17.38$ months ($SD = 15.42$). The largest part of the research group consisted of breast cancer survivors (62.40%). Cognitive failures, that is, errors and mistakes that occur during the daily activities due to short-term memory loss, impaired perception, distraction, or inability to complete the initiated activity, were measured by the Cognitive Failures Questionnaire. Quality of life was measured by the brief version of the WHOQOL-BREF questionnaire. The research results demonstrate moderate negative relationships between the level of cognitive failures and the level of quality of life in all measured areas (physical health, psychological health, social relationships, environment).

Keywords: cognitive failures, quality of life, cancer survivors

Grant affiliation: GA/3/2019 Predictors of Posttraumatic Growth Among Cancer Survivors

Politická kultúra, demokratické hodnoty a dezinformácie v Strednej Európe

Political culture, democratic values and misinformation in Central Europe

Ivan Brezina¹, Martina Klicperová²

¹Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

²Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.

Abstrakt: Prezentovaná štúdia analyzuje výsledky pilotného výskumu projektu zameraného na skúmanie politickej kultúry v krajinách V4 a v Nemecku. Naším cieľom bolo tiež porozumieť vzťahu medzi presvedčeniami participantov, ich identifikáciou s demokratickými hodnotami, informačnými zdrojmi a kognitívnymi stratégiami, ktoré používajú. V kontexte politickej psychológie sme sa zamerali na autoritárstvo, populizmus a toleranciu pričom s cieľom identifikovať nielen národné a demografické špecifiká ale tiež spoločné charakteristiky post-totalitných spoločností (v kontraste k vzorke bývalého Západného Nemecka). Sociálna kohézia, anómia a bezmocnosť predstavovali premenné psychologického charakteru.

Kľúčové slová: politická kultúra, demokratické hodnoty, dezinformácie

Grantová podpora: Visegrad Grant No. 22120123

Abstract: The paper analyses pilot study of a research project that focuses on identification of different types of political culture in the Visegrad countries and Germany. We examined the link between adherence to democratic values and participants' beliefs, information sources and cognitive strategies they use. Within the context of political psychology, we focused on authoritarianism, populism and tolerance as our aim was to identify not only the nation-specific features, but also possible common characteristics of post-totalitarian societies (in contrast to the sample of former West Germany) seen through the lens of demography. Social cohesion, anomia and powerlessness represented the variables of psychological character.

Keywords: political culture, democratic values, misinformation

Grant affiliation: Visegrad Grant No. 22120123

Sociálna komparácia a diskriminácia učiteľov na slovenských národnostných školách v Maďarsku

Social comparison and discrimination of teachers at Slovak ethnic schools in Hungary

Mária Ďurkovská, Lucia Heldáková

Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Cieľom príspevku je zisťovanie stavu vzťahov medzi pedagógmi na slovenských školách v Maďarsku prostredníctvom sebahodnotenia a hodnotenia inými, t.j. – mentálnych reprezentácií pedagógov seba a iných o sebe. Sebahodnotenie odzrkadľuje presvedčenie jeho nositeľa o atribútoch sociálnych objektov t.j. seba. Hodnotenie inými optikou respondenta dokresľuje celkový obraz o vzťahoch z pohľadu sociálneho okolia. Dôraz sa teda kladie aj na individuálnu aj na sprostredkovanú skupinovú reflexiu skúmanej problematiky. Okrem názoru na sociálnu komparáciu nás zaujímalo i vnímanie diskriminácie pedagógov z dôvodu ich pôsobenia na národnostnej škole. Príspevok vychádza z dát pochádzajúcich z dotazníkového výskumu uskutočneného v desiatich maďarských župách v januári až apríli 2019 na vzorke 139 učiteľov národnostných škôl. Získané výsledky výskumu sme spracovali prostredníctvom metód deskriptívnej štatistiky a metód inferenčnej štatistiky (Pearsonov koeficient korelácie). Z analýz vyplynuli relatívne pozitívne hodnotenia slovenských učiteľov v porovnaní s ostatnými učiteľmi. Podľa očakávaní, mierne pozitívnejšie hodnotenia sme zaznamenali pri sebahodnotení. V súvislosti s pocitom diskriminácie je možné konštatovať, že s rôznou mierou diskriminácie sa stretla približne jedna tretina učiteľov národnostných škôl. Z distribúcie výsledkov je tiež zrejmé, že diskriminácii čelia učitelia rovnako v meste ako aj na vidieku a že so stúpajúcim vekom rastie aj diskriminácia učiteľov.

Kľúčové slová: učitelia, sociálna komparácia, diskriminácia

Grantová podpora: VEGA č. 2/0012/19 Reflexia slovenského národnostného školstva v Maďarsku v kontexte súčasnosti a ďalších perspektív jeho fungovania

Abstract: The aim of this paper is to identify the state of relations between teachers in Slovak schools in Hungary through self-assessment or evaluation by others – the mental representations of teachers by themselves and by others. Self-evaluation reflects the beliefs of its bearer about the attributes of social objects, i.e. one's self. Evaluation by others, as seen by the respondent, illustrates the overall picture of relationships from the aspect of the social environment. Thus, we focus on both the individual and the mediated group reflection of the subject matter. In addition to views on social comparison, we were also interested in perceptions of discrimination against teachers because of their work in ethnic schools. This paper is based on the data gathered in the survey conducted in Hungary in 2019, using a sample of 139 teachers. We processed the obtained research results using methods of descriptive and inferential statistics (Pearson correlation). The analyses revealed relatively positive evaluations of Slovak teachers compared to other teachers. As expected, slightly more positive evaluations were observed in the case of self-assessment. With regard to the feeling of discrimination, it can be stated, that approximately one-third of ethnic school teachers have encountered varying degrees of discrimination. The distribution of the results also shows that teachers in both urban and rural areas face discrimination. Discrimination against teachers increases with increasing age.

Keywords: teachers, social comparison, discrimination

Grant affiliation: VEGA grant no. 2/0012/19 Reflection of Slovak national education in Hungary in the context of the present and other perspectives of its functioning

Osobnostné faktory (HEXACO) a úzkostlivosť ako determinanty alkoholovej závislosti

Personality factors (HEXACO) and anxiousness as determinants of alcohol addiction

Rudolf Fábry, Zuzana Mičková

Filozofická fakulta, Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Abstrakt: "V príspevku sú diskutované výsledky výskumnej štúdie rozdielov vo vybraných osobnostných faktoroch (Hexaco - PI-R a STAI X-2) medzi skupinami osôb so závislosťou od alkoholu (konečná vzorka cca N = 170) a skupiny užívateľov, bez vykazovania závislosti (cca N = 200). Diferencia skupín bola realizovaná na základe klinického diagnostického kritéria (jednotlivci v zariadeniach pre liečbu alkoholovej závislosti) a skríningového testu alkoholizmu (dospelá populácia). Zber dát prebieha, plánovaná kompletná výskumná vzorka bude cca 390 osôb. Priebežné výsledky (závislí N = 80; bez závislosti N = 123) potvrdili významné rozdiely medzi skupinami v premennej Úzkostlivosť (STAI X-2) a v štyroch faktoroch Hexaca - Úprimnosť – pokora, Extraverzia, Svedomitosť a Altruizmus. Binárna logistická regresná analýza poukazuje na významný vplyv na závislosť pri faktore Úzkostlivosť (STAI X-2), Úprimnosť – pokora, Altruizmus (Hexaco -PI-R). Výsledky potvrdzujú skoršie zistenia o relatívne voľnejšom vzťahu medzi faktormi Úzkostlivosti (STAI X-2) a Emocionality (Hexaco -PI- R) a o význame ďalších osobnostných faktorov (poctivosť-pokora, altruizmus) pôsobiacich protektívne.

Kľúčové slová: alkoholová závislosť, úzkostlivosť, HEXACO

Grantová podpora: Príspevok je podporený agentúrou VEGA pod číslom VEGA 1/0203/20

Abstract: The paper discusses the results of a research study of differences in selected personality factors (Hexaco - PI-R and STAI X-2) between groups of people with alcohol addiction (final sample approx. N = 170) and alcohol users without an addiction (approx. N = 200). The recognition of groups was realised on the basis of clinical diagnostic criteria (individuals in institutions for the treatment of alcohol addiction) and an alcoholism screening test (adult population). Data collection is ongoing, the planned complete research sample will include approx. 390 people. Interim results (addicted N = 80; not addicted N = 123) confirmed significant differences between groups in the variable Anxiety (STAI X-2) and in the four Hexaco factors: Honesty-Humility, Extraversion, Conscientiousness and, Altruism. Binary logistic regression analysis showed a significant effect on addiction in the factors Anxiety (STAI X-2), Honesty - Humility, and Altruism (Hexaco-PI-R). The results confirm earlier findings of the relatively weak relationship between the factors of Anxiety (STAI X-2) and Emotionality (Hexaco-PI-R) and about the importance of other personality factors (honesty-humility, altruism) acting in a protective way.

Keywords: alcohol addiction, anxiousness, HEXACO

Grant affiliation: This work was supported by VEGA agency under the no. VEGA 1/0203/20

Kvalita života súvisiaca s prácou v kontexte sociálno-demografických charakteristík

Work related quality of life in the context of socio-demographic characteristics

Denisa Fedáková¹, Dávid Ivanoc²

¹Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

²Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Abstrakt: O kvalite pracovného života sa veľa diskutuje, no výskum jej v poslednom období nevenoval veľa pozornosti. Zmeny v pracovnom prostredí ako aj celosvetová pandémia COVID-19 čiastočne vrátili pozornosť tejto téme. Cieľom príspevku je poskytnúť základné informácie o kvalite pracovného života reprezentatívnej slovenskej online populácie po dvoch rokoch pandémie. Na vzorke 1082 respondentov a respondentiek sme prierezovým zberom dát online dotazníkom zisťovali sociodemografické charakteristiky: rod (51,8% mužov), vek (priemer 43 rokov), vzdelanie a zamestnanecký status. Kvalita pracovného života bola meraná sebahodnotiacou škálou s prácou súvisiacej kvality života WRQoLS. Metodika umožňuje identifikovanie významných oblastí súvisiacich s celkovou pracovnou skúsenosťou: kontrola nad prácou, všeobecná subjektívna pohoda, prepojenie domova a práce, spokojnosť s prácou a kariérou, stres v práci a pracovné podmienky. Jedna položka meria celkovú spokojnosť s kvalitou pracovného života. Zistenia poukazujú na hodnotenie celkovej kvality pracovného života na úrovni mierne nad priemerom. Najvyššie skóre bolo zaznamenané v subškálach: pracovné podmienky a prepojenie práce a domova. Bola preukázaná prítomnosť významných rozdielov v posudzovaní kvality pracovného života v charakteristikách rod, vzdelanie a zamestnanecký status. Zámerom do budúcnosti je merania opakovať, čo umožní monitorovať trendy v posudzovaní kvality pracovného života. Ambíciou je pripraviť validačnú štúdiu.

Kľúčové slová: Kvalita pracovného života, sociodemografické charakteristiky, škála

Grantová podpora: APVV20-0319

Abstract: The quality of working life is much discussed, but research has not paid much attention to it recently. Changes in the work environment as well as the global COVID-19 pandemic have partially brought attention to this topic. The aim of the current paper is to provide basic information about the quality of working life of a representative Slovak online population after two years of the pandemic. A sample of 1082 respondents participated in a cross-sectional online data collection. Socio-demographic characteristics of the sample were gender (51.8% men), age (average 43 years), education, and employment status. Quality of working life was measured by a Work-related quality of life scale. The scale enables to identify six significant areas related to the overall work experience: control at work, general well-being, home-work interface, job and career satisfaction, stress at work, and working conditions. One extra item measures the overall satisfaction with the quality of working life. The findings point to an assessment of the overall quality of working life at a level slightly above average. The highest score was measured in the subscales: working conditions and work-home interface. The presence of significant differences in the assessment of the quality of working life in gender, education and employment status has been demonstrated. The intention is to repeat the measurements in the near future, which will make it possible to monitor trends in assessing the quality of working life.

Keywords: Work related quality of life, socio-demographic characteristics, scale

Grant affiliation: APVV20-0319

Vzťahové správanie a jeho zmeny u žien závislých od psychoaktívnych látok počas liečby

Relationship behaviour and its changes in women addicted to psychoactive substances during treatment

Laura Filipčíková, Lucia Ptáčniková, Marta Popelková, Erika Jurišová

Katedra psychologických vied, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Abstrakt: Cieľom štúdie bolo sledovať zmeny v štýle vzťahovania sa k sebe a k druhým ľuďom u žien závislých od alkoholu v procese psychoterapeutickej liečby závislosti. Výskumný súbor pozostával z 52 žien závislých od alkoholu, ktoré sa nachádzali v procese 10 až 12 týždňovej ústavnej liečby. Prostredníctvom Dotazníka Škály vzťahov RSQ (Griffin, Bartholomew, 1994) a Dotazníka vzťahov RQ (Bartholomew, Horowitz, 1991) sme zisťovali prevládajúci typ vzťahovej väzby, obraz seba a druhých. Dotazníky boli pacientkam administrované na začiatku a na konci liečby s cieľom sledovať zmeny vzťahového správania počas liečby. Z našich zistení vyplýva, že u žien závislých od alkoholu dochádza v procese odvykacej liečby k podpore bezpečnej vzťahovej väzby, k poklesu neistej vzťahovej väzby a tiež k nárastu pozitívneho vnímania vlastnej osoby. Účinnosť psychoterapeutického procesu sme sledovali zachytením aktuálneho prežívania na začiatku a na konci liečby použitím dotazníka CORE-OM (Evans et al., 2000). Zaznamenali sme nárast v prežívaní subjektívnej pohody, fungovaní v interpersonálnych vzťahoch a pokles problémov a rizikového správania u žien závislých od alkoholu v procese liečby. Psychoterapeutická liečba spojená s významnou podporou bezpečnej a s poklesom neistej vzťahovej väzby predstavuje úspešný začiatok v dlhodobom odvykacom procese žien závislých od alkoholu.

Kľúčové slová: vzťahové správanie, závislosť od alkoholu, psychoterapia

Abstract: The aim of the study was to monitor changes in the relationship style with self and other people in women addicted to alcohol in the process of psychotherapeutic treatment of addictions. The research group consisted of 52 women addicted to alcohol who were under the process of 10 to 12 weeks of institutional treatment. We investigated the predominant type of relationship, self-image, and others by means of the RSQ Relationship Scale Questionnaire (Griffin, Bartholomew, 1994) and the RQ Relationship Questionnaire (Bartholomew, Horowitz, 1991). Questionnaires were administered to patients at the beginning and end of treatment to monitor changes in relationship behaviour during treatment. Our findings show that these women are supported in the process of addiction treatment by a secure relationship, a decrease in insecure relationships and also an increase in the positive perception of oneself. We monitored the effectiveness of the psychotherapeutic process by capturing actual experiences at the beginning and end of treatment using the CORE-OM questionnaire (Evans et al., 2000). We have seen an increase in the experience of subjective well-being, functioning in interpersonal relationships, and a decrease in problems and risky behaviour in women addicted to alcohol in the treatment process. Psychotherapeutic treatment combined with significant support for a secure and declining precarious relationship is a successful start in the long-term withdrawal process for alcohol addicted women.

Keywords: relationship style, alcohol addiction, psychotherapy

Vyzerá ako ja, alebo nie? Úloha potreby štruktúry v procese vytvárania dôvery

Does he look like me, or not? The role of personal need for structure in the process of trust building

Matúš Grežo

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Poznatky z oblasti sociálneho kategorizovania a stereotypizovania poukazujú na to, že pri kontakte s cudzou osobou využívame pri usudzovaní o jej dôveryhodnosti jednoduché vodítka, ako napríklad hodnotenie, do akej miery nám je podobná a či patrí do našej sociálnej skupiny. Napriek tomu, že viaceré štúdie poukazujú na významný efekt potreby štruktúry na sociálne kategorizovanie, zistenia o tom, ako súvisí s procesom vytvárania dôvery, absentujú. V prezentovanej štúdií sme preto zisťovali, ako potreba štruktúry predikuje tri špecifické konštrukty dôvery— vnímanú dôveryhodnosť osoby, zámer dôverovať a dôverujúce správanie— a to vo vzťahu k cudzincom bielej a tmavej pleti. Vytvorili sme medzisubjektový experimentálny dizajn, v ktorom účastníci boli vystavení hypotetickému scenáriu konferenčnej diskusie. Účastníkom (n = 400) sme prezentovali jeden zo štyroch profilov diskutujúceho, v ktorých sme manipulovali znakmi dôveryhodnosti (výraz tváre, znaky benevolencie a kompetencie v oblasti rasizmu) a farby pleti. Výsledky štúdie potvrdzujú, že potreba štruktúry negatívne predikuje vnímanú dôveryhodnosť, zámer dôverovať a dôverujúce správanie voči diskutujúcim tmavej farby pleti, avšak v prípade diskutujúcich bielej farby pleti je efekt nevýznamný či dokonca pozitívny. Potreba štruktúry by preto mohla byť jedným z faktorov zodpovedných za fenomén favorizovania členov vlastných sociálnych skupín, tzv. ingroup bias.

Kľúčové slová: potreba štruktúry, sociálna kategorizácia, dôvera

Grantová podpora: Tento výskum bol podporený vedeckou grantovou agentúrou VEGA č. 2/0035/20: Kognitívne a osobnostné aspekty budovania dôvery

Abstract: Knowledge from the field of social categorisation and stereotyping shows that when we interact with a stranger, we use simple clues to infer their trustworthiness, such as assessing how similar they are to us and whether they belong to our social group. Although several studies point to a significant effect of the need for structure on social categorisation, findings on how it relates to the process of trust formation are absent. In the present study, therefore, we investigated how the need for structure predicts three specific constructs of trust—a person's perceived trustworthiness, intention to trust, and trusting behaviour—for the interaction with both white and dark-skinned strangers. We created a between-subjects experimental design in which participants were exposed to a hypothetical conference discussion scenario. We presented participants (n = 400) with one of four discussant profiles in which we manipulated the trustworthiness (facial expression, benevolence, and competence in the area of racism) and skin color. The results of the study confirm that the need for structure negatively predicts perceived trustworthiness, trusting intention, and trusting behaviour towards dark-skinned discussants, but the effect is insignificant or positive for white-skinned discussants. In conclusion, the need for structure could be one of the factors responsible for the phenomenon of favoritism towards members of one's own social groups, the so-called ingroup bias.

Keywords: personal need for structure, social categorisation, trust

Grant affiliation: The research was funded by the VEGA grant no. 2/0035/20: Cognitive and personality predictors of trust building

Konštruktová validita BRIEF-2

The construct validity of BRIEF-2

Margaréta Hapčová, Silvia Harvanová, Diana Demkaninová, Daniela Turoňová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Cieľom príspevku je analyzovať konštruktovú validitu slovenskej verzie Behavior Rating Inventory of Executive Function (BRIEF-2). Ide o americkú ratingovú škálu, ktorá sa používa na hodnotenie exekutívnych deficitov v každodennom fungovaní u detí vo veku 6-18 rokov. Využitie má najmä u detí s neurovývinovými a psychickými poruchami a s rôznymi neurologickými ochoreniami. Výskumný súbor tvorilo 112 detí vo veku 6.2 až 17.8 rokov ($M = 10$, $SD = 2.7$), 64% chlapcov. 55 detí tvorilo klinickú skupinu (82% chlapcov) s ADHD, ŠPU a poruchami správania. 57 detí bolo s typickým vývinom. Na overenie konštruktovej validity bolo použité CBCL6-18, ktoré zachytáva internalizované a externalizované symptómy psychopatológie. Obe skupiny sa významne odlišovali vo všetkých škálach BRIEF-2 aj CBCL6-18, okrem škály Somatické ťažkosti. Jednotlivé indexy BRIEF-2 aj Globálny exekutívny kompozit boli v silnom vzťahu s celkovou mierou psychopatológie a s Externalizovanými ťažkosťami, ktoré zachytávajú agresivitu a poruchy správania. Stredne silné korelácie boli s Internalizovanými ťažkosťami, ktoré zachytávajú úzkostne-depresívnu symptomatiku. Pri podrobnejšej analýze všetky škály CBCL6-18 pozitívne korelovali so škálami BRIEF-2 od slabých po silné vzťahy. Najslabšie alebo žiadne vzťahy mala škála Somatické ťažkosti. Rozdiely v sile vzťahov boli pozorované medzi jednotlivými skupinami. Zistené vzťahy korešpondujú s americkými validizačnými štúdiami, sila vzťahov je v našej štúdii o čosi vyššia.

Kľúčové slová: BRIEF-2, konštruktová validita, CBCL6-18

Grantová podpora: Príspevok bol podporený grantovou schémou APVV 20-0139 a VEGA 1/0640/22

Abstract: The aim of the study is to analyse the construct validity of the Slovak version of the Behavior Rating Inventory of Executive Function (BRIEF-2), an American rating scale that is used to assess executive deficits in the daily functioning of children aged 6-18. It is used especially in children with neurodevelopmental and mental disorders and with various neurological diseases. The research group consisted of 112 children aged 6.2 to 17.8 years ($M = 10$, $SD = 2.7$), 64% were boys. 55 children formed a clinical group (82% boys) with ADHD, SLD, and behavioural disorders. 57 children were typically developed. CBCL6-18, which captures internalized and externalized symptoms of psychopathology, was used to verify the construct validity. Both groups differed significantly on all BRIEF-2 and CBCL6-18 scales except the Somatic Problems scale. Both the BRIEF-2 and Global Executive Composite were strongly related to the total score of psychopathology and Externalizing, which capture aggression and behavioural disorders. Moderate correlations were with Internalizing, which captures anxiety-depressive symptoms. In a more detailed analysis, all CBCL6-18 scales correlated positively with BRIEF-2 scales from weak to strong relationships. Somatic problems had the weakest or no relationship. Differences in the strength of relationships were observed between groups. The relationships found correspond to American validation studies, the strength of the relationships is slightly higher in our study.

Keywords: BRIEF-2, construct validity, CBCL6-18

Grant affiliation: This work was supported by the grant scheme APVV 20-0139 and VEGA 1/0640/22

Morálny distres u učiteľov programu Teach for Slovakia

Moral distress among teachers within the Teach for Slovakia programme

Sára Haščáková

Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt: Koncept morálneho distresu sa od jeho definovania skúma výhradne u jedincov pracujúcich v zdravotníctve. Tento výskum sa zaoberá morálnym distresom u špecifickej skupiny učiteľov z programu Teach for Slovakia. Účastníci tohto programu nie sú nutne vyštudovaní pedagógovia, no náhle vstupujú do učiteľskej profesie po dobu 2 rokov so všetkým, čo obnáša. Cieľom práce je preskúmať morálne náročné situácie, v ktorých môžu účastníci programu Teach for Slovakia zažívať morálny distres a porozumieť tomu, ako tieto situácie prežívajú. Dáta boli získavané skrz pološtruktúrované rozhovory so 6 účastníkmi programu, ktorí aktuálne učia. Za využitia interpretatívnej fenomenologickej analýzy bolo identifikovaných hlavných 7 tém, ktoré popisujú náročné prežívanie morálneho distresu u tohto výskumného súboru. Ako hlavné témy boli pomenované: výzva, zároveň spokojnosť v programe; otvorený a citlivý prístup voči žiakom bez rozdielu; zažívanie morálneho distresu v dôsledku nemožnosti konať, nemožnosti naplnenia potreby férového prístupu a v dôsledku jednania školy, kolegov a potreba systémových zmien. Z analyzovaných rozhovorov vyplynulo, že účastníci tohto výskumu sa v práci stretávajú s náročnými situáciami, ktoré môžu vyvolávať morálny distres. Okrem iného zažívajú psychickú záťaž, výrazne vnímajú nedostatok systémovej podpory a jej silnú potrebu.

Kľúčové slová: morálny distres, Teach for Slovakia, interpretatívna fenomenologická analýza

Abstract: Since being defined, moral distress has been studied exclusively in individuals working in health care. This research deals with moral distress in a specific group of teachers from the Teach for Slovakia programme. Participants in this programme are not necessarily trained teachers but suddenly enter the teaching profession for 2 years with everything it entails. The work aims to examine morally challenging situations where the Teach for Slovakia programme participants can experience moral distress and understand how they experience such situations. Data were obtained through semi-structured interviews with 6 programme participants who are currently teaching. The 7 superordinate themes, which describe the problematic experience of moral distress in this research group, were identified using interpretive phenomenological analysis. These main themes were: challenge, satisfaction in the programme; open and sensitive approach to students without distinction; experiencing moral distress due to the impossibility of acting, the impossibility of meeting the need for a fair approach, and due to the actions of the school, colleagues and the need for systemic change. The analysed interviews showed that the participants in this research encounter challenging situations that can cause moral distress. Amongst other things, they experience a cognitive load, perceive the lack of systemic support and its strong need.

Keywords: moral distress, Teach for Slovakia, interpretative phenomenological analysis

Prevalence rodičovství mezi pacienty se závažnou duševní poruchou: Předběžné výsledky

Prevalence of parenthood among patients with severe mental illness: Preliminary results

Anna Havelková¹, David Havelka^{2,3}, Kateřina Bartošová¹, Eliška Kubovčíková¹

¹Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

²Katedra psychologie, Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita

³DPN Opařany

Abstrakt: Současná transformace systému psychiatrické péče z institucionálního na více komunitní vyžaduje podporu celého rodinného systému. Potřeby rodičů s duševní poruchou a jejich potomků bývají často přehlíženy a rutinně se na rodičovský status u psychiatrických pacientů ptá pouze malé množství odborníků (Nicolson et al., 1993). Tématu prevalence rodičovství u osob se závažnou duševní poruchou (severe mental illness – SMI) je v ČR věnována minimální pozornost a do současné doby nebyla publikována žádná studie či statistika, která by tento fenomén dokumentovala. Zahraniční výzkumy ukazují, že 20%–39% pacientů se SMI vychovává nezletilé dítě (např. Maybery & Reupert, 2018). V příspěvku budou prezentovány předběžné výsledky doposud probíhajícího výzkumu mapujícího prevalenci rodičovství u hospitalizovaných pacientů se SMI. Sběr dat proběhl v psychiatrickém lůžkovém zařízení (po schválení etickou komisí MU i dané nemocnice) prostřednictvím analýzy zdravotnické dokumentace u pacientů hospitalizovaných pro SMI mezi lety 2017–2020. Výsledky ukazují, že významná část pacientů je rodiči. Vyjma prevalence rodičovství budou v příspěvku prezentovány i další demografické, protektivní a rizikové faktory pacientů (i jejich potomků), ovlivňující jejich duševní zdraví. Cílem příspěvku je upozornit na důležité faktory ovlivňující léčbu pacientů a kvalitu života jejich potomků, pomoci ke zviditelnění této problematiky a poskytnout impulz k tvorbě vhodných podpůrných programů pro rodiny pacientů.

Klíčové slová: prevalence, děti rodičů s duševním onemocněním, závažná duševní porucha

Grantová podpora: Studie vznikla s podporou Specifického výzkumu - podpora studentských projektů grantu Masarykovy univerzity v rámci projektu Děti rodičů se závažnou duševní poruchou: zmapování prevalence a současné klinické praxe MUNI/A/1375/2021 (ID=63612)

Abstract: The current transformation of the psychiatric care system from institutional to more community-based requires the support of the entire family system. The needs of parents with mental disorders and their offspring are often overlooked, and only a small number of professionals routinely ask about parental status in psychiatric patients (Nicolson et al., 1993). The topic of the prevalence of parenting in persons with severe mental illness (SMI) has received minimal attention in the Czech Republic and no studies or statistics have been published to document this phenomenon. International research shows that 20%–39% of patients with SMI are raising a minor child (e.g., Maybery & Reupert, 2018). The paper will present the preliminary results of an ongoing research mapping the prevalence of parenthood in hospitalized patients with SMI. Data collection was conducted in a psychiatric inpatient facility (after approval by the ethics committee of MU and the hospital) through analysis of medical records of patients hospitalized between 2017–2020. Results show that a significant proportion of patients are parents. The paper will also present other demographic, protective and risk factors of patients (and their offspring) affecting their mental health. The aim of the paper is to highlight important factors influencing the patients' treatment and their offspring's quality of life, to help raise awareness of this issue and to provide impetus for the development of family-wide support programs.

Keywords: prevalence, children of parents with mental illness, severe mental illness

Grant affiliation: The study was supported by the Specific Research - support of student projects grant of Masaryk University within the project Children of parents with severe mental illness: mapping prevalence and current clinical practice MUNI/A/1375/2021 (ID=63612)

Kvalita života onkologických pacientov počas pandémie Covid-19: Naratívny prehľad

Quality of life of cancer patients during the Covid-19 pandemic: Narrative review

Dominika Havrillová

Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Rýchlo šíriaca sa pandémia ochorenia Covid-19 ovplyvnila všetky aspekty každodenného života ľudí po celom svete. Spôsobila negatívne dopady pre celú spoločnosť, avšak vysoké obavy vyvoláva najmä u onkologických pacientov, u ktorých je v dôsledku onkologického ochorenia a jeho liečby prítomné zvýšené riziko komplikácií a úmrtnosti v prípade nákazy koronavírusom. Súbežne s klinickým rizikom je potrebné venovať pozornosť aj psychologickým rizikám pandémie, najmä čo sa týka nárastu emocionálneho stresu, úzkosti, depresie a osamelosti u týchto pacientov. Tento naratívny prehľad syntetizuje emocionálne prežívanie a najčastejšie zdroje stresu onkologických pacientov v čase pandémie, ako aj ich následný psychosociálny vplyv na kvalitu života. Prehľad týchto poznatkov môže poskytnúť bližší obraz psychologického dopadu pandémie Covid-19 u pacientov s onkologickým ochorením a umožniť lepšie porozumieť ich obavám i celkovému prežívaniu.

Kľúčové slová: kvalita života, onkologickí pacienti, pandémia Covid-19

Abstract: The rapid spreading of the Covid-19 pandemic has affected all aspects of people's daily lives around the world. It had a negative impact on society, and became a matter of great concern, especially for cancer patients. They are at increased risk of complications and mortality from coronavirus infection due to cancer and its treatment. Alongside the clinical risk, attention should be also paid to the psychological risks of the pandemic, especially regarding the increase in emotional stress, anxiety, depression and loneliness in patients. This narrative review synthesizes emotional experiences and the most common sources of stress in cancer patients during pandemic, as well as their subsequent psychosocial impact on the quality of life. An overview of these findings can provide a closer look of the psychological impact of the Covid-19 pandemic in cancer patients and provide a better understanding of their concerns and overall well-being.

Keywords: quality of life, cancer patients, Covid-19 pandemic

Konstruktová validita vybraných škál emocionálnej inteligencie

Construct validity of selected emotional intelligence scales

Zuzana Heinzová

Katedra psychológie, Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Abstrakt: Štúdiá prezentuje posúdenie vzájomnej komplementarity troch dotazníkov emocionálnej inteligencie s cieľom rozšíriť diagnostické možnosti psychológov v slovenských podmienkach. Testovali sme konštruktovú validitu troch dotazníkov – Trait Emotional Intelligence Questionnaire -short form (TEIQue SF, Petrides, 2009; v slovenskom preklade Kaliská, Nábělková, 2015) mapujúci črtovú emocionálnu inteligenciu Petridesovho a dva krátke dotazníky Brief Emotional Intelligence Scale (BEIS, Davies, Lane, Devonport & Scott, 2010) a Wong and Law Emotional Intelligence Scale (WLEIS, Wong & Law, 2002), oba vychádzajúce zo Salovayovho a Mayersovho konceptu EI. Výskumný súbor tvorilo 267 respondentov (27.78% mužov, $AM_{age} = 21.08$, $SD_{age} = 3.30$). Výsledky poukazujú na stredne silnú až silnú pozitívnu koreláciu medzi jednotlivými faktormi všetkých troch škál. Okrem toho sme overili prítomnosť tzv. common method bias týchto meracích nástrojov a zistili sme, že v dátach nášho výskumného súboru nedochádza ku skresleniu výsledkov dotazníkovými metodikami, pretože celkový rozptyl extrahovaný Harmanovým jednofaktorovým testom je u TEIQue-SF je 18.97%, u BEIS ide o 33.32% a u WLEIS o 27.13 %, a teda je nižší ako odporúčaná hranica 50%. (Podsakoff et. al, 2003) Prvotné psychometrické overovanie tak ponúkajú priestor na ďalšie overovanie či štandardizáciu dvoch použitých metodík BEIS a WLEIS, ako aj ich (zatiaľ) vedecké využitie.

Kľúčové slová: emocionálna inteligencia, konštruktová validita, škály emocionálnej inteligencie

Grantová podpora: VEGA č. 1/0569/22: Emočná flexibilita – stratégie regulácie emócií v meniacich sa podmienkach ako protektívne faktory psychického zdravia

Abstract: The study presents an assessment of the complementarity of three emotional intelligence questionnaires to expand the diagnostic possibilities of psychologists in Slovak conditions. We tested the construct validity of three questionnaires, Trait Emotional Intelligence Questionnaire -short form (TEIQue SF, Petrides, 2009), mapping the sketchy emotional intelligence of Petrides and two short questionnaires Brief Emotional Intelligence Scale (BEIS, Davies, Lane, Devonport & Scott, 2010) and the Wong and Law Emotional Intelligence Scale (WLEIS, Wong & Law, 2002), both based on Salovay's and Mayers' EI concept. The research group consisted of 267 respondents (27.78% men, $AM_{age} = 21.08$, $SD_{age} = 3.30$). The results indicate a moderate to strong positive correlation between the individual factors of the three scales. In addition, we verified the presence of the so-called common method bias of these measuring tools and we found that in the data of our research group there is no bias of the results by questionnaire methodologies because the total variance extracted by Harman's one-factor test is 18.97% for TEIQue-SF, 33.32% for BEIS, and 33.32% for WLEIS by 27.13%, and thus lower than the recommended limit of 50%. (Podsakoff et al., 2003). Initial psychometric verification thus offers space for further verification or standardization of the two used methods - BEIS and WLEIS, as well as their (so far) scientific use.

Keywords: emotional intelligence, construct validity, emotional intelligence scales

Grant affiliation: VEGA No. 1/0569/22: Emotional flexibility - emotion regulation strategies in changing conditions as mental health protective factors.

Rodová dynamika a naratívy o rode v kontexte transnacionálnej migrácie

Gender dynamics and narratives about gender in the context of transnational migration

Ines Herćan

Ústav sociálnej antropológie, Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Predkladaný príspevok vychádza z pripravovaného dizertačného výskumu a v ňom budem prezentovať predbežné výsledky zamerané na problematiku rodu a jeho transformácií v procesoch transnacionálnej migrácie na príklade pracovných migrantov a migrantiek zo Srbska na Slovensko, a to z antropológickej perspektívy. Daná problematika je vo výskume skúmaná cez prizmu dvoch hlavných teoretických prístupov - teórie transnacionálnej migrácie (Glick Schiller et al., 1992), ktorá kladie dôraz na multi-lokálne sociálne siete migrantov prepájajúce host a home spoločnosť, ako aj konceptov doing gender (West & Zimmerman, 1987) a rodovej performativity (Butler, 2006), podľa ktorých sa rod chápe ako nie vždy stabilný konštrukt performovaný a vytváraný v neustálych každodenných interakciách, a ktorý môže podliehať zmenám v rôznych sociálnych procesoch, akým je aj migrácia. Výskum je založený na kvalitatívnej metodológii a dlhodobom terénnom multi-sited výskume. Dve hlavné použité metódy predstavujú hĺbkové polo-štruktúrované a zopakované rozhovory, ako aj zúčastnené pozorovania v teréne. Cieľom výskumu je zistiť ako transnacionálna migrácia vplyva na rodovú dynamiku, a či sú rodové vzťahy a ideológie spojené s nimi znovu potvrdené alebo prekonfigurované v transnacionálnom priestore. V užšom zmysle je cieľom tiež preskúmať, ako prebieha proces sensemaking-u a aké naratívy vysvetľujúce tieto zmeny sa objavia u migrantov a migrantiek, či ich členov rodiny.

Kľúčové slová: transnacionálna migrácia, rod, sensemaking

Grantová podpora: Grant mladých Univerzity Komenského

Abstract: Presented paper is based on my ongoing dissertation research and in it I will present preliminary results focused on the issue of gender and its transformation in the processes of transnational migration on an example of migrant workers from Serbia in Slovakia, from an anthropological perspective. The issue is examined through the prism of two main theoretical approaches - the theory of transnational migration (Glick Schiller et al., 1992), which emphasizes the multi-local social networks of migrants connecting guest and home society, as well as the concepts of doing gender (West & Zimmerman, 1987) and gender performativity (Butler, 2006), according to which gender is understood as not always a stable construct performed and created in constant everyday interactions, and which may be subject to changes in various social processes, such as migration. The research is based on qualitative methodology and long-term, multi-sited fieldwork. The two main methods used are in-depth semi-structured and repeated interviews, as well as participatory field observations. The aim of the research is to find out how transnational migration affects gender dynamics and whether gender relations and the ideologies associated with them are reconfirmed or reconfigured in the transnational space. In a narrower sense, the aim is also to examine how the process of sensemaking takes place and what narratives explaining these changes will appear to migrants or their family members.

Keywords: transnational migration, gender, sensemaking

Grant affiliation: Comenius University Grant for young researchers

Súvislosť charakteristík rozhodovania, cieľových charakteristík dosahovania cieľov a akčnej krízy v nastupujúcej dospelosti

Context of decision-making characteristics, goal characteristics of achievement goals and action crisis in emerging adulthood

Simona Hirčková

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Abstrakt: Cieľom tohto príspevku je preskúmanie vzťahov intolerancie neistoty, rozhodovacích štýlov a charakteristík dosahovania cieľov v 4 oblastiach: vzdelanie, osobnostný rast, partnerské vzťahy a profesia. Príspevok tiež vymedzuje vzťahy uvedených charakteristík rozhodovania a akčnej krízy pri dosahovaní cieľov. Vzorku tvorilo 416 ľudí v období nastupujúcej dospelosti vo veku od 18 do 30 rokov ($M = 23.12$; $SD = .19$; 83.7% žien). V niektorých oblastiach súvisel progres dosahovania cieľov negatívne s vyhýbavým štýlom rozhodovania a intoleranciou neistoty. Želanie dosiahnuť ciele v 2 oblastiach súviselo negatívne s vyhýbavým štýlom rozhodovania, racionálny štýl preukázal opačný vzťah. Cieľové charakteristiky dosiahnuteľnosť, úsilie, záväzok a prežívanie pozitívnych emócií boli v negatívnom vzťahu s vyhýbavým štýlom rozhodovania vo všetkých štyroch oblastiach cieľov, rovnako tiež prežívanie negatívnych emócií a akčná kríza v pozitívnom vzťahu s intoleranciou neistoty a vyhýbavým štýlom rozhodovania. Sebaúčinnosť a self konkordancia boli v negatívnom vzťahu s intoleranciou neistoty a vyhýbavým štýlom rozhodovania. Uvedené zistenia poukazujú na to, že s úspešným dosahovaním cieľov sa pozitívne spája racionálny štýl rozhodovania, pričom vyhýbavý štýl rozhodovania a intolerancia neistoty sú s dosahovaním cieľov skôr v negatívnom vzťahu.

Kľúčové slová: charakteristiky rozhodovania, cieľové charakteristiky, akčná kríza

Grantová podpora: APVV-19-0284

Abstract: The aim of this paper is to examine the relationships of intolerance of uncertainty, decision-making styles and goal characteristics of achievement goals in 4 areas: education, personal growth, partnerships, and profession. The paper also defines the relationships between the above characteristics of decision-making and action crisis in achieving goals. The sample consisted of 416 people in emerging adulthood aged 18 to 30 years ($M = 23.12$; $SD = .19$; 83.7% of women). In some areas, progress in achieving goals has been negatively linked to avoidant decision-making style and intolerance of uncertainty. The goal desirability in 2 areas was negatively related to the avoidant decision-making style, the rational style proved the opposite relationship. The goal characteristics: attainability, effort, commitment, and experience of positive emotions were negatively related to avoidant decision-making in all four goal areas, as well as the experience of negative emotion and action crisis positively related to intolerance of uncertainty and avoidant decision-making style. Self-efficacy and self-concordance were in a negative relationship with intolerance of uncertainty and avoidant decision-making style. These findings indicate that rational decision-making style is positively associated with the success in achieving goals, while avoidant decision-making style and intolerance of uncertainty are rather negatively related to the achievement of goals.

Keywords: decision-making characteristics, goal characteristics, action crisis

Grant affiliation: APVV-19-0284

Vďačnosť odliečených pacientok s rakovinou prsníka

Gratitude in breast cancer survivors

Veronika Chlebcová, Veronika Boleková

Ústav klinickej psychológie, Fakulta psychológie, Paneurópska vysoká škola v Bratislave

Abstrakt: Cieľom prezentovaného výskumu bolo zistiť úroveň vďačnosti odliečených pacientok s rakovinou prsníka v kontexte vybraných socio-demografických charakteristík a klinických markerov. Výskumný súbor tvorilo 137 participantiek vo veku 33 až 85 rokov ($M = 58, SD = 11.6$). Na meranie úrovne vďačnosti bola použitá Škála vďačnosti GQ-6. Zistili sme záporné vzťahy vďačnosti s vekom a časom od ukončenia liečby (akútnej aj hormonálnej). Vyššiu úroveň vďačnosti mali participantky slobodné, zamestnané a vysokoškolsky vzdelané. Vďačnosť podľa našich zistení nesúvisí s (ne)absolvovaním hormonálnej liečby ani dĺžkou aktuálne prebiehajúcej hormonálnej liečby.

Kľúčové slová: vďačnosť, odliečení onkologickí pacienti, rakovina prsníka

Grantová podpora: GA/03/2019 Prediktory posttraumatického rozvoja u odliečených onkologických pacientov

Abstract: The aim of the presented research was to examine the level of gratitude in breast cancer survivors in the context of selected socio-demographic characteristics and clinical markers. The study sample consisted of 137 participants aged 33 to 85 years ($M = 58, SD = 11.6$). The Gratitude Questionnaire GQ-6 was used to measure the level of gratitude. The level of gratitude is negatively correlated with the age and time since the treatment (both acute and hormonal). Single participants, employed, and university-educated participants had a higher level of gratitude. According to our findings, gratitude is not related to (not)having a hormonal treatment or current hormonal treatment.

Keywords: gratitude, cancer survivors, breast cancer

Grant affiliation: GA/03/2019 Predictors of Posttraumatic Growth Among Cancer Survivors

Intelektové schopnosti a exekutívne funkcie u predškolských detí

Intellectual abilities and executive functions in preschool children

Eva Chudá, Daniela Franková, Diana Demkaninová, Daniela Turoňová, Margaréta Hapčová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Cieľom príspevku bolo preskúmať súvislosti medzi výkonmi v neverbálnom intelligenčnom teste, ktorý zachytáva vizuo-priestorové a fluidné schopnosti a ratingovým hodnotením exekutívnych funkcií u detí v predškolskom období. Exekutívne funkcie hrajú významnú rolu v kognitívnom výkone už v predškolskom období. Vzťah medzi performačnými úlohami a hodnotením v každodennom živote sa v jednotlivých štúdiách odlišuje. Výskumný súbor tvorilo 25 detí vo veku od 3.3-6.7 rokov. ($M = 5.1$, $SD = .95$), z toho 13 chlapcov. Na hodnotenie kognitívnych funkcií a intelektu sme použili SON-R 2½-7 (SK). Exekutívne funkcie boli hodnotené rodičmi pomocou Behavior Rating Inventory of Executive Function - Preschool Version (BRIEF-P), ktorý zachytáva ťažkosti v jednotlivých oblastiach v každodennom živote. Intelektové schopnosti sa pohybovali v pásme priemeru a nadpriemeru. Rodové rozdiely boli pozorované v subteste Vzory zameranom na vizuo-priestorové schopnosti, plánovanie pohybov s prepojeným na grafomotorikou. V Emočnej kontrole mali dievčatá viac ťažkostí. Negatívny stredne silný vzťah sa preukázal medzi Emočnou kontrolou a subtestom Situácie. Plánovanie a organizovanie malo stredne silný negatívny vzťah so subtestom Kategórie a Vzory. Pracovná pamäť bola v negatívnom stredne silnom vzťahu so subtestom Situácie a Vzory. Zistenia prispievajú k diskusii o meraní exekutívnych funkcií u predškolákov.

Kľúčové slová: exekutívne funkcie, predškoláci, SON-R a BRIEF-P

Grantová podpora: Príspevok bol podporený grantovou schémou APVV 20-0139

Abstract: The aim of the paper was to study the relationship between performance in the non-verbal intelligence test, which captures visual and fluid abilities and the evaluation of executive functions in preschool children. Executive functions play an important role in cognitive performance already in the preschool period. The relationship between performance tasks and assessment in everyday life varies from study to study. The research group consisted of 25 children aged 3.3-6.7 years. ($M = 5.1$, $SD = .95$), including 13 boys. We used SON-R 2½-7 (SK) to evaluate cognitive functions and intellect. Executive functions were assessed by parents using the Behavior Rating Inventory of Executive Function - Preschool Version (BRIEF-P), which captures difficulties in individual areas of daily life. Intellectual abilities occurred in the range of average and above average. Gender differences were observed in the Patterns subtest focused on visual-spatial abilities, planning of movements with a link to graphomotor skills. In Emotional Control, the girls had more difficulties. A negative moderate relationship was demonstrated between Emotional Control and the Situations subtest. Plan/Organize had a moderately negative relationship with the Categories and Patterns subtest. Working memory was in a negative moderately strong relationship with the Situations and Patterns subtest. The findings contribute to the discussion on the measurement of executive functions in preschoolers.

Keywords: executive functions, preschoolers, SON-R & BRIEF-P

Grant affiliation: The paper was supported by the grant scheme APVV 20-0139

Zmeny v miere sebapoškodzovania v ranej adolescencii v kontexte zmien vo vybraných psychologických faktoroch

Changes in the level of self-harm in early adolescence in the context of changes in selected psychological factors

Anna Janovská, Mária Bačíková, Lucia Barbierik

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Abstrakt: Pre obdobie adolescencie je experimentovanie, ignorovanie rizika vrátane testovania hraníc považované za veku primerané. Aktívne poškodzovanie vlastného tela je však za hranicou akceptovateľného experimentovania, pričom motiváciou takéhoto správania je skôr proces ako výsledok – poškodenie. Väčšinou sa jedná o nezrelú snahu vyrovnať sa s ťaživou, konfliktnou situáciou. Cieľom predkladanej štúdie je zmapovať zmenu v miere sebapoškodzujúceho správania (SPS) v priebehu ranej adolescencie. Rovnako nás zaujímalo, ako k tejto zmene prispeli zmeny v intrapersonálnych (sebaúcta, spokojnosť so životom) a interpersonálnych (sociálna opora doma, v škole a zo strany priateľov) faktoroch a tiež podiel nárastu v skúsenosti s užívaním alkoholu. Výskumný súbor pozostával z 546 slovenských školákov (50.3 % dievčat, priemerný vek T1 = 13, 4; T2 = 15.4). Použili sme lineárny regresný model. Závislou premennou bola zmena vo výskyte SPS (zber T2 prebehol po 2 rokoch od zberu T1). Zistili sme významný nárast v miere SPS ($p < .001$), pokles spokojnosti so životom ($p = 0,005$), nárast v sebaúcte ($p = .004$), podporných vzťahoch v škole ($p < .001$), podporných vzťahoch zo strany priateľov ($p = .004$) a tiež nárast v užívaní alkoholu ($p < .001$). Na pozitívnej zmene SPS sa významne podieľala zmena v sebaúcte a tiež užívanie alkoholu. Na základe zistení sa potvrdzuje dôležitosť posilnenia sebaúcty a prevencie užívania alkoholu v prevencii a intervencii sebapoškodzovania v období adolescencie.

Kľúčové slová: sebapoškodzovanie, sebaúcta, užívanie alkoholu

Grantová podpora: VEGA 1/0523/20

Abstract: Experimentation, ignorance of risk and testing of boundaries are considered age-appropriate in adolescence. However, active damage to one's own body lies beyond the boundaries of acceptable experimentation. Most commonly, it is an immature attempt to cope with a difficult conflict situation. The present study maps changes in self-harming behaviours (SHB) in early adolescence. We examine how changes in intrapersonal factors (i.e., self-esteem, life satisfaction), interpersonal factors (i.e., social support at home, at school and from friends) and alcohol use contribute to changes in SHB. The sample consists of 546 Slovak pupils (50.3% girls; average age T1 = 13.4, T2 = 15.4; the T2 collection followed 2 years after T1). We found a statistically significant increase in the rate of SHB ($p < .001$), self-esteem ($p = .004$), supportive relationships at school ($p < .001$), supportive relationships from friends ($p = .004$) and alcohol use ($p < .001$) and a statistically significant decrease in life satisfaction ($p = .005$). In a linear regression model we found that changes in self-esteem and in alcohol consumption have a statistically significant relationship to changes in SHB. The findings confirm the importance of self-esteem reinforcement and alcohol use prevention in preventing self-harm among adolescents.

Keywords: self-harm, self-esteem, alcohol consumption

Grant affiliation: VEGA 1/0523/20

Psychologická diagnostika řidičů s využitím virtuální reality a eye-trackingu

Psychological diagnostics of drivers using virtual reality and eye-tracking

Vojtěch Juřík, Petr Děcký

Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt: Dopravně psychologické vyšetření (DPV) v současné době nenabízí efektivní nástroje pro mapování některých klíčových psychologických konstruktů uplatňujících se v procesu řízení motorového vozidla. Takovými jsou např. situační povědomí, potažmo další kategorie jako např. vnímání rizika (hazard perception). Současné diagnostické metody, které rámcově usilují o zaznamenání úrovně situačního vhledu v dopravním kontextu (např. Adaptivní tachistoskopický percepční test – ATAVT), jsou limitovány nejen s ohledem na výpovědní hodnotu daného testu (např. ekologické validity), ale také s ohledem na omezenou škálovatelnost, kde je třeba zohlednit např. kulturní kontext či nutnost tvorby jazykových mutací. Rozvinutá schopnost vnímání rizik během jízdy je přitom právě jeden z nejvýznamnějších prediktorů bezpečné jízdy, potažmo bezpečného silničního provozu. Příspěvek diskutuje a demonstruje možnosti psychodiagnostiky zaměřené na efektivní zjišťování úrovně situačního povědomí řidiče s využitím moderních technologií, jmenovitě s pomocí stále častěji skloňované virtuální reality (VR) propojené s eye-trackingem. Diskutovaná platforma představuje komplexní, dynamickou a ekologicky validní virtuální simulaci, na základě které lze s využitím automatického zaznamenávání behaviorálních a fyziologických reakcí člověka přesně predikovat výkon řidiče v reálném provozu. Vzhledem k řadě výhod má navrhovaný přístup potenciál doplnit současnou podobu DPV a stát se etablovaným diagnostickým nástrojem.

Klíčové slová: dopravní psychodiagnostika, virtuální realita, ekologická validita

Abstract: Traffic psychology examination (TPE) does not currently offer effective tools for mapping some key psychological constructs used in the process of driving a motor vehicle, e.g., situational awareness or hazard perception. Current diagnostic methods, which generally seek to record the level of situational awareness in the traffic context (e.g., Adaptive Tachoscopic Perception Test – ATAVT), are limited not only with regard to the informative value of the test (e.g., environmental validity), but also with regard to limited scalability, where it is necessary to take into account, for example, the cultural context or the need to create language mutations. At the same time, the developed ability to perceive risks while driving is just one of the most important predictors of safe driving, and therefore safe road traffic. The paper discusses and demonstrates the possibilities of psychodiagnosics aimed at effectively determining the level of situational awareness of the driver using modern technologies, namely with the help of increasingly common virtual reality (VR) technology associated with eye-tracking. The discussed platform represents a comprehensive, dynamic and ecologically valid virtual simulation, on the basis of which it is possible to accurately predict the driver's performance in real traffic using automatic recording of human behavioural and physiological reactions. Due to a number of advantages, the proposed approach has the potential to complement the current form of TPE.

Keywords: traffic psychodiagnosics, virtual reality, ecological validity

Rola otca v živote dcéry – kvalitatívna analýza výpovedí dospelých dcér

The role of the father in the life of the daughter - qualitative analysis of adult daughters' statements

Monika Kačmárová, Erika Kostárová

Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove

Abstrakt: Cieľom kvalitatívnej štúdie bolo zistiť, aké roly zastáva otec v živote dcéry, akým spôsobom sa angažuje v jej živote a ako vplýva na výber partnera. Výskumnú vzorku tvorilo 13 dospelých dcér vo veku 22 až 30 rokov. Výskumné dáta boli zbierané pološtruktúrovaným rozhovorom a následná analýza dát bola uskutočnená prostredníctvom metódy zakotvenej teórie. Stanovené boli 3 výskumné otázky a z odpovedí boli vytvorené kategórie. Prvá výskumná otázka zisťovala, v akých rolách vystupuje otec v živote dcéry. Z odpovedí bolo vytvorených 16 podkategórií s názvom: „Otec ako“. Druhá výskumná otázka bola zameraná na spôsob angažovania otca v živote dcéry. Z analýzy vyplynuli dve kategórie: prostredníctvom záujmu o školu a prostredníctvom spoločného času a športu. V tretej výskumnej otázke sa zisťovalo, ako vplýva otec na výber partnera svojej dcéry. Odpovede sú zahnuté v troch kategóriách: aký otec taký partner, ružové okuliare a kategória s názvom ukážem ti, ako sa má správať muž k žene.

Kľúčové slová: otec, dcéra, kvalitatívna analýza

Grantová podpora: VEGA 1/0719/20

Abstract: The aim of the qualitative study was to find out what roles the father plays in his daughter's life, how he is involved in her life and how he influences her choice of partner. The research sample consisted of 13 adult daughters between the ages of 22 and 30. The research data was collected through semi-structured interviews and subsequent data analysis was conducted through the grounded theory method. Three research questions were established and categories were created from the responses. The first research question explored the roles of the father in his daughter's life. From the responses, 16 sub-categories were created with the title: "Father as". The second research question focused on how the father is involved in the daughter's life. Two categories emerged from the analysis: through interest in school and through time spent together and sports. The third research question explored how the father influences his daughter's choice of partner. The answers are included in three categories: like father like partner, rose-colored glasses, and a category called I'll show you how a man should behave towards a woman.

Keywords: father, daughter, qualitative analysis

Grant affiliation: VEGA 1/0719/20

Obraz insomnie a deprese

Mapping insomnia and depression

Veronika Káplová, Veronika Ondráčková Dacerová

Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt: Cílem této práce je zmapovat souvislost mezi insomnií a depresí, možnosti léčby obou forem onemocnění a mapování dalších komorbidit vycházející z deprese a insomnie. Z hlediska léčby obě formy onemocnění představují celosvětový ekonomicky nákladný proces. Práce je pojata jako přehledová studie, která přináší základní vhled do této problematiky. K vyhledávání relevantní literatury byla využita elektronické databáze EBSCO, SCOPUS, Science Direct. Na základě stanovených klíčových slov byly vytvořeny Boolean operátory pro vyhledávání v databázích. Bylo zjištěno, že insomnie vykazuje těsnou souvislost s poruchami nálad, ale zároveň se může objevit před nástupem deprese. Studie se také shodovaly, že insomnie je buď rizikovým faktorem pro výskyt deprese, nebo příznak deprese. Všechny zahrnuté studie týkající se léčby CBT-I zaznamenaly signifikantní zlepšení v oblasti deprese i insomnie. V případě farmakologické léčby insomnie a deprese se objevilo ve studiích nejčastěji téma využití antidepresiv. Ve srovnání s placebem vykazovala antidepresiva zlepšení u pacientů s insomnií.

Klíčové slová: spánek, deprese, insomnie

Grantová podpora: Specifický výzkum Masarykovy univerzity: výzkumný projekt Masarykovy univerzity MUNI/A/1310/2020 „Ověření psychometrických vlastností diagnostických nástrojů pro screening spánku

Abstract: The aim of this paper is to map the relationship between insomnia and depression, treatment options for both forms of the disease and mapping of other comorbidities arising from depression and insomnia. In terms of treatment, both forms of the disease represent a worldwide economically costly process. This paper is conceived as a review study that provides a basic insight into this issue. EBSCO, SCOPUS, Science Direct electronic databases were used to search for relevant literature. Boolean operators for searching the databases were created based on the determined keywords. It was found that insomnia shows a close association with mood disorders, but at the same time it can occur before the onset of depression. Studies also agreed that insomnia is either a risk factor for the onset of depression or a symptom of depression. All included studies on CBT-I treatment reported significant improvements in both depression and insomnia. In the case of pharmacological treatment of insomnia and depression, the use of antidepressants was the most common theme in the studies. Compared to placebo, antidepressants showed improvements in patients with insomnia.

Keywords: sleep, depression, insomnia

Grant affiliation: Specific research of Masaryk University: research project of Masaryk University MUNI/A/1310/2020 "Validation of psychometric properties of diagnostic tools for sleep screening

Percipované zmeny vo vybraných aspektoch kvality života u onkologických pacientov s rôznym typom liečby (návrh štúdie)

Perceived changes in selected aspects of quality of life in cancer patients with different types of treatment (study design)

Bianka Karlíková, Jitka Gurňáková

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: V Európe žije v súčasnosti viac ako 430 000 mužov s rakovinou semenníkov (Trama et al., 2012). Hoci je pri včasnom diagnostikovaní úmrtnosť na toto ochorenia relatívne nízka, k nežiaducemu dopadu onkologického ochorenia na kvalitu života pacientov treba prirátavať tiež vedľajšie účinky rôznych typov absolvovanej liečby (chemoterapia, rádioterapia, chirurgická liečba) (Ryan & Hoyt, 2018). S rastúcou dobou prežitia odliečených pacientov tak vystupuje do popredia nielen otázka efektivity jednotlivých typov liečby, ale aj samotnej kvality ďalšieho života pacienta (Mardiak et al., 2013). Cieľom navrhovaného projektu kvalitatívnej štúdie bude popísať zmeny v kvalite života u pacientov s rakovinou semenníkov v rôznych fázach ich ochorenia a liečby. Súbor: 30 novodiagnostikovaných pacientov - mužov s rakovinou semenníkov liečených na Národnom Onkologickom Ústave (NOÚ) v Bratislave vo veku od 18 rokov. Metóda: Dlhodobé sledovanie a porovnanie kvality života prostredníctvom tematickej analýzy pološtruktúrovaných rozhovorov u tých istých pacientov pri nástupe na oddelenie pred zahájením onkologickej liečby, v jej priebehu a po jej absolvovaní; porovnanie výpovedí respondentov s rôznym typom podstupenej liečby (chirurgická liečba, rádioterapia, chemoterapia, ich kombinácia).

Kľúčové slová: kvalita života, toxicita onkologickej liečby, rakovina semenníkov

Grantová podpora: Tento príspevok je súčasťou riešenia projektu Európskeho fondu regionálneho rozvoja "Systémová verejná výskumná infraštruktúra – biobanka pre nádorové a zriedkavé ochorenia" (313011AFG5) a projektu VEGA 2/0083/22 "Stratégie, zdroje a dôsledky regulácie emócií pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti."

Abstract: More than 430 000 men currently live in Europe with testicular cancer (Trama et al., 2012). Although mortality from the disease is relatively low in early diagnosis, the adverse effects of cancer on the quality of life of patients should also be added to the side effects of the different types of treatment (chemotherapy, radiotherapy, surgical treatment) (Ryan & Hoyt, 2018). As the survival of the patients who underwent treatment increases, the question of the effectiveness of the different types of treatment, as well as the quality of the patient's future life itself, becomes a priority (Mardiak et al., 2013). The aim of the proposed qualitative study project will be to describe changes in the quality of life in patients with testicular cancer at different stages of their disease and treatment. Research file: 30 newly diagnosed male testicular cancer patients treated at the National Cancer Institute (NOU) in Bratislava aged 18 years and older. Method: Long-term follow-up and comparison of quality of life through a thematic analysis of semi-structured interviews in the same patients at the time of initiation, during and after the in-patient cancer treatment; comparison of respondent statements with different types of treatment (surgery, radiotherapy, chemotherapy, combination).

Keywords: quality of life, toxicity of oncology treatment, testicular cancer

Grant affiliation: This contribution is part of the European Regional Development Fund project 'Systemic public research infrastructure — a biobank for cancer and rare diseases'. (313011AFG5) and the VEGA project 2 / 0083 / 22 "Strategies, resources and consequences of the regulation of emotions in healthcare provision."

Zariadenie pre seniorov a kvalita života: Čím je tvorený subjektívny wellbeing ľudí žijúcich v zariadení sociálnej starostlivosti

Social care facility for older adults and their quality of life: What constitutes the subjective wellbeing of people living in social care institutions

Miroslava Kinczer

Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV, v. v. i.

Abstract: Predmetom pripravovaného dizertačného výskumu je vplyv inštitucionalizácie ľudí žijúcich v zariadení pre seniorov na ich subjektívny wellbeing a preskúmanie, ako sa prebiehajúca pandémia ochorenia COVID-19 a s ňou spojené zmeny v poskytovaní sociálnej starostlivosti podpísali na ich kvalite života. Výskum je súčasťou aplikovanej roviny antropológie organizácií a primárnou metodologickou základňou je koncept Actor-network theory Bruna Latour, spoločne s Emersonovou teóriou sociálnej výmeny a prístupom životného kurzu. V rámci predvýskumu som absolvovala akreditovaný opatrovateľský kurz, vďaka ktorému som získala komplexné dáta o informačnej báze a procese prípravy budúcich opatrovateliek v poskytovaní starostlivosti. Získaná kvalifikácia mi tiež umožňuje vykonávať neprerušovaný výskum a sprevádzať informátorov počas ľubovoľného času aj so zabezpečením potrebnej starostlivosti. Dáta budem zbierať počas jednoročného terénneho výskumu najmä prostredníctvom priameho otvoreného zúčastneného pozorovania v kombinácii s pološtruktúrovanými a neštruktúrovanými rozhovormi zameranými na ich životné skúsenosti, mílniky a súčasný život v zariadení. Plánujem použitie repertoárovej mriežky v zásadne zjednodušenej podobe pre účel preskúmania kognitívnych máp klientov o prostredí, ktoré ich obklopuje. Výskum môže priniesť užitočné dáta týkajúce sa vplyvu prostredia zariadenia na kvalitu života ich obyvateľov, ktoré by mohli byť uplatniteľné aj pri tvorbe regionálnych sociálnych politík.

Kľúčové slová: starnutie, osobná pohoda, inštitucionalizácia

Grantová podpora: VEGA: 2/0053/22 Medzigeneračné vzťahy v rodine a v komunite: etnologická perspektíva

Abstract: The subject of my dissertation research is the impact of the institutionalization of people living in a facility for the elderly on their subjective well-being and to examine how the ongoing COVID-19 pandemic and the associated changes in social care provision have affected their quality of life. The research is part of the applied level of anthropology of organizations. The primary methodological basis is the concept of Actor-network theory by Bruno Latour, Emerson's theory of social exchange, and a life-course approach. As part of the pre-research, I completed an accredited nursing course, thanks to which I obtained complex data on the information base and the process of training nurses to-be in the provision of care. At the same time, the acquired qualification allows me to carry out uninterrupted research and to accompany informants at any time, even with the provision of the necessary level of care. During the one-year field research, I will collect data mainly through direct open participatory observation, combined with semi-structured and unstructured interviews focused on their life experiences, milestones, and current life in the facility. I plan to use the repertoire grid in a fundamentally simplified form to examine clients' cognitive maps of the environment that surrounds them. Research can provide valuable data on the impact of the facility's environment on the quality of life of its inhabitants, which could also be used in regional social policy-making.

Keywords: ageing, wellbeing, institutionalization

Grant affiliation: VEGA: 2/0053/22 Medzigeneračné vzťahy v rodine a v komunite: etnologická perspektíva

Koncepty dôchodku a osobnostné črty ako prediktory plánovania dôchodku u preddôchodcov

Retirement concepts and personality traits as predictors of retirement planning in pre-retirees

Lucia Kočíšová, Viera Bačová, Peter Halama

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Plánovanie dôchodku sa chápe ako úsilie investované jednotlivcami zatiaľ zamestnanými na zabezpečenie svojej pohody v dôchodku. Avšak nie všetci pred-dôchodcovia svoj dôchodok plánujú. Keďže predchádzajúce výskumy potvrdzujú, že preddôchodkové plánovanie predikuje pohodu a zvyšuje kvalitu života v dôchodku, je dôležité poznať psychologické antecedenty pred-dôchodkového plánovania. Cieľom tohto výskumu bolo zistiť, či koncepty dôchodku a osobnostné črty vplyvujú na plánovanie dôchodku u preddôchodcov. 265 participantov zamestnaných na plný úväzok vo veku od 50 do 65 rokov (M = 54.9 rokov, 113 mužov, 152 žien) vyplnilo dotazníky BFI-2S (Kohút et al., 2020), Koncepty dôchodku (Bačová, Halama, 2020) a Škálu preddôchodkových plánovacích aktivít (Wang et al., 2014). Viackroková lineárna regresná analýza ukázala, že koncepty dôchodku ako aj osobnostné črty sú prediktormi plánovania dôchodku v nízkej miere. Pozitívnym prediktorom plánovania dôchodku je konceptualizovanie dôchodku ako Nového začiatku a Pokračovania. Z osobnostných črt pozitívne predikuje dôchodkové plánovanie prívietivosť. Výsledky naznačujú, že psychologické nastavenie ovplyvňuje postoj preddôchodcov na preddôchodkové plánovacie aktivity. Koncepty dôchodku ako nového začiatku a pokračovania obsahujú stanovenie cieľov spojených s pozitívnymi očakávaniami, ktoré plánovanie podporujú. Možno predpokladať, že s týmto pozitívnym nastavením sa spája aj osobnostná črta prívietivosti, ktorá tiež podporuje plánovanie.

Kľúčové slová: koncepty dôchodku, osobnostné črty, plánovanie dôchodku

Grantová podpora: VEGA 02/0091/22

Abstract: Retirement planning is perceived as the effort invested by still employed individuals to ensure their well-being in retirement. However, not all pre-retirees plan their retirement. As previous research confirms, because pre-retirement planning predicts well-being and enhances the quality of life in retirement, it is important to know the psychological antecedents of pre-retirement planning. The purpose of this research was to determine whether retirement concepts and personality traits influence retirement planning in pre-retirees. 265 full-time employed participants aged 50 to 65 years (M = 54.9 years, 113 men, 152 women) completed the BFI-2S (Kohút et al., 2020), the Retirement Lifestyles Questionnaire (Bačová & Halama, 2020), and the Checklist for Retirement Plans (Wang et al., 2014). Stepwise linear regression analysis showed that both retirement concepts and personality traits are predictors of retirement planning at low levels. Positive predictors of retirement planning are the concept of retirement as a New Beginning and Continuation, and agreeableness as personality trait. Results suggest that psychological adjustment influences pre-retirees' attitudes towards pre-retirement planning activities. Concepts of retirement as a new beginning and continuation include goal setting associated with positive expectations that promote planning. It can be assumed that the personality trait of agreeableness is associated with these positive attitudes, which also supports planning.

Keywords: retirement concepts, personality traits, retirement planning

Grant affiliation: VEGA 02/0091/22

Maladaptívne črty ako prediktory epistemicky nepodložených presvedčení

Maladaptive traits as predictors of epistemically suspect beliefs

Petra Lichvárová¹, Miroslava Galasová²

¹Ústav aplikovanej psychológie, Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Univerzita Komenského v Bratislave

²Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Predchádzajúci výskum zameraný na maladaptívne črty meraný krátkou verziou Osobnostného dotazníka pre DSM-5 (PID-5) naznačil, že iba psychotizmus významne predikuje epistemicky nepodložené presvedčenia (ENP). Ostatné štyri maladaptívne črty (negatívna afektivita, antagonizmus, disinhibícia a odstup) neboli významné prediktory ENP. Výskum však konzistentne ukazuje, že negatívne emócie významne súvisia a aj predikujú podliehanie ENP. Z tohto dôvodu chceme overiť predchádzajúce výsledky s použitím nedávno vytvoreného nástroja, ktorým je Osobnostný dotazník pre medzinárodnú klasifikáciu chorôb (MKCH - 11), tzv. PiCD. Podobne ako PID-5, aj PiCD meria päť maladaptívnych črt, no keďže nástroje vychádzajú z rôznych diagnostických manuálov, nie sú úplne zhodné. PiCD (MKCH-11) sa s PID-5 (DSM-5) zhoduje v štyroch maladaptívnych črtách: negatívna afektivita, odstup, disocialita (v PID-5 ako antagonizmus) a disinhibícia. Poslednou črtou v PiCD je črta anankastia, zatiaľ čo v PID-5 je to psychotizmus. Plánujeme využiť škálu Epistemologicky nepodložených presvedčení (Halama, 2019) a na základe predchádzajúcich zistení predpokladáme, že negatívna afektivita, disocialita, a odstup budú pozitívne predikovať podliehanie epistemicky nepodloženým presvedčeniam. Naše zistenia by mali pomôcť hlbšie porozumieť mechanizmu podliehania epistemicky nepodloženým presvedčeniam.

Kľúčové slová: PiCD, epistemicky nepodložené presvedčenia, negatívne emócie

Grantová podpora: VEGA 2/0053/21: Skúmanie nepodložených názorov o kontroverzných spoločenských otázkach

Abstract: Previous research focused on maladaptive traits measured by the Short Personality Questionnaire for DSM-5 (PID5-BF) showed that only psychoticism significantly predicts epistemically suspect beliefs. The other four maladaptive traits (negative affectivity, antagonism, disinhibition, and detachment) appeared as insignificant predictors. However, research consistently shows that negative emotions are significantly related and predict epistemically suspect beliefs. Therefore, we aim to verify the results by using a recently developed instrument - the Personality Inventory for ICD-11 (PiCD). Similarly to PID-5, PiCD also measures five maladaptive traits, but as these instruments are based on different diagnostic manuals, they are not the same. PiCD (ICD-11) conforms with PID-5 (DSM-5) in four maladaptive traits: negative affectivity, detachment, dissociality (in PID-5 antagonism), and disinhibition. The fifth trait in PiCD is anankastia, while in PID-5 the fifth trait is psychoticism. We are planning to use the Epistemologically Unfounded Beliefs Scale (Halama, 2019) for measuring epistemically suspect beliefs, and based on previous findings, we hypothesize that negative affectivity, dissociality, and detachment might positively predict susceptibility to epistemically suspect beliefs. Eventually, our findings might also help to understand deeper the mechanism behind the susceptibility to epistemically suspect beliefs.

Keywords: PiCD, epistemically suspect beliefs, negative emotions

Grant affiliation: VEGA 2/0053/21: Examining unfounded beliefs about controversial social issues

Analýza obsahu Facebookovej skupiny zameranej na nespavosť

Analysis of a self-help online Facebook group focused on insomnia

Martina Lysičanová

Masarykova univerzita

Abstrakt: Sociálne siete poskytujú priestor pre vznik online podporných skupín pre používateľov s rôznymi ochoreniami. Naša práca sa zaoberá analýzou takejto online skupiny pre ľudí s insomniou na sociálnej sieti Facebook. Cieľom bolo zmapovať obsah príspevkov a komentárov v skupine a spôsoby, ktoré prispievatelia využívali na zlepšenie spánku. Na tento účel bola použitá kvalitatívna obsahová analýza, pretože sme týmto spôsobom chceli zachytiť obšírnosť obsahu, a zároveň ponechať jeho významovú autenticitu. Stanovené kategórie a subkategórie vychádzali pri využití induktívno-deduktívneho postupu jednak z dostupnej literatúry a napokon aj zo samotného obsahu skupiny. Následne nastal proces analýzy dát, počas ktorého boli identifikované významové jednotky priradené k jednotlivým kategóriám a subkategóriám. Z analýzy dát vyplýva, že skupina slúži členom predovšetkým na poskytovanie a čerpanie vzájomnej emocionálnej a informačnej podpory ohľadom insomnie. Celkovo medzi používateľmi prevládalo povzbudzovanie k liečbe pomocou liekov, výživových doplnkov a alternatívnych prístupov viac ako vyhľadanie odbornej pomoci. Zarážajúcim zistením bol malý podiel príspevkov a komentárov zmieňujúcich pozitívne pôsobenie psychoterapeutickej liečby, a to najmä kognitívne behaviorálnej terapie primárne odporúčanej pri liečbe insomnie.

Kľúčové slová: insomnie, online podporné skupiny, obsahová analýza

Abstract: Today, social media can take over the role of support groups for users with various diseases. This paper deals with content analysis of a Facebook online group for users with insomnia. The aim was to understand the content of posts and comments in the group and describe common ways of improving sleep among users. Qualitative content analysis was used to describe wide content of the groups and retain the authenticity of meaning. The categories and subcategories were derived from the previous research on this topic as well as the researched text itself. The subsequent main analysis consisted of assigning the meaning units to the categories and subcategories. Findings indicate that the group provides mainly emotional and informational support to its members. However, the treatment information often encourages members to search for alternative, rather than medical, solutions to insomnia. Moreover, there was only a small number of posts and comments mentioning positive effects of psychotherapy, particularly CBT, which is recommended during insomnia treatment.

Keywords: insomnia, online support groups, content analysis

Psychometrické overenie škály Covid-19 nepodložených presvedčení na vzorke mladých dospelých

Psychometric verification of Covid-19 Unfounded Beliefs Scale on sample of young adults

Radoslav Merva, Peter Teličák

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Cieľom tejto štúdie bolo overiť psychometrické vlastnosti a vhodnosť modelu škály Covid-19 nepodložených presvedčení (C19-NP) (Teličák & Halama, 2022) na vzorke slovenských respondentov od 18 do 29 rokov ($N = 559$). Zber dát bol realizovaný od konca Decembra 2020 do konca Januára 2021. Overovaná škála pozostáva z 3 dimenzií a to Konšpiračné presvedčenia, Covid-19 pseudoveda súvisiaca s liečbou a opatreniami. Škála obsahuje dokopy 15 položiek. Na overenie konštruktívnej validity bola použitá dimenzia Pseudovedecké presvedčenia zo slovenskej verzie Škály epistemologicky nepodložených presvedčení (Halama, 2018) a Dotazník konšpiračnej mentality (CMQ, Bruder et al., 2013). Výsledky konfirmatórnej faktorovej analýzy potvrdili dobré vlastnosti modelu škály.

Kľúčové slová: Covid- 19 nepodložené presvedčenia, konšpiračné presvedčenia, pseudovedecké presvedčenia ohľadom liečby a opatrení

Grantová podpora: Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0387

Abstract: The aim of the study was to confirm psychometric properties and efficiency of the model of Covid-19 Unfounded Beliefs Scale (C-19-UB) (Teličák & Halama, 2022) on a sample of Slovak respondents from 18 to 29 years old ($N = 559$). The data were collected from the end of December 2020 to the end of January 2021. The scale includes 3 dimensions: Conspiracy beliefs, Covid-19 pseudoscientific beliefs related to treatment and measures. The scale consists of 15 items. The Construct validity was verified by the dimension Pseudoscientific beliefs from the Slovak version of the Epistemologically Unfounded Beliefs Scale (Halama, 2018) and Conspiracy Mentality Questionnaire (CMQ, Bruder et al., 2013). The results of confirmatory factor analysis showed the good properties of the scale model.

Keywords: Covid-19 unfounded beliefs, conspiracy beliefs, pseudoscientific beliefs related to treatment and measures

Grant affiliation: This work was supported by the Agency's Research and Development Support n. APVV-20-0387

Psychosociální charakteristiky lidí v zakotvené dospělosti: Pilotní studie

Psychosocial characteristics of people in established adulthood: A pilot study

Katarína Millová¹, František Baumgartner¹, Petra Kohoutková², Nikola Martiníková², Monika Vítková², Marek Malůš¹

¹Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Ostravská univerzita

²Katedra pedagogické a školní psychologie, Pedagogická fakulta, Ostravská univerzita

Abstrakt: V této studii jsme se zaměřili na konflikt mezi prací a rodinou a prožívanou životní spokojeností v těchto oblastech u lidí v zakotvené dospělosti a jejich srovnání s mladšími lidmi ve vynořující se dospělosti a staršími lidmi ve střední/starší dospělosti. Navazujeme na nový vývojový model tzv. zakotvené dospělosti (Mehta et al., 2020) popisující psychosociální charakteristiky lidí ve věku mezi 30 a 45 lety, který jako jednu z klíčových oblastí tohoto období uvádí konflikt práce-rodina. Do studie se zapojilo 151 lidí ve věku od 30 do 45 (M = 37.91; SD = 5.11; 84.1 % žen), 84 lidí ve věku od 18 do 29 let (M = 22.43; SD = 2.72; 86.9 % žen) a 78 lidí ve věku od 46 do 65 let (M = 51.83; SD = 4.24; 66.7 % žen). V online dotazníku jsme zjišťovali úroveň konfliktu práce-rodina a životní spokojenost v pracovní, partnerské a rodinné oblasti. Výsledky ANOVY ukázaly, že lidé v zakotvené byli více spokojeni v rodinné oblasti než lidé ve vynořující se dospělosti, ale nelišili se od lidí ve střední/starší dospělosti a prožívali vyšší konflikt mezi prací a rodinou než lidé ve střední/starší dospělosti. Korelační analýza ukázala odlišnou strukturu vztahů mezi konfliktem práce-rodina a životní spokojeností v pracovní, partnerské a rodinné oblasti: vztahy mezi proměnnými byly nejsilnější právě u lidí v zakotvené dospělosti, u mladší i starší skupiny byly slabší nebo zcela nevýznamné.

Klíčové slová: konflikt práce-rodina, zakotvená dospělost, životní spokojenost

Grantová podpora: Projekt specifického VŠ výzkumu FF OU č. SGS12/FF/2022 Psychosociální charakteristiky lidí v zakotvené dospělosti

Abstract: In this study, we focused on the conflict between work and family and life satisfaction in these areas among people in established adulthood and their comparison with younger people in emerging adulthood and older people in middle/older adulthood. We follow up on a new developmental model of the so-called established adulthood (Mehta et al., 2020) describing the psychosocial characteristics of people between 30 and 45 years old, which identifies work-family conflict as one of the key areas of this developmental stage. 151 people aged 30 to 45 (M = 37.91; SD = 5.11; 84.1% women), 84 people aged 18 to 29 (M = 22.43; SD = 2.72; 86.9% women) and 78 people aged 46 to 65 (M = 51.83; SD = 4.24; 66.7% women) were involved in this study. In the online questionnaire, we focused on the level of work-family conflict and life satisfaction in the work, partnership, and family areas. The results of ANOVA showed that established adults were more satisfied in the family area than emerging adults, but did not differ from people in middle/older adulthood; and experienced a higher conflict between work and family than people in middle/older adulthood. The correlation analysis showed a different structure of relationships between work-family conflict and life satisfaction in work, partnership and family areas: correlations between variables were strongest in people in the established adulthood, in younger and older groups were weaker or even insignificant.

Keywords: work-family conflict, established adulthood, life satisfaction

Grant affiliation: Project of specific university research FF OU No. SGS12/FF/2022 Psychosocial characteristics of people in established adulthood

Kognitivně behaviorální přístup v párové terapii

Cognitive behavioural therapy for couples

Veronika Ondráčková Dacerová, Aneta Bočková

Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt: Cílem práce je zmapovat současné poznání v oblasti třetí vlny kognitivně behaviorální psychoterapie (KBT) v souvislosti s párovou terapií. Práce je přehledem výsledků studií, které byly zařazeny na základě systematického výběru, na základě boolean operátorů a klíčových slov použitých v databázích EBSCO a Scopus v období let 2002-2022. Analýza vybraných studií přináší odpovědi na otázky, jakou roli hrají jednotlivé směry třetí vlny KBT v párové terapii, co v dosavadním výzkumu chybí a kam se může ubírat další výzkum. Cílem terapií bylo nejčastěji zlepšit komunikaci, zlepšit řešení problémů nebo zlepšit manželskou spokojenost (snížit párový distres) a přizpůsobení. Zlepšení fungování párů bylo možné pozorovat v přístupech 3. vlny KBT, konkrétně v DBT, MBSR, MBCT, ACT a IBCT. Vzhledem k malému počtu studií v přístupech DBT, MBSR, MBCT, ACT nelze mluvit s určitostí o pozitivním dopadu těchto intervencí na páry. Kde je ale možné se o vlivu intervence více vyjádřit, je Integrativní behaviorální párová terapie (Integrative behavioural couple therapy, IBCT), kde bylo nalezeno nejvíce validních studií. V rámci IBCT byl popsán vliv na manželskou spokojenost, stabilitu vztahu, prediktory léčby a samotný mechanismus změny.

Klíčové slova: párová terapie, třetí vlna kognitivně behaviorální terapie, párový distres

Abstract: The aim of this paper is to map the current knowledge in the field of third wave cognitive behavioural psychotherapy (CBT) in the context of couple therapy. The paper is a review of the results of studies that were included based on a systematic selection based on boolean operators and keywords used in the EBSCO and Scopus databases between 2002 and 2022. The analysis of the selected studies provides answers to the questions of what role the different strands of third-wave CBT play in couples therapy, what is missing in existing research, and where further research may be heading. The goals of the therapies were most often to improve communication, improve problem solving or improve marital satisfaction (reduce couple distress) and adjustment. Improvements in couples' functioning were seen in the 3rd wave CBT approaches, specifically DBT, MBSR, MBCT, ACT, and IBCT. Given the small number of studies in the DBT, MBSR, MBCT, ACT approaches, it is not possible to speak with certainty about the positive impact of these interventions on couples. However, where more can be said about the impact of the intervention is Integrative behavioural couple therapy (IBCT), where the most valid studies have been found. Within IBCT, the effect on marital satisfaction, relationship stability, predictors of treatment, and the mechanism of change itself has been described.

Keywords: couple therapy, third wave of cognitive behavioural therapy, couple distress

Osobnosť potenciálneho lídra z pohľadu Big Five

The personality of a potential leader from the perspective of the Big Five

Lucia Pašková

Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Abstrakt: Problematike líderstva, identifikácii a rozvoju lídrov sa v súčasnosti venuje pozornosť aj v špecifickej oblasti edukácie. Táto pozornosť vyplýva z nevyhnutnej požiadavky transformácie slovenského školstva. V súvislosti s požiadavkou zmeny „z doľa“ je možné považovať triednych učiteľov za potenciálnych lídrov, ktorí sa môžu stať iniciátormi a nositeľmi tejto zmeny. Jedným z najaktuálnejších prístupov k líderstvu v súčasnosti je transformatívne líderstvo. Predkladaný príspevok analyzuje tradičný model – transakčného a žiadaný model transformatívneho líderstva pričom sa zameriava na osobnosť potenciálneho lídra v kontexte Big Five. Výskumný súbór tvorilo 184 triednych učiteľov na sekundárnom stupni vzdelávania. Vo výskume bola využitá slovenská verzia osobnostného dotazníka NEO FFI (Ruisel & Halama, 2007), LPI - Leadership Practices Inventory (Kouzes & Posner, 2013). Naše výskumné zistenia naznačujú jednoznačnú súvislosť svedomitosti, extravenzie a sledovaných typov správania transformatívneho lídra. Z príspevku vyplynula jednoznačná potreba ďalšieho overovania transformatívneho modelu líderstva v slovenskej edukácii vo vzťahu k ďalším osobnostným charakteristikám učiteľov. Výskumná štúdia je limitovaná najmä veľkosťou vzorky, jej výberom a využitím sebahodnotiacich škál.

Kľúčové slová: transformatívne líderstvo, osobnosť, učiteľ

Grantová podpora: VEGA 1/0152/21 „Kompetencie lídra v edukačnom prostredí v kontexte jeho osobnostných predispozícií a efektivity“

Abstract: The problems of leadership, identification and development of leaders is currently receiving attention in a specific area of education. This attention stems from the necessary requirement for the transformation of Slovak education. In connection with the demand for change "from below", homeroom teachers can be considered as potential leaders who can become the initiators and bearers of this change. One of the most current approaches to leadership today is transformative leadership. The presented paper analyses the traditional model - transactional and desirable model of transformative leadership, focusing on the personality of a potential leader. The research group consisted of 184 homeroom teachers at the secondary level. The research used the Slovak version of the NEO FFI personality questionnaire (Ruisel & Halama, 2007), and the LPI - Leadership Practices Inventory (Kouzes & Posner, 2013). Our research findings suggest a clear link between conscientiousness, extraversion and the types of behaviour of a transformative leader. The paper shows a clear need for further verification of the transformative model of leadership in Slovak education in relation to other personality characteristics of teachers. The research study is limited mainly by the sample size, its selection and the use of self-assessment scales.

Keywords: transformative leadership, personality, teacher

Grant affiliation: VEGA 1/0152/21 "Leader competencies in the educational environment in the context of his personal predispositions and effectiveness"

Diagnostika skupinových postojů k vyučovacím předmětům prostřednictvím metafor

Diagnosing group attitudes towards teaching subjects through metaphors

Karel Paulík, František Baumgartner, Josef Kunderát, Denisa Prachařová

Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Ostravská univerzita

Abstrakt: Cílem příspěvku je ověření použitelnosti interaktivního počítačového softwaru zaměřeného na využití psychologické vzdálenosti a dalších metafor jako teplota, velikost či váha, při zjišťování skupinových postojů žáků základní školy k vybraným vyučovacím předmětům. Metoda je založena na principu zachycení respondentova hodnocení určitého pojmu. Sestává z grafického podnětového materiálu využívajícího lineární perspektivy umožňující respondentovi vyjádření svého hodnocení daného pojmu prostřednictvím grafických vodítek. Jako podnětová slova byla zvolena slova označující vyučované předměty. Získaná data byla srovnávána s výpověďmi jejich pedagogů o postojích žáků, které byly zjišťovány v polostrukturovaných rozhovorech. Výzkumu se zúčastnilo 123 žáků (73 dívek a 50 chlapců) 6.-9. ročníků ZŠ a 16 učitelů (13 žen a 3 muži). Výsledky ukazují, že hodnocení vzdálenosti a teploty jako indikátorů postojů v interaktivním softwaru u žáků odpovídaly názorům pedagogů. Tato zjištění jsou v souladu s výsledky jiných výzkumů a podporují předpoklad o použitelnosti interaktivního počítačového softwaru pro daný účel.

Klíčové slová: diagnostika, metafora, skupinové postoje

Grantová podpora: TAČR číslo projektu: TL03000240 Diagnostický systém měření postojů žáků na principu testování psychologické vzdálenosti s využitím evolučních algoritmů

Abstract: The aim of this paper is to verify the usability of interactive computer software designed to utilize psychological distance and other metaphors such as temperature, size or weight in determining group attitudes of primary school pupils towards selected subjects. The method is based on the principle of capturing the respondent's evaluation of a concept. It consists of graphical stimulus material using a linear perspective allowing the respondent to express his/her evaluation of the concept through graphical clues. The stimulus words were chosen as words indicating the school subjects. The measured data were compared with their teachers' statements about pupils' attitudes, which were elicited in semi-structured interviews. 123 pupils (73 girls and 50 boys) in grades 6-9 of primary school and 16 teachers (13 females and 3 males) participated in the study. Results show that students' evaluations of distance and temperature as indicators of attitudes in the interactive software corresponded to teachers' perceptions. These findings are consistent with the results of other research and support the assumption of the usability of interactive computer software for the purpose.

Keywords: diagnosing, metaphor, group attitudes

Grant affiliation: TAČR No: TL03000240 Diagnostic system for attitude measurement based on psychological distance testing with a use of evolution algorithms

Faktorová štruktúra slovenskej verzie Sussex-Oxfordských škál súcitu (SOCS) u adolescentov

Factor structure of the Slovak version of the Sussex-Oxford Compassion Scales (SOCS) in adolescence

Lubor Pilárik¹, Lukáš Novák², Petr Mikoška³

¹Katedra psychológie, Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

²Institut sociálního zdraví Univerzity Palackého v Olomouci, Univerzita Palackého v Olomouci

³Katedra pedagogiky a psychologie, Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové

Abstrakt: Narastajúce množstvo výskumov za posledné dve dekády potvrdzuje dôležitosť súcitu v oblasti psychického zdravia. Najpoužívanejšou škálou k meraniu súcitu sa stala Škála súcitu k sebe (SCS; Neff et al., 2003), ale výskumné zistenia zo zahraničia i zo Slovenska nepodporujú pôvodnú dimenzionalitu SCS. Straussová et al. (2016) vytvorili novú konceptualizáciu súcitu, ktorá je tvorená piatimi dimenziami pre súcít k sebe, ako i pre súcít k ostatným. Cieľom našej štúdie bolo verifikovať faktorovú štruktúru a vnútornú konzistenciu jednotlivých dimenzií Sussex-Oxfordských škál súcitu (k sebe – SOCS-S a k druhým SOCS-O), ktoré boli vytvorené k meraniu súcitu v inovovanej perspektíve (Gu et al., 2020). Na vzorke 420 slovenských adolescentov ($M_{vek} = 19.5$; $SD = 3.2$; 65.5% žien) sme použitím konfirmačnej faktorovej analýzy verifikovali štyri teoretické modely (5-faktorový, 1-faktorový, bi-faktorový a 4-faktorový model) pre SOCS-S ako i pre SOCS-O. Získané dáta podporili 4-faktorový model dimenzií oboch škál. Vylúčená bola dimenzia Tolerovania nepríjemných pocitov. Vnútorná konzistencia všetkých subškál ako i celkových skóre súcitu bola optimálna (α ; $\omega > .08$). Výsledky štúdie podporujú použiteľnosť štyroch dimenzií SOCS u slovenských adolescentov.

Kľúčové slová: SOCS, súcít, faktorová štruktúra

Grantová podpora: VEGA č. 1/0569/22: Emočná flexibilita – stratégie regulácie emócií v meniacich sa podmienkach ako protektívne faktory psychického zdravia. Tento príspevok je zároveň výsledkom práce v oblasti vedy, výskumu, tvorivej činnosti a dlhodobého rozvoja PdF UHK (postdoktorská pracovná pozícia) a je financovaný zo zdrojov určených a poskytnutých na tento účel

Abstract: A growing body of research in the last two decades supports the importance of compassion in mental health. The Scale for Self-Compassion (SCS; Neff et al., 2003) has become the most widely used scale for measuring compassion, but research findings from abroad and from Slovakia do not support the original dimensionality of SCS. Strauss et al. (2016) created a new conceptualization of compassion, which is made up of five dimensions for compassion for self and for compassion for others. The aim of our study was to verify the factor structure and internal consistency of the individual dimensions of the Sussex-Oxford Compassion Scales (SOCS-S and SOCS-O), which were developed to measure compassion from an innovative perspective (Gu et al., 2020). Using a confirmatory factor analysis, we verified four theoretical models (5-factor, 1-factor, bi-factor and 4-factor model) for SOCS-S as well as for SOCS-O on a sample of 420 Slovak adolescents ($M_{age} = 19.5$; $SD = 3.2$; 65.5% of females). The results supported a 4-factor model of both scales. The dimension of Tolerating discomfort feelings was excluded. The internal consistency of all subscales as well as the total compassion scores were optimal (α ; $\omega > .08$). The results of the study support the applicability of four dimensions of the SOCS in measuring compassion in Slovak adolescents.

Keywords: SOCS, compassion, factor structure

Grant affiliation: VEGA No. 1/0569/22: Emotional flexibility - emotion regulation strategies in changing conditions as mental health protective factors. At the same time, the study is the result of work in the field of science, research, creative activity and long-term development of PdF UHK (postdoctoral position) and is funded from the resources designated and provided for this purpose

Predikcia populistických postojov na Slovensku

Prediction of populist attitudes in Slovakia

Ivana Piterová

Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.

Abstrakt: Aby sme porozumeli silnejúcej podpore populizmu na Slovensku, je dôležité skúmať postoje, presvedčenia a názory jeho podporovateľov. Výskumným cieľom tohto príspevku je otestovať zvolené premenné ako potenciálne prediktory populistických postojov. Zber dát prebiehal v novembri 2021 prostredníctvom online panelového zberu. Respondenti boli volení na základe kvótnych charakteristík pre rod, vek, vzdelanie a región Slovenska. Výsledná vzorka (N = 832) bola vyvážená a reprezentatívna na základe rodu (muži = 48%), veku (18-75, M = 43.79, SD = 15.1) a regiónu, s malými odchýlkami v dosiahnutom vzdelaní respondentov (základné = 10.9 %, stredoškolské = 70.4 %, vysokoškolské = 18.6 %). Výsledky lineárnej regresie potvrdili, že zvolené premenné (vek, vzdelanie, politická orientácia, nedôvera expertom, relatívna deprivácia, konšpiračné myslenie a pluralistické postoje) umožňujú predikovať 43 % variácie v populistických postojoch. Najsilnejšími prediktormi sú pluralistické postoje, konšpiračné myslenie a relatívna deprivácia. Respondenti s nižším vzdelaním, vyšším vekom a ľavičari mali štatisticky signifikantne vyššiu pravdepodobnosť pre populistické postoje. Limitom štúdie je online populácia, ktorá má svoje špecifiká a taktiež nedostatočné zastúpenie respondentov s ukončenou základnou školou v porovnaní s populáciou Slovenska.

Kľúčové slová: populistické postoje, predikcia, Slovensko

Grantová podpora: VEGA 2/0065/21: Sociálne a psychologické koreláty populistických postojov

Abstract: To understand the growing support for populism in Slovakia, it is important to examine the supporters' attitudes, beliefs, and opinions. This study tested the selected variables as potential predictors of populist attitudes. Data were collected in November 2021 through an online panel collection by a professional research agency, 2Muse. Respondents were selected based on the quota characteristics of gender, age, education, and the region of Slovakia. The resulting sample (N = 832) was balanced and representative based on gender (men = 48%), age (18 to 75 years, with an average value of 43.79 (SD = 15.01), and region, with variations in respondents' education (primary 10.9 %, secondary 70.4 %, tertiary 18.6 %). The results of linear regression analysis confirmed that the selected variables (age, education, political orientation, expert mistrust, relative deprivation, conspiratorial thinking, and pluralistic attitudes) predicted 43% of the variance in populist attitudes. The strongest predictors were pluralistic attitudes, conspiratorial thinking, and relative deprivation. Respondents with a lower education, older age, and leftists were significantly more likely to have populist attitudes. A limitation of the study is the online population, which has its own peculiarities; the sample also underrepresented respondents with primary education, compared to the Slovak population.

Keywords: populists attitudes, prediction, Slovakia

Grant affiliation: VEGA 2/0065/21: Social and psychological correlates of populist attitudes

Skríning psychomotorického vývinu S-PMV11: Medzipohlavné rozdiely vo vývine detí

Screening of psychomotor development S-PMV11: Sex differences in children's development

Lucia Ptáčniková, Laura Filipčíková, Tomáš Sollár, Marta Popelková, Erika Jurišová

Katedra psychologických vied, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Abstrakt: S narastajúcou prevalenciou vývinových ťažkostí u detí raného veku sa v posledných rokoch apeluje na efektívne vyhľadávanie detí s potenciálnou potrebou zvýšenej preventívnej, zdravotnej, a liečebno-terapeutickej starostlivosti. Cieľom príspevku bolo preskúmanie medzipohlavných rozdielov vo vývinovej funkčnosti dieťaťa, v špecifickom správaní a v rodičom vyjadrených obavách o vývin dieťaťa. Výskumný súbor pozostával z 2157 detí vo veku 25 až 44 mesiacov. Jeden z posudzovateľov vývinu (matka, otec, obaja rodičia alebo iný posudzovateľ) prostredníctvom online formulára vyplnil Skríning psychomotorického vývinu pre jedenástu preventívnu prehliadku v primárnej starostlivosti, S-PMV11 (©Fond prof. K. Matulaya n.f., 2016). U chlapcov bola zistená významne nižšia vývinová funkčnosť v porovnaní s dievčatami a signifikantne vyššie zastúpenie obáv vyjadrených rodičom. Súbor detí sme tiež rozdelili aj na mladšie (do 35 mesiacov) a staršie deti (viac ako 36 mesiacov) u ktorých sme analýzu vývinovej funkčnosti, špecifického správania a obáv zo strany rodiča zopakovali. Zistenia sú v súlade s vyššou prevalenciou vývinových odchýlok u chlapcov.

Kľúčové slová: psychomotor development, sex differences, S-PMV11

Grantová podpora: VEGA: 1/0534/22 Psychometrické vlastnosti a validita Skríningu psychomotorického vývinu (S-PMV) ako metódy monitoringu na včasné odhalenie vývinových ťažkostí u detí

Abstract: With the growing prevalence of developmental difficulties in early aged children, in recent years there has been an appeal for the effective search for children with the potential need for increased preventive, health, and medical-therapeutic care. The aim of the paper was to examine the sex differences in the child's developmental functionality, in specific behaviour and in the concerns expressed by the parents about the child's development. The research group consisted of 2157 children aged 25 to 44 months. One of the development assessors (mother, father, both parents or another assessor) completed the Psychomotor Development Screening for the Eleventh Preventive Examination in Primary Care, S-PMV11, using the online form (© Prof. K. Matulay Fund n.f., 2016). Significantly lower developmental function was found in boys compared to girls and there were significantly more concerns expressed by parents. We also divided the group of children into younger (up to 35 months) and older children (older than 36 months) for whom we repeated the analysis of developmental functionality, specific behaviour and parental concerns. The findings are consistent with a higher prevalence of developmental delays in boys.

Keywords: psychomotor development, sex differences, S-PMV11

Grant affiliation: VEGA: 1/0534/22 Psychometric properties and validity of Screening of psychomotor development (S-PMV) as an early detection monitoring method of developmental difficulties in children

Situačno-motivačné faktory alkoholového správania ako determinanty alkoholovej závislosti

Situation-motivational factors of alcohol behaviour as determinants of alcohol addiction

Zuzana Rojková, Marta Vavrová

Filozofická fakulta, Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Abstrakt: Príspevok sa zaoberá situačno-motivačnými faktormi experimentovania a pravidelného užívania alkoholu ako významným konštruktom pri vzniku alkoholovej závislosti. Na základe komparácie skupín so závislosťou (diagnostické kritérium) a bez závislosti (dospelá populácia, kritérium - je skriningový test alkoholizmu) je cieľom overiť predpoklad o rizikovej potenciáli situačno-motivačných faktorov (SMF) typu vnútornej motivácie (únik z problémov, túžba po účinku). Zber údajov prebieha, predpokladaný počet celého výskumného súboru je cca 390 osôb. Údaje o situačno-motivačných faktoroch sú získané Dotazníkom situačno-motivačných faktorov alkoholového správania (Rojková & Vavrová, 2017), ktorý meria 4 SMF pri experimentovaní a 3 SMF pri pravidelnom užívaní alkoholu. Priebežné výsledky (závislí N = 80; bez závislosti N = 123) bivariačnej komparácie poukazujú na významne vyššie SMF Únik z problémov pri experimentovaní aj pri zahájení pravidelného pitia a SMF Túžba po účinku pri pravidelnom pití v skupine závislých. Logistická regresná analýza aplikovaná na priebežných dátach ukazuje na významné efekty faktorov Únik z problémov (experimentovanie i pravidelné pitie) a Túžba po účinku pre výskyt závislosti, ktorých sila je podobná (OR 1.111 – 1.141).

Kľúčové slová: alkoholová závislosť, situačno-motivačné faktory, únik z problémov

Grantová podpora: Tento príspevok je podporený agentúrou VEGA pod číslom VEGA 1/0203/20

Abstract: The paper deals with situational-motivational factors of experimentation and regular use of alcohol as an important construct in the development of alcohol addiction. Based on the comparison of groups with addiction (diagnostic criterion) and without addiction (adult population, criterion - screening test for alcoholism), the aim is to verify the assumption of risk potentials of situational motivational factors (SMF) of internal motivation-type (escape from problems, desire for effect). Data collection is in progress, and the expected number of the entire research group is approx. 390 people. Data on situational-motivational factors are obtained by the Questionnaire on Situation-Motivational Alcohol Behavior Factors (Rojková & Vavrová, 2017), which measures 4 SMF in experimentation and 3 SMF in regular alcohol use. Interim results (addicted N = 80; not addicted N = 123) of the bivariate comparison indicate a significantly higher SMF Escape from problems in experimentation and even in initializing the regular drinking, and SMF Desire for effect in regular drinking in the group of addicted. Logistic regression analysis applied to interim data indicates significant effects of the factors Escape from problems (experimentation and regular drinking) and Desire for effect for the occurrence of addiction, the strength of which is similar (OR 1.111 - 1.141).

Keywords: alcohol addiction, situation-motivational factors, escape from problems

Grant affiliation: This work was supported by VEGA agency under the no. VEGA 1/0203/20

Akčná kríza pri dosahovaní cieľov v oblasti psychického zdravia u mladých dospelých

The action crisis in achieving mental-health-related goals in young adults

Natália Sabolová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika

Abstrakt: Cieľ: Predmetom práce bolo skúmať ciele, prekážky a akčnú krízu mladých dospelých v oblasti psychického zdravia, keďže v porovnaní s oblasťou fyzického zdravia je to doposiaľ neprebádaná téma. Metódy: Obsahovou analýzou boli identifikované kategórie cieľov a prekážok. Zároveň boli pozorované korelačné vzťahy medzi subjektívnym psychickým zdravím mladých dospelých, akčnou krízou pri dosahovaní cieľov, intenzitou a frekvenciou prekážok. Výskumný súbor: Online štúdie sa zúčastnilo 206 slovenských respondentov (81 mužov), vo vekovom rozmedzí 20-30 rokov ($M = 23.2$ rokov, $SD = 2.56$). Výsledky: Väčšina respondentov si v oblasti psychického zdravia ciele stanovuje. Zaznamenané boli najmä sebarozvoj, duševná pohoda a redukcia stresu. Ďalšie kategórie cieľov, ktoré prispievajú k psychickému zdraviu sú zamerané na telo a ciele v rámci rol mladých dospelých. Medzi prekážky patrí najmä nedostatok času, lenivosť či nevedomosť ako ďalej pokračovať v dosahovaní. Skúmaním vzťahov medzi premennými sme zistili, že vyššia miera akčnej krízy súvisí so slabším psychickým zdravím, vyššia frekvencia a intenzita prekážok je spojená s vyššou mierou akčnej krízy mladých dospelých, avšak intenzita a frekvencia prekážok nie sú vo vzťahu s reportovaným psychickým zdravím. Záver: Výsledky poukazujú na dôležitosť výskumu v oblasti akčnej krízy pri cieľoch týkajúcich sa psychického zdravia u mladých dospelých, keďže vzťah medzi psychickým zdravím a samotnými prekážkami sa nepreukázal.

Kľúčové slová: psychické zdravie mladých dospelých, ciele a prekážky, akčná kríza

Grantová podpora: APVV-19-0284 Faktory výberu a dosahovania dlhodobých cieľov u mladých ľudí v období prechodu do dospelosti

Abstract: Aim: The subject of the paper was to examine mental-health-goals, obstacles, and action crisis of young adults, as in comparison with the field of physical health it is an unexplored topic. Methods: Content analysis identified categories of goals and obstacles. Furthermore, correlations were observed between subjective mental health, action crisis in achieving goals, the intensity and frequency of obstacles. Sample: 206 Slovak respondents (81 men) participated in an online study, with the age-range of 20-30 years ($M = 23.2$ years, $SD = 2.56$). Results: Most respondents set mental-health-related goals. Prevalent was e.g., self-development, well-being, and stress reduction. Other goal categories that contribute to mental health focus on the body and goals within the roles of young adults. Obstacles include lack of time, laziness or lack of knowledge of how to continue to achieve the goal. Examining the relationships between the variables, we found that a higher rate of action crisis is associated with poorer mental health, a higher frequency and intensity of barriers are associated with a higher rate of action crisis of young adults, but the intensity and frequency of barriers are not related to reported mental health. Conclusion: The results highlight the importance of action crisis research in mental-health-related goals of young adults, as the relationship between mental health and the obstacles themselves has not been demonstrated.

Keywords: mental health of young adults, goals and obstacles, action crisis

Grant affiliation: APVV-19-0284 Factors of selection and attainment of the long-term goals in the period of transition to adulthood

Osobné ciele, motivácia a stratégie prekonávania prekážok pri dosahovaní cieľov u dvadsiatnikov

Personal goals, motivation and strategies for overcoming obstacles in achieving goals of twenty-year-olds

Martina Semešiová

Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Abstrakt: Cieľ: objasniť obsah osobných cieľov dvadsiatnikov, typ motivácie k ich dosahovaniu, druhy prekážok a stratégie ich prekonávania pri dosahovaní cieľov v súvislosti so statusom (študent/pracujúci) a subjektívnym pocitom dospelosti. Výskumný súbor: 110 respondentov vo veku od 20-28 rokov ($M = 22.37$; $SD = 1.61$; 37.3% mužov). Z toho bolo 36 študentov, 38 pracujúcich študentov a 36 pracujúcich. Pri zisťovaní subjektívneho pocitu dospelosti bolo zistené, že až 61.8% respondentov sa cíti v tzv. medzistupni medzi adolescenciou a dospelosťou, 34.5% sa cíti byť plne dospelí a 3.6% sa cíti byť nedospelí. Metódy: Osobné ciele respondenti uvádzali v rámci otvorenej otázky. Typ motivácie bol zisťovaný prostredníctvom Škály sebakoncordancie (Sheldon & Elliot, 1999), stratégie prekonávania prekážok Škálou adaptívnej zmeny cieľa (GAS, Wrosch, et al., 2003). Výsledky: Osobné ciele boli na základe obsahu rozdelené do šiestich kategórií: kariéra, samostatnosť, štúdium, rodina, spokojnosť a rozvoj, pričom najviac zastúpenými kategóriami boli medzi študentami ciele z oblasti štúdia a medzi pracujúcimi ciele z kategórie samostatnosť. Neboli zistené rozdiely v type motivácie a spôsoboch prekonávania prekážok pri dosahovaní cieľov na základe statusu a subjektívneho pocitu dospelosti. Medzi dvadsiatnikmi dominovala vnútorná motivácia k dosahovaniu cieľov a ako stratégiu prekonávania prekážok preferovali zapojenie sa do nových cieľov.

Kľúčové slová: dvadsiatnici, osobné ciele, prekonávanie prekážok

Grantová podpora: VEGA 1/0853/21 Špecifiká prechodu do dospelosti v kontexte cieľov a vybraných osobnostných premenných a ich dopad na subjektívnu pohodu mladých dospelých

Abstract: Aim: to clarify the content of personal goals of twenty-year-olds, the type of motivation to achieve them, the types of obstacles and strategies for overcoming them in achieving goals concerning status (student/worker) and subjective sense of adulthood. Research group: 110 respondents aged 20-28 ($M = 22.37$; $SD = 1.61$; 37.3% men). The group consisted of 36 students, 38 working students and 36 working subjects. In determining the subjective feeling of adulthood, it was found that up to 61.8% of respondents feel in-between adolescence and adulthood, 34.5% feel fully mature and 3.6% feel immature. Methods: Respondents stated personal goals in an open-ended question. The type of motivation was assessed using the Self-Concordance Scale (Sheldon & Elliot, 1999), the strategy for overcoming obstacles with the Goal Adjustment Scale (GAS, Wrosch, et al., 2003). Results: Personal goals were divided into six categories based on content: career, independence, studies, family, satisfaction and development, with the most represented category among students being study goals and among the working subjects the category of independence. There were no differences in the type of motivation and ways of overcoming obstacles in achieving the goals based on the status and subjective feeling of adulthood. Among the twenty-year-olds dominated the internal motivation to achieve goals, and as a strategy for overcoming obstacles, they preferred to engage in new goals.

Keywords: twenty-year-olds, personal goals, overcoming obstacles

Grant affiliation: VEGA 1/0853/21 Specifics of the transition to adulthood in the context of goals and selected personality variables and their impact on the subjective well-being of young adults

Když se z hyperkinetických poruch stalo ADHD: Implikace pro diagnostiku, výzkum a klinickou praxi

When hyperkinetic disorders turned into ADHD: The implications for diagnostics, research, and clinical practice

Jana Sklepníková¹, Alena Slezáčková²

¹Psychologický ústav, Filosofická fakulta, Masarykova univerzita

²Ústav psychologie a psychosomatiky, Lékařská fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt: ADHD (porucha pozornosti s hyperaktivitou) podobně jako další duševní poruchy, značně ovlivňuje jak okolí jedince vnímá jeho osobnost. Hyperaktivně-impulsivní symptomy mohou být vnímány jako projevy extravertze, projevy symptomů nepozornosti jako nedostatek motivace či vůle. Tato diagnóza též bývá zaměňována s některými poruchami osobnosti. Počátkem roku 2022 vstoupila v platnost diagnostická kritéria Mezinárodní klasifikace nemocí ve své 11. edici (MKN-11). Dosavadní kategorie hyperkinetických poruch tímto zanikla a byla nahrazena poruchou pozornosti s hyperaktivitou (ADHD), dosud používanou v diagnostickém a statistickém manuálu duševních poruch (DSM). Oba koncepty jsou nyní v zásadě identické. Účel tohoto přehledového příspěvku je 1) demonstrovat, co mají oba koncepty společného a v čem se liší; 2) zdůraznit další symptomy o kterých se uvažuje, že by měly být součástí kategorie ADHD; 3) popsat některé nové výzvy, kterým tento koncept může dále čelit a 4) usnadnit osvojení si konceptu ADHD odborníkům a expertům na hyperkinetické poruchy. Koncept hyperkinetických poruch měl omezené možnosti využití při diagnostice adolescentů a dospělých pacientů a významné bias při diagnostice žen. Nový koncept ADHD mnoho z těchto problematických oblastí vyřešil, avšak skutečná psycho-bio-sociální perspektiva mu nadále chybí. Sjednocení obou konceptů v rámci DSM-5 a MKN-11 zjednoduší mezioborovou komunikaci na globální úrovni a poskytne tak nové zdroje informací i potencionální spolupráce.

Klíčové slová: ADHD, DSM-5, MKN-10

Abstract: ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder), like other mental disorders, greatly affects how others perceive an individual's personality. Hyperactive-impulsive symptoms can be perceived as manifestations of extraversion, symptoms of inattention as a lack of motivation or will. ADHD can be misdiagnosed as a personality disorder. At the beginning of 2022, the 11th edition (ICD-11) of the International Classification of Diseases was published. The prior category of Hyperkinetic Disorders has thus disappeared and has been replaced by Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), used in the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM). Both concepts are now virtually identical. The purpose of this review paper is to 1) showcase the similarities and differences of both concepts; 2) highlight other symptoms that are considered to be a potential part of the ADHD category; 3) describe some of the new challenges this concept may face, and 4) facilitate the adoption of the concept of ADHD by experts on Hyperkinetic Disorders. The concept of hyperkinetic disorders had limited useability in diagnosing adolescent and adult patients and a significant bias when diagnosing women. The new concept of ADHD has solved many of these problematic areas, but it still lacks a true psycho-bio-social perspective. The unification of DSM-5 and ICD-11 concepts simplifies interdisciplinary communication at the global level and will provide new sources of information and potential cooperation.

Keywords: ADHD, DSM-5, ICD-10

Antivakcinačné presvedčenia pod vplyvom sociálnych noriem offline a online prostredia

Anti-vaccination beliefs under the influence of social norms of the offline and online environment

Natália Slivková

Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV, v. v. i.

Abstrakt: Príspevok približuje pripravovaný dizertačný výskum týkajúci sa odmietania vakcinácie detí na základe predstáv, ktoré často pramenia z konšpiračných presvedčení o existencii sprisahania, ktorého cieľom je cieleň propagovanie nebezpečných vakcín. Mnohé výskumy poukazujú na konšpiračné teórie ako zdroj sociálnej stigmy. Nálepka „konšpiračný teoretik“ alebo „konšpirácia“ vyvoláva negatívne konotácie a prináša sklon k stigmatizácii, ktorej možným dôsledkom je sociálna exklúzia. Antivakcinačné presvedčenia ako súčasť spektra konšpiračných predstáv sa potom môžu stať terčom pripisovania stigmy. Projekt rozpracováva dve línie výskumných otázok. Po prvé, predkladá otázku, či ľudia odmietajúci očkovanie pociťujú obavy zo stigmatizovania zo strany „mainstreamovej“ spoločnosti a možných vyplývajúcich dôsledkov, ako napríklad ohrozenie spoločenského postavenia, sociálne vylúčenie alebo diskreditáciu argumentov. Po druhé, zameriava sa na motivácie v podobe sociálnych a psychologických odmien, ktoré vedú k vyhľadávaniu takých sociálnych komunit, v ktorých ich presvedčenia a názory budú akceptované a zdieľané. Výskum rieši otázku, aké benefity, sociálne či psychologické, ľuďom poskytujú internetové skupiny zamerané na šírenie informácií o škodlivosti očkovania. Súčasťou príspevku je priblíženie zvolenej metodológie a prvých výsledkov pilotného výskumu v on-line aj off-line prostredí.

Kľúčové slová: antivax, stigma, social norms

Grantová podpora: Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0334

Abstract: The paper presents the prepared dissertation research concerning the refusal of vaccination of children based on ideas that often result from the threatening existence of a conspiracy aimed at the targeted promotion of a dangerous vaccine. Many studies point to conspiracy theories as a source of social stigma. The label "conspiracy theorist" or "conspiracy" evokes negative connotations and tends to stigmatize, the potential risk of which is social exclusion. As part of a spectrum of conspiracy ideas, anti-vaccination beliefs can become the target of stigma. The project develops two lines of research questions. First, it raises the question of whether people refusing to be vaccinated feel the fear of stigmatization by a "mainstream" society and the possible consequences, such as threats to social status, social exclusion, or discrediting arguments. Second, it focuses on motivations in the form of social and psychological rewards that lead to the search for social communities in which beliefs and opinions are accepted and shared. The important question of the research is what benefits, social or psychological, are provided by Internet groups focused on disseminating information about the harmfulness of vaccinations to participating individuals. Part of the contribution is an approximation of the chosen methodology and the first results of the pilot research in the online and offline environment.

Keywords: antivax, stigma, social norms

Grant affiliation: This work was supported by the Slovak Research and Development Agency under the Contract no. APVV-20-0334

Prináležitosť k škole vo vzťahu k akademickému a psychologickému fungovaniu študentov počas online vzdelávania počas pandémie COVID-19

School belonging in the relation to academic and psychological functioning of students during online learning amid the COVID-19 pandemic

Gabriela Šeboková, Jana Uhláriková

Katedra psychologických vied, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Abstrakt: V predkladanom príspevku sme sa zamerali na preskúvanie úlohy školskej prináležitosti v akademickom a psychologickom fungovaní študentov vysokých škôl v špecifických podmienkach online výučby, spojenou s výraznou sociálnou izoláciou v dôsledku pandémie COVID-19. Cieľom bolo analyzovať rozdiely v percipovanej prináležitosti k škole a indikátoroch akademického (vnútorná motivácia, akademická sebaúčinnosť, organizácia a pozornosť) a psychologického fungovania (osamelosť, model EPOCH) vzhľadom na ročník bc. štúdia a preskúmať vzťahy medzi danými premennými. Výskumnú vzorku tvorilo 217 študentov bakalárskeho stupňa štúdia, s priemerným vekom 20.61 (SD = 1.25), 24% mužov a 76% žien. Študentov 1ročníka bakalárskeho štúdia bolo 37.8%, 2.ročníka 39.2 a tretieho ročníka 23%. Použité boli seba-výpovedňové metodiky Connectedness to school (Waters & Cross, 2010, preklad: Šeboková, et al. 2016), Dotazník EPOCH (Kern et al., 2016; preklad: Šeboková et al. 2019), Škála osamelosti (ULS-4) (Russell, et al. 1980), Dotazník motivácie k učeniu M-2 (Pavelková, 2002) The College Learning Effectiveness Inventory (Kim, et al., 2010). Výsledky poukázali na štatisticky významne nižšiu úroveň prináležitosti k škole a organizácie a pozornosti u študentov 2. ročníka v porovnaní s 1. a 3. ročníkom. Školská prináležitosť sa ukázala ako významný protektívny faktor v súvislosti s akademickým aj psychologickým fungovaním študentov počas online výučby.

Kľúčové slová: prináležitosť k škole, akademické a psychologické fungovanie, online vzdelávanie

Abstract: In the presented article we focus on analysing the role of school belonging in academic and psychological functioning of university students during online learning, characterized by social and physical isolation amid the COVID-19 pandemic. The aim of the study was to analyse differences in perceived school belonging and indicators of academic (intrinsic motivation, academic self-efficacy, organization and attention to study) and psychological functioning (loneliness, EPOCH model) of students in regard to the year of study. The research sample consisted of 217 university students of bachelor's degree, with mean age 20.61 (SD = 1.25), 24% men, 76% women. Students of 1st year formed 37.8%, 2nd year 39.2% and 3rd year 23% of the sample. Self-report questionnaires Connectedness to School (Waters & Cross, 2010), EPOCH Questionnaire (Kern et al., 2016), Loneliness Scale ULS-4 (Russell, et al. 1980), Motivation to Learning Questionnaire M-2 (Pavelková, 2002), and The College Learning Effectiveness Inventory (Kim, et al., 2010) were utilised. The results showed the statistically significant lower levels of school belonging and organization and attention to study in students of the 2nd year of the study in comparison to the 1st and the 3rd year. Results suggested a significant protective role of the school belonging in academic and psychological functioning of students during online learning.

Keywords: school belonging, academic and psychological functioning, online learning

Viacnásobná stigmatizácia a prosociálne správanie v kontexte školského prostredia

Multiple stigmatization and prosocial behaviour in the school context

Henrieta Ševčíková, Barbara Láštiová, Xenia Daniela Poslon

Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV, v. v. i.

Abstrakt: V sociálnej psychológii dlho dominoval prístup, ktorý uprednostňoval porovnávanie členstva v jednej in-group a jednej out-group, pričom ignoroval možné členstvo vo viacerých kategóriách. V štúdiu sa zameriavame na intersekcionalný prístup, medziskupinové postoje, stigmatizáciu a prosociálne správanie v školskom prostredí. Zameriavame sa na postoje a prosociálne správanie voči 3 znevýhodneným skupinám, ako aj na možnú dvojitú stigmatizáciu na základe príslušnosti k stigmatizovanej etnicite v kombinácii s duševnou poruchou. V experimentálnom medzisubjektovom dizajne štúdie 2 (rómsky; nerómsky rovesník) x 3 (rovesník s ADHD; depresiou; alebo bez postihnutia) si účastníci (vo veku 14 až 18 rokov) najskôr prečítajú vinetu opisujúcu znevýhodneného rovesníka, po ktorej nasleduje adaptovaná BIAS Map. Respondenti tiež odpovedajú na otázky týkajúce sa prosociálneho správania, frekvencie a kvality kontaktu a základných demografických údajov. Predpokladáme, že na základe experimentálnej podmienky sa aktivujú rôzne stereotypy, emócie a tendencie správania a že intersekcionalné členstvo bude vnímané najnegatívnejšie, vrátane najnižších zámerov prosociálneho správania. Očakávame, že uvádzaný medziskupinový kontakt s cieľovými skupinami bude výsledky zmierňovať. V súčasnosti prebieha zber údajov s cieľovou veľkosťou vzorky $N = 200$. Tento výskum by mohol mať praktické dôsledky pre školskú inklúziu a naše zistenia by mohli viesť k zlepšeniu návrhu intervencií na znižovanie predsudkov v školách.

Kľúčové slová: viacnásobná stigmatizácia, prosociálne správanie, adolescenti

Grantová podpora: VEGA 2/0102/22, DoktoGrant APP0277

Abstract: Social psychology has long been dominated by an approach that favored comparisons between membership in one in-group and one out-group, ignoring possible multiple category memberships. Our study aims to adopt an intersectional approach to intergroup attitudes, stigmatization, and prosocial behaviour in the school environment. We focus on attitudes and prosocial behaviour towards three disadvantaged groups, as well as possible double stigmatization based on membership in a stigmatized ethnic category combined with a mental disorder. In an experimental between-subject 2 (Roma; Non-Roma peer) x 3 (peer with ADHD; depression; or no disabilities) study design, participants (aged 14 to 18) first read a vignette describing a disadvantaged peer, followed by the BIAS Map measure. Then they answered questions concerning prosocial behaviour, frequency and quality of contact, and basic demographic data. We hypothesize that different stereotypes, emotions and behavioural tendencies will be activated based on the experimental condition and that intersectional memberships will be perceived the most negatively, including the lowest prosocial behavioural intentions. We expect that reported intergroup contact with target out-groups will moderate the results. Data collection is currently in progress with $N = 200$ target sample size. This research could have practical implications for school inclusion and our findings could lead to the improved design of prejudice-reduction interventions in schools.

Keywords: multiple stigmatization, prosocial behaviour, adolescents

Grant affiliation: VEGA 2/0102/22, DoktoGrant APP0277

Rodový audit v SAV: Prípadová štúdia

Gender audit at the SAS: A case study

Miroslava Šudila Žilinská, Barbora Holubová, Gabriel Bianchi

Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV, v. v. i.

Abstrakt: Napriek tomu, že počet absolventiek vysokých škôl v rámci Európskej Únie narastá a dnes už ženy dobiehajú mužov v udelených PhD tituloch, pomer na úrovni vedeckej kariéry klesá - ženy tvoria tretinu vedeckého personálu v EÚ (She Figures, 2018). Fenomén rodových nerovností je prítomný aj na Slovensku. V tejto práci prezentujeme výsledky rodového auditu Slovenskej akadémie vied, ktorý sa uskutočnil v rámci projektu H2020 ATHENA v roku 2021. Pozostával z monitoringu vybraných kvantitatívnych ukazovateľov rodovej rovnosti, analýzy organizačných a národných politík a nástrojov, dotazníkového prieskumu rodovej zaujatosti a kvalitatívneho skúmania skúseností s rodovou (ne)rovnosťou prostredníctvom rozhovorov a fókusových skupín. Výsledky ukazujú, že napriek pomerne vyrovnanému zastúpeniu mužov a žien na pozícii vedeckého personálu (44% žien), čelíme v SAV fenoménu deravého potrubia. Počet žien klesá s akademickým rastom a v riadiacich pozíciách. Výsledky tiež ukazujú na významnú rolu vekového znevýhodnenia či absenciu transparentných politík. Medzi pozitívne výsledky patrí vysoká miera lojálnosti k pracovisku, identifikácia s vedeckým poslaním, či čiastočné benefity v oblasti zladovania súkromného a pracovného života. Práve však oblasť zladovania ostáva najväčšou výzvou, ktorú bude potrebné v budúcnosti reflektovať. Naše výsledky poslúžili k formulovaniu prvého Plánu rodovej rovnosti v SAV.

Kľúčové slová: rodová rovnosť, rod vo výskume, H2020

Grantová podpora: Práca vznikla ako súčasť Horizont 2020 projektu ATHENA - Implementing gender equality plans to unlock research potential of RPOs and RFOs in Europe. Na tento projekt boli poskytnuté finančné prostriedky z programu Európskej únie pre výskum a inováciu Horizont 2020 na základe dohody o grante číslo 101006416

Abstract: Despite the growing number of female graduates and the fact that almost half of the EU PhD graduates are women, the ratio decreases in research careers, when one third of all researchers in the EU are women (She Figures, 2018). Gender inequality is an issue also in Slovakia. In this paper, we present the results of a gender audit in the Slovak Academy of Sciences, which was carried out within the H2020 ATHENA project in 2021. It consisted of monitoring selected quantitative indicators of gender equality, analysis of organizational and national policies and measures, a survey on gender bias and qualitative inquiry of experience with gender (in)equality through interviews and focus groups. The results show that despite a relative gender balance in scientific staff positions (44% of women), we face a leaky pipeline phenomenon in the SAS. The number of women decreases with academic growth and in leadership positions. The results also point to a role of age disadvantage or lack of transparent policies. Positive outputs include high levels of workplace loyalty, identification with the scientific mission, or partial benefits in work-life balance. Nevertheless, work-life balance also remains the biggest challenge that will need to be addressed. Our results served to formulate the first Gender Equality Plan for the SAS.

Keywords: gender equality, gender in research, H2020

Grant affiliation: This work was developed as a part of the Horizon 2020 project ATHENA - Implementing gender equality plans to unlock research potential of RPOs and RFOs in Europe. This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 101006416

Index

- Adamkovič, M., 8
Adamus, M., 16, 60, 62
Almášiová, A., 68
Ayanian, A., 44
Babinčák, P., 7, 88, 89
Babjáková, J., 89
Bačíková, M., 61, 90, 108
Bačová, V., 114
Bajgarová, Z., 38
Ballová Mikušková, E., 60, 62
Banič, G., 9
Barbierik, L., 61, 90, 108
Bartošová, K., 101
Baumgartner, F., 118, 121
Bavolár, J., 48
Belán, D., 43
Berinšterová, M., 14, 91
Bianchi, G., 132
Blaho, R., 27
Blatný, M., 63
Bočková, A., 119
Boleková, V., 92, 106
Bozogáňová, M., 13, 15
Brachtlová, M., 78
Brezina, I., 33, 93
Czekóová, K., 85
Čavojová, V., 20, 34, 62
Čavojská, N., 70
Čeněk, J., 35
Čerešník, M., 72
da Silva, C., 44
Děcký, P., 109
Demkaninová, D., 26, 29, 30, 31, 99, 107
Demková, A., 82
Dočkal, V., 64
Dubovská, E., 39
Đurkovská, M., 94
Faberová, K., 65
Fábry, R., 95
Fedáková, D., 96
Filipčíková, L., 97, 124
Findor, A., 46
Franková, D., 107
Fuchsová, K., 91
Galasová, M., 115
Gavurová, J., 66
Graf, S., 36
Grežo, M., 16, 98
Gurňáková, J., 74, 112
Hajdúk, M., 70
Halabi, S., 44
Halama, P., 19, 21, 114
Hapčová, M., 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 99, 107
Hargašová, L., 43
Harvanová, S., 27, 28, 29, 30, 99
Haščáková, S., 100
Havan, P., 50
Havelka, D., 101
Havelková, A., 101
Havrillová, D., 102
Heinzová, Z., 103
Heldáková, L., 94
Herčan, I., 104
Hirčková, S., 105
Hnatkovičová, D., 67
Holdoš, J., 68
Holubová, B., 132
Hopkins, N., 44
Hricová, A., 85
Hricová, M., 48
Hřebíčková, M., 32, 36
Chlebcová, V., 92, 106
Chrz, V., 37, 39, 40
Chudá, E., 27, 107
Chylová, M., 69
Ivan, C., 44
Ivančík, V., 70
Ivanoc, D., 96
Izrael, P., 68
Jakubek, M., 54
Janovská, A., 61, 90, 108
Januška, J., 70
Jelínek, M., 63
Jurišová, E., 97, 124
Juřík, V., 109
Kačmár, P., 49, 52
Kačmárová, M., 89, 110
Kallová, N., 67
Káplová, V., 111
Kapová, J., 91
Karič, T., 44
Karlíková, B., 112
Kende, A., 42, 44, 45
Kentoš, M., 15
Kinczer, M., 113
Klicperová, M., 93
Kočíšová, L., 10, 114
Kohoutková, P., 118
Kohút, M., 50
Kohútová, K., 68
Kohútová, V., 50
Konečná, L., 84
Konrádová, L., 27, 29, 30, 31
Kostárová, E., 110
Kováčová Holevová, B., 48
Köverová, M., 51
Kožinová, D., 71
Kubovčíková, E., 101
Kundrát, J., 121
Laciga, J., 85
Lacko, D., 36
Lášticová, B., 42, 43, 46, 131

Lenghart, D., 72
 Lichvárová, P., 115
 Linkov, V., 73
 Liptáková, E., 17
 Lovaš, L., 48
 Lysičanová, M., 116
 Magdová, M., 14
 Malík, B., 27
 Malůš, M., 118
 Marcinechová, D., 74
 Martiníková, N., 118
 Martončík, M., 4
 Marušáková, E., 58
 Matejová, K., 75
 Maxoňová, I., 22
 Medvedová, L., 75
 Merva, R., 117
 Mesárošová, B., 27, 29, 30, 31
 Mičková, N., 54
 Mičková, Z., 95
 Mihić, V., 44
 Mikoška, P., 122
 Millová, K., 118
 Mrhálek, T., 85
 Mužík, M., 77
 Nariman, H. S., 44
 Novák, L., 122
 Nováková, M., 81
 Nyúl, B., 44, 45
 Olhová, S., 78
 Olivová, A., 79
 Ondráčková Dacerová, V., 111, 119
 Osecká, T., 63
 Osрманová, K., 55
 Pántya, J., 44
 Papcunová, J., 17
 Pariláková, M., 89
 Pástor, M., 83
 Pašková, L., 120
 Paulík, K., 121
 Pavleová, G., 24
 Pethö, T., 14
 Petrová, Z., 80, 86
 Petrovová, V., 90
 Pílárik, L., 122
 Píterová, I., 18, 123
 Plachá, V., 38
 Poláčková Šolcová, I., 39, 41
 Popelková, M., 97, 124
 Popper, M., 43
 Poslon, X. D., 46, 131
 Prachařová, D., 121
 Ptáčníková, L., 97, 124
 Ráczová, B., 47, 52
 Rojková, Z., 125
 Ropovik, I., 11
 Rošková, E., 55
 Rudorfer, L. F., 76
 Sabolová, N., 126
 Seifert, M., 85
 Semesiová, M., 127
 Schraggeová, M., 53, 56, 57
 Schwarz, M., 81, 82
 Sklepníková, J., 128
 Slezáčková, A., 79, 128
 Slivková, N., 129
 Smoroň, J., 57
 Sollár, T., 124
 Souček Vaňová, M., 27
 Straková, A., 70
 Sunyík, V., 22
 Szabó, A. K., 57
 Šeboková, G., 130
 Ševčíková, H., 46, 131
 Šíkl, R., 5
 Šlehoferová, V., 84
 Šrol, J., 20, 23, 33, 34
 Šudila Žilinská, M., 132
 Teličák, P., 24, 117
 Tencerová, J., 83
 Točík, J., 36
 Turoňová, D., 26, 27, 28, 29, 30, 31, 99, 107
 Uhláriková, J., 130
 Uhrecký, B., 66, 84
 Urban, K., 80, 86
 Urban, M., 80, 86
 Urbánek, T., 85
 Urukovičová, N., 58
 Vargová, L., 12
 Vavrová, M., 125
 Vítková, M., 118
 Záhorcová, L., 64, 83
 Zápotočná, O., 80, 86
 Žingora, T., 36

ISBN

978-80-89524-69-3

